СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 | РАЗ НА ТИЖДЕНЬ | ONCE A WEEK | PRICE $1.00

РІК CX | П'ЯТНИЦЯ, 10 ЖОВТНЯ 2003 РОКУ | ЧИСЛО 41 | VOL. CX | FRIDAY, OCTOBER 10, 2003 | No. 41

В. Янукович: „Підніматися завжди важче, ніж падати"

Прем'єр-міністер України Віктор Яникович, на запрошення представників американського уряду, 6 жовтня прибув до столиці США, щоб зустрітися з високопосадовими речниками уряду США, представниками поза-урядових організацій і провідними членами фінансових і підприємницьких установ. В часі перебування у Вашінґтоні В. Янукович зустрівся з віце-президентом Діком Чейні, державним секретарем Коліном Павелом, сенатором Ричардом Луґаром, головою сенатського комітету закордонних стосунків, конґресменом Генрі Гайде з комітету міжнародних взаємин, і заступником голови Українського Конґресового Кокусу Куртом Велдоном.

7 жовтня В. Янукович відкрив конференцію „Україна на шляху до зрілої національної держави" у готелі „Віндгем".

У виступі на міжнародній конференції зазначив, що на запитання, чи існує в Україні ринкова економіка, відповідь однозначна – „існує". За його словами, приватна власність домінує над державною, зформувався новий кляс – кляс підприємців, ціноутворення майже повністю реґулюється ринком, змініла банківська система, продовжується процес приватизації, структурні реформи проводяться в усіх секторах економіки.

Як заявив В. Янукович, темпи економічного зростання в Україні є одним з найвищих у Европі – в середньому 7 відсотків щорічно. Він наголосив, що уряд домігся серйозних зрушень у розв'язанні соціяльних проблем, зокрема від початку наступного року суттєво зросли мінімальна зарплата і пенсії. Водночас, визнав В. Янукович, Україні покищо не вдалося досягти усіх поставлених цілей, і за деякими показниками вона відстає від своїх східньоевропейських сусідів – колишніх колеґ по соціялістичному табору. Але, як пояснив він, на відміну від згаданих держав, в Україні 70 років заперечувалися самі поняття „державна власність" та „економічна свобода". „Піднімати завжди важче, ніж падати", – сказав В. Янукович, додавши, що сьогодні можна однозначно стверджувати: „Україна свідомо обрала ринковий вектор роз-

(Закінчення на стор. 3)

Арнольд Шварценеґер – новий губернатор Каліфорнії

ЛОС-АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія. – У вівторок, 7 жовтня, виборці американського штату Каліфорнія проголосували за резиґнацію дотеперішнього губернатора Грея Дейвіса і обрали на цей пост кіноактора Арнольда Шварценегера, який кандидував від Республіканської партії.

Не маючи ніякого досвіду в політичному житті, А. Шварценеґер все ж одержав майже п'ятдесят відсотків голосів, значно випередивши інших понад сто тридцять кандидатів, які кинули виклик Греєві Дейвісові, представникові Демократичної партії. Це був перший за останні вісімдесят років вимушений відхід губернатора одного з американського штатів. Тому, мабуть, активність кандидатів і виборців була такою високою. Близько 60 відсотків зареєстро-ваних виборців взяли участь в голосуванні.

Головною причиною невдоволення діяльністю Г. Дейвіса було погіршення економічного життя в штаті. Економіка Каліфорнії за обсягом рівняється економіці Франції.

А. Шварценегер народився в Австрії. Після виборів, звертаючись до каліфорнійців, він сказав: „Відтоді, як я до Каліфорнії приїхав, ви відкрили свої обійми для мене, ви прийняли мене, ви дали мені безмежні можливості. Разом зробимо цей штат найбільшим у найбільший країні світу! "

Арнольд Шварценеґер

За матеріялами ЗМІ

Україна залишається під увагою Ради Европи

Мирослава Ґонґадзе

29 вересня Парляментська Асамблея Ради Европи ухвалила рішення продовжити нагляд за Україною. Незважаючи на намагання частини української делеґації переконати, що Україна не потребує такого нагляду, депутати европейських країн вирішили, що скасування спостереження за розвитком внутрішньої української ситуації було б передчасним, тим більше, що йдеться не так про нагляд, як про вияв уваги до України – великої і важливої европейської країни, про бажання допомогти їй стати справді демократичною державою.

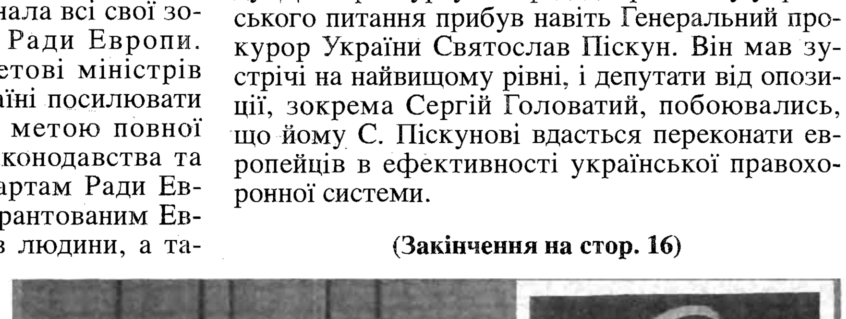
Що розгляд українського питання на Парляментській сесії Ради Европи буде складним, спостерігачі говорили ще з початку літа. Вже тоді доповідачі наглядового комітету Ганне Северинсен та Рената Вольвент підготували жорсткий звіт, у якому були виписані невиконані українським урядом зобов'язання щодо реформування законодавства та дотримання інших демократичних норм. Здійснюючи нагляд за Україною уже сьомий рік, европейські депутатки добре вивчили українську дійсність і дуже точно віддзеркалили у звіті ситуацію, що склалась в державі. У проєкті рекомендацій для Комітету міністрів Ради Европи зазначалось:

„Асамблея інформує про те, що, хоча Україна досягнула помітного прогресу з часу прийняття Асамблеєю Резолюції 1262 (2001 р.), однак ще не повністю виконала всі свої зобов'язання як країна–член Ради Европи. Асамблея рекомендує Комітетові міністрів спонукати органи влади в Україні посилювати співпрацю з Радою Европи з метою повної відповідности українського законодавства та практики принципам та стандартам Ради Европи, особливо стандартам, гарантованим Европейською конвенцією з прав людини, а також повну відповідність з рішеннями Европейського суду з прав людини".

Виступаючи на захист українського уряду та Президента, частина української делеґації намагалась бодай пом'якшити резолюцію, якщо не вдасться скасувати нагляд взагалі. Хоч здоровий глузд підказує, що фахова і безкоштовна допомога европейських експертів принесла б Україні чимало користи, теперішнє українське керівництво вважає таку допомогу не лише непотрібною, але й шкідливою.

Виконувати доручення вищого керівництва взялись чотири депутати – Анатолій Раханський, Михайло Гладій, Олександер Карпов та Орест Климпуш. Ця група підготувала понад сорок поправок до резолюції, які мали на меті зняти з неї усі жорсткі моменти, аж до повного скасування нагляду. До Страсбурґу напередодні розгляду українського питання прибув навіть Генеральний прокурор України Святослав Піскун. Він мав зустрічі на найвищому рівні, і депутати від опозиції, зокрема Сергій Головатий, побоювались, що йому С. Піскунові вдасться переконати европейців в ефективності української правохоронної системи.

(Закінчення на стор. 16)

(Зліва): Голова організації „Репортери без кордонів" Робер Менар, Ганне Северинсен і Мирослава Ґонґадзе

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Україна більш корумпована, ніж Росія та Молдова

КИЇВ. – Міжнародна організація „Трансперенсі Інтернешенл", яка визначає рівень корумпованости різних країн, оприлюднила 7 жовтня річну доповідь зі списком найбільш і найменш корумпованих країн у світі. У цьому списку Україна перебуває на 106-му місці, опинившись позаду Молдови, Мозамбіку та Росії, яка є на 86-му місці. У протилежній частині списку згадуються переважно країни розвиненого світу. Фінляндія вважається найменш корумпованою державою. Україна в оцінці має індекс сприйняття корупції 2.3 – поруч із Гондурасом, Македонією, Сербією, Суданом та Зімбабве. „Трансперенсі Інтернешенл" заснована в 1993 році як міжнародний недержавний і некомерційний суспільний рух, метою якого є мобілізація через зростаючу мережу національних представництв громадянського суспільства, ділових, учених і урядових кіл на боротьбу з корупцією як на національному, так і на міжнародному рівні.

Конфлікт з Росією через порушення кордону

КИЇВ. – Міністер закордонних справ України Костянтин Грищенко 3 жовтня вручив російському посольству ноту протесту з приводу будівництва греблі у Керченській протоці. Україна висловила Росії стурбованість загрозою порушення державного кордону у Керченській протоці, що розділяє дві країни. Дамба має поєднати український острів Тузла з російською територією – Таманським півостровом Після завершення робіт російська сторона має намір розташувати на Тузлі свою прикордонну заставу. Офіційний Київ вважає, що це може призвести до порушення державного кордону України. Суперечка навколо статусу Азовського моря і Керченської протоки точиться між Києвом і Москвою вже більше десяти років. Президент Росії В. Путін, перебуваючи в Ростові-на-Дону, заявив, що Азовське море має бути внутрішнім морем Росії і України. Київ, який свого часу погодився на визнання Азовського моря внутрішнім, наполягає на делімітації морського простору, згідно з міжнародними нормами. Щодо Керченської протоки, то за старими радянськими мапами прохід через неї належав Україні. 6 жовтня Костянтин Грищенко відвідав з цього приводу Москву. Переговори між керівниками дипломатичних відомств України та Росії завершились обопільними запевненнями у порозумінні. Росія будуватиме лише у зоні своєї відповідальности, не перетинаючи кордону України.

Засудили напад на редакцію газети „Молода Галичина"

ПАРИЖ. – Міжнародна правозахисна організація „Репортери без кордонів" засудила напад на редакцію львівської газети „Молода Галичина" і зажадала реґулярного інформування про хід розслідування цього інциденту. 3 жовтня опівдні у Львові 5-6 невідомих осіб у масках скоїли напад на редакцію газети. Нападники розбили 5 комп'ютерів у верстальному відділі. Розбійний напад тривав не більше двох хвилин, серед працівників редакції є двоє постраждалих, які перебувають у лікарні. На місці злочину працює слідча група. Львівські журналісти не вважають це випадковістю. На їхню думку, тут ідеться про брутальний тиск на свободу слова в реґіоні. „Львівська газета" готова надати „Молодій Галичині" власну техніку для випуску газети та здійснити своє незалежне розслідування.

Радянські офіцери Криму створюють „уряд російського народу"

СІМФЕРОПОЛЬ. – Голова Союзу радянських офіцерів Криму, контр-адмірал Олексій Усольцев заявив 6 жовтня про створення „уряду російського народу Криму", який буде „радянським і соціялістично орієнтованим". У заяві відзначається, що формування такого уряду розпочате у зв'язку з повним ігноруванням російських настроїв кримчан, повною зневагою до становища російської нації в Криму і заграванням з незаконним меджлісом кримських татар. „Уряд російського народу Криму" буде зформований не пізніше листопада нинішнього року.

Існують замовлення на інформацію

КИЇВ. – Голова Верховної Ради Володимир Литвин на сесії парляменту 3 жовтня під час дискусії навколо висвітлення роботи Ради національним телебаченням, визнав існування так званих „темників", які готує інформаційне управління Адміністрації Президента для телевізійних каналів. Раніше опозиційні депутати та низка журналістів твердили, що „темники", тобто переліки тем, бажаних, на думку уряду, до висвітлення, обмежують висвітлення політичних подій в інформаційних програмах. Президентська Адміністрація завжди заперечувала існування таких директив. Володимир Литвин, звертаючись до голови Національної ради з питань телебачення і радіомовлення Бориса Холода, заявив, що цей орган мав би спрямувати свої зусилля на захист свободи слова та ліквідацію „темників".

Напружена ситуація з виданням віз до Польщі

ЛЬВІВ. – Після запровадження візового режиму з Польщею ситуація з виданням віз залишається напруженою. У той час, як митні переходи майже порожні, біля Генерального консульства Польщі у Львові вишукувалася черга на півтори тисячі осіб. Пропускна спроможність консульства у Львові – до 600 осіб на день. Однак насправді здати документи за один день вдається не більше двом сотням осіб. Тисячі охочих отримати візи стоять від трьох до п'яти днів просто на вулиці в будь-яку погоду, без жодних санітарних умов. 6 жовтня народні депутати від Львівщини звернулися до голів міста та області з проханням втрутитись у ситуацію щодо видання віз та створити гідні умови для громадян та консульства.

Нафтовий ультиматум Україні

КИЇВ. – Російська нафтова компанія „ТНК-Бі-Пі" 4 жовтня заявила про відмову від своєї пропозиції надати технічну нафту „Укртранснафті" для заповнення трубопроводу Одеса-Броди, якщо Україна не вирішить, у якому напрямку вона транспортуватиме нафту: з Одеси до Бродів і далі у Европу, чи з Бродів до нафтового терміналу в Одесі. Представники Евросоюзу заявляли раніше, що якщо Україна погодиться на реверс нафти, то европейська сторона надовго втратить цікавість до нафтопороводу як можливого маршруту транспортування каспійської нафти до Европи. У відповідь на ультиматум керівництво компанії „Укртранснафта" 7 жовтня ухвалило рішення, яке відкриває шлях до використання трубопроводу Одеса-Броди російськими компаніями у реверсному напрямку. Наглядова рада компанії погодилася на тимчасове заповнення труб російською технічною нафтою важких сортів, що може бути перешкодою для плянованого транспортування тим трубопроводом легкої каспійської нафти з Одеси до Бродів і далі до Европи.

Епідемія у Верблянах шириться

ЛЬВІВ. – Кількість хворих у Верблянах, що поблизу Яворівського полігону Львівської області, сягнула 250 осіб, 175 з них – діти. В більшості з них діягностовано гострі бронхіти. 16 дітей перебувають у лікарні. Попри те, що, за даними міністерства охорони здоров'я, всі показники води, ґрунту і повітря відповідають стандартам, місцеві жителі вимагають дальшого розслідування і припускають, що масове захворювання пов'язане з проведенням спільних українсько-італійських навчань „Прикарпаття - 2003" на військовому полігоні. Міністерство оборони наполягає, що спалах гострого респіраторного захворювання у селі Верблянах не пов'язаний з тим, що відбувається на полігоні.

Незвичайна статистика щодо ЄЕП

КИЇВ. – В перебігу дискусії в Україні про Єдиний економічний простір деякі політики маніпулюють цифрами опитувань громадської думки, видаючи відповіді на ознайомчі запитання за тверду підтримку угоди. Директор центру політичних та соціяльних досліджень „Соціс" Олександер Стегній сказав, що дані про те, що 70 відсотків українських громадян підтримують угоду про ЄЕП, не є виправданими. Раніше Президент України Л. Кучма і голова Верховної Ради В. Литвин заявляли, що дві третини українців підтримують інтеґрацію в ЄЕП. О. Стегній вважає, що рівень політичної поінформованости громадян є абсолютно низький, тому вони не усвідомлюють, що за ЄЕП стоїть. Для того, щоб з'ясувати реальне ставлення українців до ЄЕП, треба було зробити окреме дослідження, в якому дати пояснення, що це є ЄЕП, які там керівні органи.

День України в Голяндії

РОТЕРДАМ. – 2 жовтня у виставково-концертному комплексі міста відбувся „День України", на відкритті якого виступив посол України в Голяндії Дмитро Марков. Центральною подією свята стала виставка фотодокументів та історичних свідчень трагедії українського народу 70-річної давнини - штучного Голодомору, який став актом геноциду проти української нації.

Свято на честь Григорія Сковороди

ПОЛТАВА. – Літературно-мистецьке свято „Благословенні ви, сліди мандрівника Сковороди" відбулося 2 жовтня у Чорнухах Полтавської области, на батьківщині поета-філософа Григорія Сковороди. Воно було присвячене 281-й річниці з дня його народження. Учасники дійства відвідали фотовиставку літературно-меморіяльного музею Григорія Сковороди, де ознайомилися з історією краю, на виставці декоративно-прикладного мистецтва милувалися творами народних умільців. У концертній програмі лунали пісні про людей краю, про славного земляка-філософа.

Театральний фестиваль „Золотий лев"

ЛЬВІВ. – 5 жовтня закінчився Міжнародний вуличний театральний фестиваль „Золотий лев", який проводився виключно на вулицях міста, тоді як деякі вистави минулорічного великого театрального фестивалю відбувались в театрах Львова. У фестивалі брали участь театри з України, Англії, Голяндії, Шотляндії, Чехії, Ірляндії, Польщі та Словаччини. Розпочався фестиваль нічним святковим карнавалом. Протягом п'яти днів фестивалю львів'яни та гості міста побачили понад 20 вистав різних театрів світу. Фестиваль „Золотий лев" проводиться раз на два роки. Це єдиний вуличний театральний фестиваль в Україні.

На острові Березань знайдено храм Афродіти

МИКОЛАЇВ. – Українські археологи знайшли на острові Березань залишки грецького храму, зведеного у VII ст. до н. е. на честь богині Афродіти. Храм може стати найбільш давньою пам'яткою античної культури Північного Причорномор'я. Острів оголошено археологічним заповідником. Тут знайдено докази перебування кімерійців, скитів, греків, римлян, готів, варяг, турків. Острів Березань лежить на прибережній обмілині, що відходить від мису Аджияск і західного берега Березанського лиману. Площа острова – 10 гектарів. З півдня на північ він простягається на 850 метрів. Ширина 200-350 метрів.

За повідомленнями інформаційних аґентств

В Криму відбулася зустріч „Україна - Европейський союз"

ЯЛТА. – 7 жовтня відбулася зустріч „Україна – Европейський союз (ЕС)“, учасники якої дійшли думки, що Україна і ЕС роблять суттєві кроки у взаємному зближенні. У зустрічі взяли участь голова Европейської ради, прем'єр-міністер Італії, що головує в ЕС, Сильвіо Берлусконі, голова Европейської комісії Романо Проді, генеральний секретар Ради ЕС, Верховний представник ЕС з питань спільної зовнішньої та безпекової політики Гав'єр Солана, член Европейської комісії, відповідальний за зовнішні відносини ЕС Кріс Патен.

Головуючий в ЕС прем'єр-міністер Італії Сільвіо Берлусконі зазначив, що тепер існують чудові можливості, щоб Евросоюз перейшов до інтенсивніших взаємин зі своїми сусідами. Він підкреслив, що Україна – безумовно европейська країна і побажав, щоб вона якомога швидше пройшла всі етапи, необхідні для наближення до ЕС. Зокрема це стосується вступу України до Світової організації торгівлі, надання їй статусу країни з ринковою економікою та проведенння у законодавчій системі змін, які б затверджували в Україні демократичні цінності.

На думку Л. Кучми, найважливішим результатом зустрічі „Україна – Европейський союз“ слід вважати те, що обговорення концепції „Розширена Европа“ перейшло у практичну площину, набуло значення механізму, з допомогою якого можна буде надати нової якости взаєминам між Україною та ЕС.

Виступаючи на пресовій конференції у вівторок, 7 жовтня, Л. Кучма запевнив, що ця зустріч в Ялті „зблизила позиції сторін в питанні нарощування Евросоюзом технічної допомоги Україні“ і що задля цієї допомоги буде розроблено „нові механізми“.

Разом з цим, високо оцінивши европейські життєві стандарти, Л. Кучма визнав, що Україна за жодним з найважливіших соціяльно-економічних і соціяльно-політичних показників не готова до вступу в ЕС – в такій мірі неготова, що повинна навіть „перестати декларувати“ свою західньоевропейську орієнтацію, аж поки, мовляв, не стане гідною повноправного членства в Европейському союзі.

Зокрема Л. Кучма сказав: „Якщо б сьогодні запропонували нам вступити в Европейський союз, я б відмовився. З простої причини. Скажіть, кому в Европі потрібні українські літаки, кому в Европі потрібне наше машинобудування, кому в Европі потрібна наша вугільна промисловість?... Ми й місяця не витримаємо конкуренції... Ми не можемо піти в Европу простими учасниками розподілу праці, бо ми втратимо все, що маємо, чим пишаємося на сьогоднішній день..“.

Гав'єр Солана і Романо Проді за підсумками зустрічі „Україна – ЕС“ підписали спільну заяву. Сторони ухвалили також спільний документ про поновлення угоди у сфері науки й технологій між Україною та ЕС.

Обговорено важливі питання щодо стану та перспектив двостороннього співробітництва між Україною і ЕС у торговельно-економічній сфері, у галузях юстиції та внутрішніх справ, досягнуто суттєвого зближення позицій у питаннях нарощування технічної допомоги Україні з боку ЕС. Найближчим часом Україна та Евросоюз підпишуть документ про спрощення візового режиму між Україною та країнами ЕС.

За матеріялами ЗМІ

Прем'єр-міністер Італії, голова Европейської ради Сильвіо Берлусконі приймає хліб-сіль під час зустрічі на летовищі Симферополя 7 жовтня.

Дивна історія з поштовою маркою

Пошта України готує випуск пропам'ятної поштової марки, присвяченої Великому голодові в Україні в 1932-33 рр. Видавництво „Марки України“ оголосило конкурс, на який художники подали проєкти марок.

Мій приятель Морган Віліямс, американський підприємець і публіцист, який проживає в Києві і є головою товариства „ArtUkraine – Ukrainian Information Service (ARTIUS)“, до котрого я також маю честь належати, повідомив мене, що проєкт поштової марки для видрукування вже прийнятий і має йти до друку. Але... проєкт марки включає фотографію голодуючої родини: матері з чотирьма дітьми. Ця світлина показує голод в Росії в 1921 році на території Поволжя. Фотографія була надрукована багаторазово в різних книгах з історії Росії.

Що робити? Вирішили негайно почати акцію проти такої марки. Я розповів про наші турботи відносно поштової марки Юрієві Богуцькому, міністрові культури і мистецтва України. Наступного дня відбулась зустріч з директором відділу „Марки України“ Валентиною Худолій, яка запросила автора поштової марки Світлану Боднар. У розмові взяли участь Морган Вільямс, я, Юрій Криволап і журналіст Ростислав Хомяк.

Аргументи „Марки України“ були такі: голод скрізь однаковий, наші фахівці схвалили, і т. п. Ми заперечили, що голод в 1932-33 рр. був не природнім голодом, а політичною акцією проти цілого народу, це була страта голодом 10 мільйонів населення України, переважно селян. Брати картину голоду з Росії на українську поштову марку – це образа пам'яті жертв, це ганьба для поштової служби України, яка не зуміла знайти відповідного українського матеріялу для марки. Ми розійшлися розчаровані і пригнічені, бо нам сказали, що змінювати марку вже пізно, вона в друці.

Годину пізніше Морган Віліямс задзвонив мені і повідомив, що друк марки зупинений і видавництво переглядатиме інші проєкти поштової марки для відзначення 70-ліття Голодомору в Україні. Нема сумніву, що спільні зусилля вплинули на остаточний результат.

Д-р Анатолій Лисий,
Київ

На зустрічі провідників ЕС у Ялті *Фото УНІАН*

В. Янукович...

(Закінчення зі стор. 1)

витку і перетнула Рубікон, за яким немає вороття в минуле”.

Він запевнив США, що підписання Україною Угоди про формування Єдиного економічного простору „жодним чином” не позначиться на її европейському та евроатлантичному курсі і наголосив, що підписані документи „носять рамковий характер”. Для запровадження потребують укладення значної кількості додаткових договорів. Як підкреслив В. Янукович, Україна чітко визначила для себе бажаний рівень інтеграції та участі в ЄЕП – створення зони вільної торгівлі, оскільки, за його словами, першочерговою метою участи України в ЄЕП є розширення ринків для українських товарів.

За матеріялами ЗМІ

АМЕРИКА І СВІТ

Росія має більше ракет, ніж вважалося

МОСКВА. – 3 жовтня російський президент Володимир Путін під час зустрічі з вищими військовими чинами міністерства оборони Російської Федерації визнав , що в Росії є велика кількість стратегічних ядерних ракет, які не були виведені на бойові позиції. Не подавши конкретної кількости, В. Путін сказав, що в країні також є сотні боєголовок. Він назвав ракети дуже потужними і сказав, що ними замінять застарілі ракети. Міністер оборони Росії Сергій Іванов заявив на тій самій зустрічі, що Росія не виключає можливости упереджувального удару в різних частинах світу - в інтересах власної національної безпеки. У документі міністерства оборони для внутрішнього користування, розповсюдженому на нараді, підкреслено, що Росія може переглянути ракетно-ядерну стратегію, якщо країни НАТО і надалі будуть дотримуватися, за визначенням документу, „наступальної" стратегії.

Північній Кореї вже недалеко до ядерної зброї

ПХЕНЬЯН, Північна Корея. – 2 жовтня комуністичний північно-корейський уряд повідомив, що його фахівці оволоділи технологією використання плутонію, отриманого після перероблення в ядерних реакторах восьми паливних стержнів. Одержаний матеріял може бути використаний для виготовлення ядерних бомб.

Нові незгоди в ООН щодо Іраку

НЮ-ЙОРК. – Генерального секретаря ООН Кофі Анана та представників Франції, Німеччини та Росії у Раді Безпеки ООН не влаштовує американський проєкт нової резолюції стосовно Іраку. Як заявив К. Анан у четвер, 2 жовтня, США не врахували його пропозиції відновити суверенітет країни до ухвалення там конституції і до проведення демократичних виборів. Франція, Німеччина та Росія вимагають, щоб до тексту резолюції увійшло згадування про керівну ролю ООН у відновленні Іраку. Великобританія підтримує запропонований Сполученими Штатами документ. Американський проєкт резолюції передбачає поступове передання правління в Іраку новій владі, але не визначає конкретних дат. У ньому йдеться про необхідність активної участи ООН у відновленні Іраку, але за умови збереження провідної ролі Сполучених Штатів Америки.

Ізраїль відповідає на акцію терору у Гайфі

ГАЙФА, Ізраїль. – Жінка-нападник увійшла в суботу, 4 жовтня, до середини приморського ресторану в Гайфі і привела в дію вибуховий пристрій на своєму тілі. Внаслідок вибуху 19 осіб загинули, ще понад 45 отримали поранення. У відповідь на цю терористичну акцію ізраїльська авіяція вночі з 5 на 6 жовтня завдала цільових ударів по об'єктах у секторі Ґаза, а піхотинці увійшли до міста Дженін. Також, вперше за останні 20 років, Ізраїль обстріляв ціль на території сусідньої Сирії. За даними ізраїльської армії, бомбардуванню було піддано табір радикальної палестинської організації „Ісламський джихад". Саме ця організація взяла на себе відповідальність за вибух у Гайфі. Речник ізраїльського прем'єр-міністра Раанан Гісін заявив, що ціллю збройної акції у Сирії було „продемонструвати керівникам 'Іслямського джихаду' в Сирії, що Ізраїль зможе знайти їх повсюди, долаючи будь-які кордони". Гісін також ствердив, що палестинські радикальні рухи у Сирії спонзорує Іран. Міністер закордонних справ Сирії Фарук аль Шара у листі на ім'я Генерального секретаря ООН Кофі Анана, зазначив, що „Сирія має змогу дати відсіч Ізраїлю, проте наразі утримається від цього". Він також закликав негайно призначити спеціяльне засідання Ради безпеки ООН. Засідання відбулися увечорі 5 жовтня і 7 жовтня, але резолюція проти дій Ізраїлю не була прийнята. Президент Єгипту Хосні Мубарак, виступаючи на спільній прес-конференції з канцлером Німеччини Ґергардом Шродером, засудив ізраїльську операцію в Сирії назвавши її „агресією проти братньої держави". о порушення суверенітету держави". Президент США Джордж Буш у понеділок, 6 жовтня, визнав, що Ізраїль має право на самооборону, але водночас закликав ізраїльтян уникати дій, які можуть збільшити напруження в реґіоні.

Папа Іван Павло II молився за мир

ПОМПЕЇ, Італія. – У вівторок, 7 жовтня, Папа Іван Павло II молився за мир у церкві Божої Матері, збудований 130 років тому на місці чудодійного з'явлення Пречистої Діви Марії. Саме в цій церкві Папа молився 24 роки тому, коли його обрали найвищим ієрархом Римо-Католицької Церкви. На цей раз Папа, закінчуючи молитву за мир у світі, звернувся до вірних з подякою і проханням: „Моліться за мене у цій святині сьогодні і повсякчас".

Вибори в Чечні не були чесними

ҐРОЗНИЙ, Чечня. – Керівник промосковської адміністрації Чечні Ахмад Кадиров виборов абсолютну перемогу на президентських виборах у республіці, які відбулися в неділю, 5 жовтня. Голова республіканської виборчої комісії заявив, що майже 80 відсотків виборців віддали свої голоси саме за А. Кадирова. Його перемога практично не викликала жодних сумнівів – після того, як усі його головні конкуренти зняли свої кандидатури або в різний спосіб були усунуті від участи у виборах. Москва розглядає цей результат голосування, як ключовий елемент пляну мирного врегулювання у реґіоні після чотирьох років громадянської війни. Проте повстанці пообіцяли і далі чинити спротив російській окупації. Міжнародні правозахисні організації назвали вибори недемократичними і зфабрикованими. Керівник німецької делеґації в Раді Европи Рудольф Бінді заявив 6 жовтня в інтерв'ю для Радіо „Німецька хвиля": „Голосуванням керував Кремль, тому й мови не може бути про якісь вільні або чесні вибори". Р. Бінді закликав міжнародну спільноту до виразнішої критики на адресу чеченської політики президента Володимира Путіна.

Новий нобелівський лавреат в галузі літератури

СТОКГОЛЬМ. – У швецькій столиці 3 жовтня оголошено ім'я лавреата Нобелівської премії 2003 року в галузі літератури. Ним став південно-африканський письменник 63-річний Джон Максвелл Кутзее. Разом з нагородою лавреат отримає чек на один мільйон триста тисяч долярів. Один з його останніх творів, „Ганьба", описує становище, у якому південно-африканці опинилися після повалення апартеїду. Джон Кутзее - сотий переможець престижної літературної премії і лише третій - з африканського континенту від 1980 року. Він народився в громаді африканерів у Кейптавні, але виріс англомовним. У своїх творах він заторкував життя в умовах апартеїду, його стиль не багатослівний, але захоплюючий.

Росія сприятиме будівництву атомного реактора в Ірані

МОСКВА. – 6 жовтня Росія знову підтвердила свій намір сприяти будівництву атомного реактора в Ірані. Повідомляючи про це на пресовій конференції, міністер оборони Росії Сергій Іванов запевнив громадськість, що технологія, яку Тегран отримує від Москви, не дає іранцям можливости створити атомну зброю. Крім того, Росія постачатиме Ірану ядерне паливо лише за умови, що використані стрижні, з яких можна видобувати матеріял для ядерної зброї, повертатимуться назад до Росії. США виступають проти проєкту будівництва атомного реактора в Ірані, побоюючись, що це допоможе тій країні створити власну атомну зброю.

За матеріялами ЗМІ

Те, що мало залишитися таємницею

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – 30 вересня американський Департамент юстиції поінформував, що розпочинає досліджувати, чи справді відповідальні службовці в адміністрації Президента Джорджа Буша подали до відома журналістів ім'я агента ЦРУ (CIA). Розкриття імені службовця ЦРУ є нелегальним. Президент США Джордж Буш дав доручення службовцям з Білого Дому повною мірою співпрацювати із слідчими Департаменту юстиції.

В липні 2003 року відомий журналіст Роберт Новак в одному із своїх звітувань подав ім'я Валерії Плейм, інформуючи, що її ім'я дав йому один із „сеньйорів державної адміністрації". Того самого місяця журналісти Тім Фелпс і Ноот Ройс також інформували про те, що В. Плейм, працює „тайним агентом". В Плейм є в ЦРУ експертом від но-вих типів зброї.

В. Плейм є дружиною американського дипломата Джозефа С. Вілсона IV, який в редакційній статті щоденника „Ню-Йорк Таймс" з 6 липня гостро скритикував запевнення представників Дж. Буша, що Ірак купує уран з Ніґерії. Зокрема Дж. Вілсон критикував спосіб, в який адміністрація Президента використовує таємні інформації, котрі торкаються війни в Іраку. З того ж приводу з'являються припущення, що члени адміністрації Дж. Буша нагнівалися на Вілсона за його критичну настанову, і зумисне, у помсту, подали до загального відома ім'я його дружини. Головний політичний дорадник Президента Карл Ров підозрюється у тому, що саме він розкрив ім'я В. Плейм, що, однак, заперечує Джордж Буш. Тому, що Департамент юстиції керує Джон Ешкрофт, твердий прихильник Президента Буша, демократи стверджують, що існує конфлікт інтересів, і вимагають, щоб цю справу розстежували юристи незалежні від Департаменту юстиції. Але Білий Дім – проти такої вимоги.

О. К.

Як потрапили французькі ракети до Іраку?

ВАРШАВА. - У Польщі триває пошук винних та причин випливання інформації від польських військових у Іраку, що привело до напруження в польсько-французьких стосунках. Мова йде про те, що 3 жовтня польська преса повідомила про знайдені польськими вояками у Іраку кілька ракет типу „Ролянд" французько-німецького виробництва, з датою виготовлення 2003 року. Це могло б означати, що французи продавали озброєння Іракові буквально напередодні американсько-британської кампанії проти режиму С. Гусейна.

Франція ще у п'ятницю офіційно спростувала інформацію польських військових, аргументуючи тим, що ракети "Роланд" уже давно не продукує і тим більше не продавала їх Іракові. Відповідно французька сторона висловила здивування, чому польські партнери по НАТО не проконсультувались щодо цієї інформації з колегами у Парижі. Якби це зробили, то дізнались би, що цифра 2003 зазначена на ракетах зовсім не означає дати випуску цих ракет.

Міністрові оборони Єжи Шмайдзинському довелося 4 жовтня видати спеціяльну заяву, у якій визнати, що його прес-секретар, котрий підтвердив цю інформацію засобам масової інформації, не узгодив своїх дій із міністром, через що й виникла прикра помилка. Єжи Шмайдзинський висловив жаль, що так сталося. Формально на цьому непорозуміння було вичерпано, але неприємний осад, який залишився у французів і німців від цього інциденту не минув для Польщі даремно. Адже ця інформація з'явилася саме в той момент, коли Польща на зустрічі країн Европейського Союзу та країн-кандидатів у ЕС, що проходила у суботу в Римі, проводила нелегкі переговори про умови свого майбутнього функціонування у союзі.

Радіо „Свобода"

Після ЄЕП Україна може стати Фінляндією при Російській імперії

Роман Купчинский

19 вересня президенти Росії, України, Казахстану і Білорусі, зібравшись в Лівадійському палаці в Ялті на щорічну зустріч СНД, підписали підставові документи про створення Єдиного економічного простору (ЄЕП). Л. Кучма підписав документ зі застереженням, що угода не повинна порушувати Конституцію України.

Попри сильну стартову опозицію, засновану на твердженнях, що створення ЄЕП порушувало б Конституцію, дозволяючи наднаціональному органу формулювати політику України, і що Україна, підписуючи угоду, ускладнювала б для себе можливість приєднання до Європейського Союзу і СОТ, Президентська адміністрація досить швидко „переконала" противників, що в її і нації інтересах є приєднатися до ЄЕП.

Ідея В. Путіна про ЄЕП була задумана, щоб установити сильнішу російську контролю

15 вересня Л. Кучма, активний прихильник ЄЕП, заявив, що „Україна ніколи не стане робити жодних кроків, які суперечили б її євроінтеграційній стратегії. ЄЕП повинен розглядатися як структура для прискорення економічної співпраці, першим кроком якої буде створення зони вільної торгівлі...". Однак, виступаючи в Ялті в день підписання, Л. Кучма змінив акценти, заявивши, що „Европа не хоче нас" і тому Україна приєднується до ЄЕП.

17 вересня парламент умовно схвалив ЄЕП, заявивши, що Л. Кучма може підписувати угоду за умови, що вона не порушуватиме Конституцію. Бльоки В. Ющенка й Ю. Тимошенко залишили залу засідань на знак протесту ще до голосування. Пропозиція була підтримана традиційно опозиційними комуністами і Соціялістичною партією на чолі з О. Морозом, а також пропрезидентською більшістю.

ЄЕП можна розглядати як пасинка Співдружности Незалежних Держав – союзу, що ніколи не користувався великою підтримкою жодного з його членів із часу його заснування у грудні 1991 року. Рішення СНД не втілювалися в життя, до 2003 року вона існувала головним чином на папері.

На початку 2002 року стало очевидно, що в російській зовнішній політиці сталася зміна. Причиною стала стратегічна потреба Росії взяти під контролю маршрути транспортування нафти і газу на Захід, для забезпечення її довготривалого економічного зростання й встановлення контролі над Каспійськими нафтовими резервами.

У лютому 2002 року В. Путін запропонував „єдиний експортний канал" для експорту газу з Центральної Азії, негайно вступивши в суперечність зі стратегією американців, що вважають за краще диверсифікувати канали експорту. І хоч були інші реґіональні економічні проблеми типу квот на сталеві труби, цукор і зерно, енерґоносії виявилися спільним знаменником, який привів до створення ЄЕП. Ключ до успіху цієї стратегії лежить у здатності росіян затягти Україну. Два інших партнери, Білорусь й Казахстан, виявилися нездатними чинити опір плянам Росії.

Формуванню ЄЕП передувало обрання на початку 2003 року Л. Кучми головою СНД, ініційоване В. Путіним. При тому, що Україна не була повноправним членом СНД, цей тактичний хід не викликав великих заперечень у Києві і розглядався швидше як жест солідарности В. Путіна з Л. Кучмою, який був тоді під вогнем Заходу за його наміри продати радарну систему до Іраку.

З обранням Л. Кучми головою СНД Україна була залучена до керівництва Співдружностю, що в очах Москви стало серйозною перевіркою рішучости України. Великих проблем не виникло, і Росія перейшла до подальших дій.

Коли „Газпром" в кінці 2002 року різко витіснив „Ітеру", незалежну газову компанію, яка займалася транспортуванням туркменського газу до України й інших колишніх радянських республік, стало ясно, що нова стратегія починає втілюватися в життя.

6 грудня 2002 року „Ітера" втратила контракт на транспортування туркменського газу до України на користь „Eural Trans Gaz", тіньової компанії, яку „Газпром" і „Нафтогаз України" в союзі з одним московським підприємцем зареєстрували в сільському будинку поблизу Будапешту.

Фактично, „Eural Trans Gaz" ніякого газу не транспортувала, цим займався „Газпром", а „Eural Trans Gaz" існувала для відмивання грошей і уникнення оподаткування. „Ітера" ж заважала „Газпрому" брати трубопроводи під контролю і повинна була бути нейтралізована. Попри заперечення США, „Газпром" продовжував тиснути. „Ітері" віддали невеликий контракт на постачання газу до Саратовської области за російськими внутрішніми цінами і наказали не сунутися на ринки СНД.

Щоб далі керувати потоками газу до України, „Газпром" в квітні 2003 року підписав контракт з „Туркменнафтогазом", діставши фактично виняткові права на постачання туркменського газу протягом 25 років, починаючи з 2006-го.

Чинний український контракт із Туркменією закінчується в 2005 році, після чого Україна може бути змушена звернутися до „Газпрому", щоб купувати 36 мільярдів кубометрів газу з Туркменії. Туркменія зараз не може одночасно продати і Україні, і „Газпрому" таку кількість газу через обмежену пропускну спроможність азіятського трубопроводу „Центр".

Голова державної української газової монополії „Нафтогаз України" Юрій Бойко прилетів до Ашгабату 15 вересня, за чотири дні до підписання угоди про ЄЕП, щоб укласти новий 25-річний контракт на закупівлю газу, але повернувся додому ні з чим. Цю інформацію приховали від українських ЗМІ, оскільки це могло зашкодити підписанню угоди в Ялті Україною. Ю. Бойко сам заявив 16 вересня, що це було лише „заминкою" і що контракт буде підписаний під час візити Л. Кучми до Ашгабату в жовтні.

Український трубопровід, яким „Газпром" жене газ у Західну Европу, давно був стратегічною метою для Росії. У минулому українське керівництво „Нафтогазу" часто звинувачували у присвоєнні величезних кількостей російського газу і незаконному його продажу власним клієнтам в Польщі і Словаччині. У якийсь момент „Газпром" погрожував вжити заходів у відповідь і побудувати дуже дорогий новий трубопровід в обхід України. Це означало б серйозні фінансові втрати для України, якій „Газпром" платив за транзит. Але ідея нового трубопроводу зав'янула і, мабуть, через величезні витрати була значною мірою блефом. Тому був розроблений альтернативний плян – міжнародний консорціюм, який буде управляти старим трубопроводом і модернізувати його.

Що стосується входження України в ЕС або СОТ, дійсність не така й безхмарна, українці переоцінюють свої шанси на членство

Членами цього консорціюму повинні були бути Росія, Україна й Німеччина. Німецький партнер, „Рургаз", однак, так до консорціюму і не приєднався (чи то вони так вирішили, чи то „Газпром" пообіцяв поступитися їм значною часткою своїх акцій). Українська сторона, попри риторичну прихильність до ідеї консорціюму, так і не зробила серйозних кроків до її втілення. До літа 2003 року ідея консорціюму виявилася підвішеною.

Наступним важливим чинником був транспорт нафти. Нафтопровід „Одеса-Броди" був побудований у 1990-их роках, щоб транспортувати нафту від Каспійського моря на захід. Спочатку Росія була опозиційно налаштована по відношенню до цього маршруту, але коли „British Petroleum" і „Тюменська нафтова компанія" стали формувати гігантську об'єднану нафтову компанію, Росія змінила думку щодо „Одеса-Броди". Необхідність транспортувати нафту „ВР-ТНК" зробила трубопровід „Одеса-Броди" ідеальним рішенням. Це означало, що вона буде помпувати нафту на південь, від Бродів до Одеси на танкери, що прямують в Середземне море через вузький і переобтяжений Босфор. Л. Кучма, попри тривогу Америки і незважаючи на заперечення міністрів-енергетиків, став активно лобіювати інтереси „ВР-ТНК". Остаточне рішення ще не ухвалене, але Л. Кучма (і „ВР-ТНК", а також В. Путін) зробили ставку на реверсний маршрут.

Одним із ключових моментів у створенні ЄЕП була потреба Казахстану знайти спосіб транспортувати свою нафту і газ від Каспійських родовищ на захід. Це збіглося з бажанням Росії невтралізувати США, що підтримували нафтопровід „Баку-Тбілісі-Джейхан" і газопровід „Баку-Тбілісі-Ерзрум" як частину диверсифікації маршрутів постачання каспійських енергоносіїв на Захід. Ця політика була наріжним каменем американської стратегії в реґіоні, спрямованої на запобігання можливому енергетичному шантажу з боку Росії. Підписання Казахстаном угоди про ЄЕП 19 вересня завдало серйозного удару по американських плянах.

У 2003 році Росія почала організований тиск на Грузію, щоб знову з'єднати її трубопровід із російським. У результаті Росія дістала право транспортувати майже всю нинішню й очікувану нафту Казахстану через російські трубопроводи.

Але для цього нафта, щоб добратися до Західньої Европи, повинна пройти через трубопроводи, які контролюються не російською „Транснафтою", а Україною й Білоруссю. Загнавши партнерів у спільну економічну зону, Росія отримала б законні підстави встановити спочатку контролю над цими трубопроводами, а потім і ставити під питання їх приналежність.

У випадку Білорусі росіяни використали менш тонку тактику. Напередодні церемонії підписання договору про ЄЕП, „Газпром" оголосив, що в світлі відмови Білорусі дозволити „Газпрому" контролювати її газопровід, „Газпром" вимушений установити СНДівські ціни на газ, а не внутрішні російські, як зараз. Це створило б величезний борг і небезпеку, що газове постачання взагалі припиниться.

За кілька днів до підписання угоди голова Державної думи Генадій Селезньов сказав, що Росія могла б переглянути недавно встановлений тариф на російський газ, якщо українці приєднаються до ЄЕП. Це не було обіцянкою, бо Г. Селезньов не був уповноважений її робити, а скоріше віртуальною „морквинкою". Нещодавно встановлений тариф створив би нові фінансові проблеми для України, але в той же самий час, оголосив „Газпром", Україні будуть тепер дозволяти заробляти гроші, продаючи російський і її власний газ безпосередньо в Західню Европу, якщо будуть це робити через офіси „Газекспорту" – філії, що цілком належить „Газпрому". Це, у теорії, компенсувало б українцям втрати від нових тарифів і навіть дозволило б заробі-

(Закінчення на стор. 12)

Автор – колишній керівник української служби радіо „Свобода", редактор рубрики „Огляд організованої злочинности й тероризму" сайту корпорації Радіо „Вільна Европа" – Радіо „Свобода".

Мистецтво затуманити ясну справу

У вівторок, 7 жовтня, в Ялті розпочалася дводенна зустріч між представниками України і Европейського союзу – у тій самій Ялті, де 19 вересня президенти України, Росії, Білорусі і Казахстану підписали угоду про створення Єдиного економічного простору тих країн. На пресовій конференції відразу після підписання Президент Леонід Кучма пояснив цей свій крок тим, що, мовляв, „Захід нас не хоче". Під час візити до Ню-Йорку 21–24 вересня, в зв'язку участю в 58-ій сесії Генеральної асамблеї ООН, Л. Кучма зустрівся з представниками української громади (див „Свободу" з 26 вересня, ч. 39), і на їхнє запитання щодо доцільности вступу України в ЄЕП відповів дещо інакше: в тому розумінні, що Захід, побачивши, як В. Путін тягне Україну до себе, схоче тісніше співпрацювати з нею.

Добре відомо, що незалежні спостерігачі в Україні і поза нею не один раз критикували провід Української держави за відсутність чіткої зовнішньополітичної орієнтації, за довгі і виснажливі хитання між Росією та Европою. На словах декларувався курс на входження України в европейські та евро-атлантичні політично-економічні структури, на ділі – економіку України все більше поглинав російський капітал, і це слід розглядати не як випадковість, а як результат перманентних поступок Києва перед Москвою. Тому вступ України в ЄЕП й викликав рішучі протести в українському суспільстві, в тому числі – з боку декількох міністрів, що ялтинська угода про ЄЕП сприйнялася як небезпечна втрата рівноваги між Заходом і Сходом, як факт повернення України в орбіту російських впливів, як один з фактів відновлення „великої Росії". В кожному разі, сталося те, після чого українським керівникам дуже тяжко буде доводити, що вони ведуть Україну до Европи.

Саме це засвідчує архи-дипломатичний виступ Президента Л. Кучми перед журналістами після першого дня зустрічі „Україна – ЕС". Він визнав, що „Европейський союз – це европейський рівень життя, це – права і свободи людини, це – всі ці демократичні цінності, які сьогодні сповідує Европа" і що Україна за жодним з цим показників не готова до вступу в ЕС. Після такого визнання нібито логічно мав виглядати висновок: „Тому ми перестаємо декларувати на деякий час вступ до ЄС", бо, мовляв, „щоб бути там, треба бути достойними цього".

Оця фраза „перестаємо декларувати" практично може означати відмову від навіть дотеперішньої удаваної орієнтації на Захід.

Коментуючи цей виступ Л. Кучми, колишній віце-прем'єр в уряді Віктора Ющенка, академік Микола Жулинський в розмові з кореспондентами Радіо „Свобода" сказав: „Певна річ, є проблема обов'язків, які бере на себе Україна перед тим, як вступити до ЄС. Але є ще проблема так званої суспільної орієнтації. Мені здається, що сьогодні в Україні наше українське суспільство дезорієнтоване, воно не знає, куди влада хоче вести Україну... В минулорічному посланні Президент називав 2011 рік як орієнтовну дату вступу України до ЕС, а тепер говорить, що треба взагалі припинити декларування вступу до ЕС. То ми збираємося чи не збираємося туди вступати?... У нас сьогодні економіка значною мірою зорієнтована на Росію. Вона багато в чому тіньова. Вона не хоче прозорої присутности на европейському економічно-фінансовому просторі... Але коли чітко визначено і так само чітко сказано, що ми все-таки орієнтовані на ЕС, тоді, ясна річ, і підсвідомо, і свідомо значна частина суспільства буде орієнтуватися на ці стандарти, і буде відповідно діяти, і тоді буде стимул для праці, тоді буде зовсім інший настрій у людей".

До цих думок годі щось додати.

СВОБОДА
Пам'ятаймо про Україну!
Видає Український Народний Союз SVOBODA Published by the Ukrainian National Association
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054
Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510, UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com
Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054
Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.
Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку - $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00.
Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".
Головний редактор –Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.
Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (доп. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осцісляаська (973) 292-9800 (доп. 3040)
Передплата - Марійка Пенджола (973) 292-9800 (доп. 3042)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про порожні місця

З великою цікавістю читала я в останньому числі „Свободи", з датою 3 жовтня, статтю д-ра Р. Барановського про застій у діяспорних організаціях і брак людей до праці у них. Вповні згоджуюся з автором, бо мене також в останній час не покидають думки про цей „застій" в нашому діяспорному громадському житті, який завважується на кожному кроці. Однак найбільший його вияв маємо в нечисленній участі в усіх майже наших імпрезах, в слабкій активності поодиноких наших організацій, навіть коли вони загальновідомі та популярні.

Ось ідемо на цікаву доповідь молодого науковця з України, а на залі є дослівно зайнятих 12 місць. Ось заініціювала одна з жіночих організацій зустріч з ціллю зібрати гріш на добру громадську справу і... з'явилося тільки декілька учасниць, яких датки далеко не збільшили приходу на ту справу. Ось вечір в пам'ять відомих українських музик, на якій зібралося десять учасників, що ніяк не давали виконавцям доброго почуття та не засвідчували зацікавлення громади. Це тільки декілька прикладів, які довелося самій пережити із тим пригноблюючим почуттям, що у нашій громаді щораз більше бачиться порожніх місць. І завважуємо їх не лише в загальногромадських імпрезах, але також в поодиноких установах чи подіях.

Найбільше вони відчутні у загальних зборах, що відбуваються з присутністю тільки тих, які займали певні пости та звітують про те, що зробили, і шукають за тими, які повинні перебрати їхні завдання. А таких щораз менше, і це змушує, як стверджує д-р Р. Барановський, старших громадян, які вже не мають необхідних сил, далі залишатися на своїх постах. Погляньте тільки на світлини з одних чи інших зборів, провідних осіб чи активних членів. Це звичайно особи ніяк не молодого віку, а переважно такі, що давно переступили півстолітній поріг.

Що робити? Як відмолодити нашу громаду та зацікавити її усіми проявами громадського життя? Як буде з діяльністю нашої громади за декілька років, коли ми не зуміємо притягнути на свої місця нові, молоді сили? Та як заохочувати наші мистецькі чи інші культурні сили до організування яких-небудь культурних чи освітніх імпрез, коли не маємо певности, що буде кому їх слухати та буде кому заповнити залю? А здається, нічого не є так прикрим та пригноблюючим для виконавців якої-небудь культурної імпрези, як те, що їм доводиться виступати у порожній або дуже скупо заповненій залі.

І не менш прикрим є для нас, журналістів-українців, коли бачимо членів української спільноти в США, які поголовно тримають в руках „Новое руское слово", а не одну з нечисленних українських газет, і тим не мають інформацій, що відбудеться в нашій громаді.

Немає найменшого сумніву, що наша спільнота, яка приїхала сюди після Другої світової війни та принесла стільки енергії і бажань організувати якнайкраще українське культурне життя, його пресу, його імпрези, його співжиття – маліє з природних причин. Погляньте тільки на сторінки кожного числа „Свободи" із посмертними повідомленнями. А під ними – ряди імен нащадків, які вказують на те, що вони вже не належать до нашої спільноти, і їх не можна буде ніяк „притягнути" до праці в нашій громаді та до участи в її культурних імпрезах, в її школах чи молодечих організаціях, коли українська мова та українське життя є для них чужі. Цей відплив нащадків еміграції після Другої світової війни є постійним, хоча не повним.

Але зате тепер виповнилися наші церкви, ожили товариські зустрічі, спортові імпрези. Однак новоприбулі з України не заповнюють давні громадсько-культурні організації. „Четверта хвиля" наших поселенців має свої шляхи життя, які ми часто не розуміємо і не схвалюємо. А ми, поселенці після Другої світової війни, з Божої волі відходимо, і усіх нас переслідує тепер питання: „Як заповнити чим скоріше порожні місця у нашій громаді?

О-КА

110-річчя „Свободи" в пресі України

Київський кореспондент „Свободи" Ростислав Хом'як надіслав добірку публікацій про 110-річчя „Свободи" в газетах України. Нижче подаємо цитати з окремих статтей.

Газета „День", ч. 162, 13 вересня 2003 р.:

„У 1930-их газета була серед малого числа ЗМІ, які писали про голодомор в Україні, в 40–50-их – про визвольну боротьбу УПА, в 60–70-их – про українських дисидентів. Творчість „шістдесятників", яка спалахнула за умов хрущовської відлиги, віддзеркалено на сторінках „Свободи", як й інформацію про арешти багатьох із них. А протягом останніх 15 років газета постійно відзначає кожний крок України до самостійности та розвиток її незалежного існування. Якщо українці, хоч де б вони жили, носять Україну у своїх серцях, то „Свобода" значною мірою допомагала їм у цьому".

Газета „Україна молода", 19 вересня 2003 р.:

„Свобода" охоплює три світи: европейсько-українську спадщину, щоденне життя в Америці і пострадянську батьківщину, – які тепер мусить інтеґрувати в один. Мережа кореспондентів тижневика знаходиться в Канаді, Україні, Австралії, що й визначає її інформаційне наповнення – в основному це американська та українська політика, повідомлення з країн із значною українською діяспорою. За час свого існування „Свобода" виходила безперервно і ні разу не змінила назви. Наразі вона залишається однією із старожителів етнічної преси у США.

Газета „Голос України", ч. 170, 11 вересня 2003 р.:

„110-літній ювілей святкує „Свобода" – одна з найстаріших українських газет. Газета вважала своїм обов'язком здійснювати патріотичне виховання, одна з небагатьох писала правду про голодомор в Україні, визвольну боротьбу Української повстанської армії, українських дисидентів. За 110 років на шпальтах газети друкувалося чимало видатних авторів, серед яких – Іван Франко, талановиті „шістдесятники" та інші. Усі вони, як і „Свобода", вважали, що українці мають право на суверенну державу.".

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Ми вдихнули свіжість волі

Дванадцятиліття незалежної України – то вже не дитинство, а наближення до зрілого віку. Що надбали? Гадаю, багатенько. Що змарнували? Ще більше.

Сам факт нашого вистражданого суверенітету є з'явою феноменального в плянетарному маштабі. Це і Божа даність, і плід надлюдських зусиль усіх поколінь уярмлених предків. Навіть якщо Україна домоглася на сьогодні якогось мінімуму, то й тоді варто було змагатися, терпіти приниження, зазнавати душевних і тілесних тортур від тоталітарного режиму московсько-більшовицьких зарізяк та налигачів.

Нежданно-негадано виникли в новому часі й нові проблеми для українців – проблеми виживання духа і тіла. Вважаю, то є вторинне. Первинне – ми вдихнули свіжість волі. Сяке-таке нинішнє побутування обікраденого українця видається проминущим епізодом.

Ми зробили, що могли. Нехай нащадки провадять державотворення вдатніше і щасливіше. А ми маємо спрямовувати їх на шлях правильний, щоб не повторювали наших помилок. І Україна постане гідно „в народів вольнім колі".

Михайло Іщенко,
Канів

Хочемо мати свою церкву

Звертається до Вас громада Української православної церкви св. Василія Київського патріярхату з Гощі, на історичній Волині.

Містечко розташувалося на правому березі Горині і належить до давніх поселень нашої землі. В минулому році відзначено його 850-річчя. Воно має багату і цікаву історію героїчної боротьби проти всякого окупанта і агресора, за віру, рідну Церкву, свій народ, проти латинізації і ополячення.

На території Гощі Служба Божа відправляється в двох православних храмах. В більшому з них – Свято-Михайлівській церкві, і колишніх монастирських будівлях, тепер знаходиться філія Києво-Могилянської академії. Одна з церков була зруйнована, а друга – Свято-Михайлівська – загарбана Московською патріярхією.

Наша громада тепер тулиться в приміщенні, не придатному для Богослужіння. Ми прагнемо побудувати новий храм, проте наших добровільних коштів, зібраних з парафіян, не вистачає. На спонзорів надії також немає, бо і влада, і так звані „бізнесмени" підтримують церкви Московського патріярхату, які не є українськими.

Громада звертається до Вас з великим проханням – надрукувати цей лист на сторінках Вашої газети. Ми дуже надіємося і впевнені в тому, що наші земляки за океаном відгукнуться на нашу просьбу і внесуть посильні внески на будівництво Божого храму в нашому містечку. За дальшими інформаціями просимо до нас звертатися на адресу: церква св. Василія Великого КП, 35400, смт. Гоща, вул. Жовтнева ч.1, Рівненська обл., Ukraine 35400.

В. Бейлах,
Гоща, Рівненська обл.

Чи це дванадцята річниця?

Останніми тижнями українські засоби масової інформації, у тому числі „Свобода", широко пишуть про відзначення 12-ої річниці проголошення незалежности України. Але чи це справді 12-та річниця? 22 січня цього року Україна відзначила 85-ліття своєї державної незалежности. Акт про державну незалежність можна проголошувати лише один раз. Проте коли, з уваги на такі чи інші історичні обставини, нація тимчасово втратила свою незалежність, то, здобуваючи її наново, вона може лише оголошувати про відновлення свого вже раз і назавжди проголошеного Акту про державну незалежність.

Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери, від імени українського народу вдалася до такого кроку 30 червня 1941 року в будинку товариства „Просвіта" у Львові.

24 серпня 1991 року сесія Верховної Ради Української РСР у Києві проголосила Акт про незалежність України. За дуже малими винятками, більшість тодішніх депутатів Верховної Ради просто не знала про те, що Україна проголосила Акт про свою незалежність ще 22 січня 1918 року, бо якби знали, то мусіли б своїй постанові дати назву „Акт про відновлення незалежности України". А якої думки про це читачі „Свободи"?

Роман Ференцевич,
Александрія, Вірджінія

„Свобода" вітається зі мною щотижня

„Свободу" почав мій чоловік виписувати, як ми ще були молоді. Тепер його уже немає – 10 років як помер, але „Свобода" мені – як його спадщина. Вона приходить і вітається зі мною кожного тижня. Без „Свободи" я не можу жити. Мені 80 років, я не знаю як довго мені ще бути на цій землі, але прошу долю, аби„Свободи" від мене не забирала.

Маріяна Галюк,
Місісаґа, Канада

На службі – державною мовою

Наприкінці вересня я відвідав консульську службу Посольства США в Києві, де зауважив чималу чергу до працівника київської філії FedEx, яка повертає заявникам пашпорти з візами.

Черга до працівників консульства просувалася значно швидше, ніж черга до юнака, який представляв FedEx. Черга біля нього виникла з тієї причини, що він українські прізвища намагався писати російською мовою. Старша пані переді мною диктувала йому своє прізвище: – „Онищук". Він перепитав: – „Онишчук?" „Та ні, моє прізвище Онищук". „Ну так надо правильно гаваріть! Ґород?" „Львів". „Аґа, Львов!"

Коли підійшла моя черга, я першим чином спитав в цього юнака, чи розмовляє він українською мовою? „ Я ґоварю на том язике, на каком хочу! – розсердився він. – Ваша фамілія?"

Хоча я міг назвати своє прізвище російською мовою, але я диктував йому нашою рідною мовою. Настрій зіпсувався. За мною в черзі стояв священик Української греко-католицької церкви, яка Москвою була заборонена. Священиків катували та мордували в КҐБ і чому це, скажіть, будь-ласка, цей священик, щоб отримати свій український пашпорт, має перекладати своє прізвище на російську мову?.

Чи не варто київській владі запитати про це у місцевих працівників філії FedEx?

Фелікс Хмельковський,
Черкаси

Осіннє розмаїття в листах до редакції

„Осіння барва
як красуня у намистах...
Ця красота є Божий дар!" – пише у надісланому до „Свободи" вірші „Світанкова мелодія" **Іван Павлюк** з Ню-Джерзі. А в доданім листі вітає тижневик зі 110-річчям. Вірш „Поет" надіслав також **Микола Горішній** з Ню-Джерзі. Дякуємо!

Осінньої пори в Києві вшанували пам'ять Олени Теліги з приводу Дня знань в школі, що носить її ім'я. Про цю подію написав з Києва **Сергій Брунь.**

А **Марія Папас** з Чикаґо прислала світлину, на якій її відтворено поруч з власником кондитерської Волтером Сірим з нагоди громадської імпрези.

Олександер Кобаса повернувся з України в Ню-Джерзі і привіз вересневе число львівської газети „Експрес" з цікавими публікаціями про Укарїну, яке вислав до „Свободи".

Євген Стахів з Ню-Джерзі прислав вирізки з російської газети „Вечєрній Ню-Йорк", яка повернулася до теми підпілля на Донбасі в роки Другої світової війни, участи в цій справі Є. Стахова і вигадках щодо нього в романі О. Фадєєва „Молода гвардія".

Комітет з видання книги „Злочин", Австралія, повідомляє про її появу у видавництві „Фортуна"і радить звернутися за цією книжкою в Ню-Йорку – до „Сурми", в Чикаґо – до „Delta Books", в Клівленді – до „Bazar Books", в Дітройті – до „Eko Art Gallery", в Торонто – до „West Arka", в Монреалі – до „Євшану".

Про букву ***П,*** замість ***Р,*** яка потрапила в заголовок статті „Чотирнадцять років тому" (ч. 37) написали **Андрій Попів** зі Скрентону, Па., і **анонім** з Чикаґо. Дякуємо за слушне зауваження.

Соня Вовк зі штату Ню-Йорк зауважила, що в її статті „Калина нагадувала про Україну" (ч. 38) мистців Н. Хому та В. Винницького названо „музичними хористами", тоді як у дописі вони іменовані „музичними корифеями". Не перекладаючи відповідальности за цей недолік на авторку статті, усе ж просимо писати дописи розбірливо, а ще краще – на друкарській машині, тоді буде менше помилок.

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Друзі привітали „Свободу" зі 110-літнім ювілеєм

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – Поруч численних привітань, які „Свобода" отримала з приводу свого 110-ліття, певна річ, не забули про цей рідкісний „ювілей" найближчі колеґи – працівники Українського Народного Союзу з головним предсідником Стефаном Качараєм на чолі.

В понеділок, 25 серпня, зібралася велика „союзова" родина на сніданок, на якому коротко привітав членів редакції „Свободи" С. Качарай, а відтак взяла слово касир Рома Лісович, яка приготовила на це свято матеріяли з давніх чисел „Свободи", з 1896 року, щоб, зацитувавши їх зміст, вказати на подібність проблем і на подібність звернень до читачів, тільки писаних актуальною в тому часі „староукраїнською" мовою.

І так послухали ми редакційну статтю, яку можна б сміло передрукувати сьогодні на тему „посухи" гроша у редакції, чи коротку статейку на тему нарікань читачів, що газета до них не доходить. Учасники зібрання з цікавістю переглядали ці давні сторінки „Свободи", розкладені перед ними, а особливо із оголошеннями, де можна було прочитати про „шифкарту" до „краю" в ціні 25 дол. чи сильний далековид за 67 центів.

Головний редактор Ірина Яросевич подякувала членам Головного Уряду та усім співпрацівникам за відзначення цієї знаменої річниці та підкреслила важливість передання „естафети" українства від покоління до покоління. Це передавання можна саме найкраще побачити у річниках „Свободи" та у праці її редакторів впродовж цих довгих років.

Дружним „Многая літа" усіх присутніх закінчилося це родинне свято 110-ліття нашої „Свободи".

О. К.

Помер св. п. Стефан Колодруб

Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу із сумом повідомляє членів Головного Уряду, членів 137-го Відділу УНС та все членство, що 18 вересня 2003 р. помер бл. п. Стефан Колодруб, секретар 137-го Відділу УНСоюзу, виконуючи обов'язки секретаря понад 60 років.

Екзекутивний Комітет та все членство УНСоюзу висловлюють своє найглибше співчуття дружині Марії, сестрі Мері Плечан, пасербиці Джин Пундяк і родині, та пасербові д-рові Террі Пундяк і його родині.

Похоронні відправи відбулися в українській католицькій церкві св. Духа в Істон, Па.

Пам'ять про покійного Стефана Колодруба за його довголітню працю і відданість Українському Народному Союзові буде завжди з нами.

Вічна Йому пам'ять!

Працівники „Свободи" і Головної канцелярії УНСоюзу в день 110-річчя тижневика

„Військо України" – про Союзівку

Володар Лиско з Александрії, Вірджінія, надіслав до редакції відбиток статті „Союзівці – Многая літа" з журналу „Військо України" (ч. 7-8, 2003). Подаємо уривок цієї публікації.

Нещодавно редакція журналу „Військо України" отримала від нашого читача Віктора Коломийця з м. Харцизька Донецької области листа з проханням розповісти про знамениту Союзівку, що знаходиться у Сполучених Штатах Америки поблизу Ню-Йорку. Охоче виконуємо побажання, і тим паче, що Союзівка в минулому році відзначила своє 50-річчя.

На перший погляд, 1952 рік, коли Український Народний Союз придбав відпочинкову оселю, знану сьогодні як Союзівка, ніби нічим особливим не вирізнявся з-поміж інших років. Але ось читаємо у „Свободі" з 22 січня 1952 року „ювілейну" статтю: „5-річчя прибуття перших скитальців до Америки". І це багато каже нам про обставини і моральну атмосферу того повоєнного часу, коли Америка приймала нову хвилю людей з усього світу, і їм належало виявляти велику життєву енергію, велику спільну волю, щоб найкращим чином увійти в чуже суспільство, стати корисними і собі, і йому.

26 березня „Свобода" вміщує заклик Головного уряду УНСоюзу до своїх членів та до всієї української громади Америки невпинно і наполегливо розбудовувати Український Народний Союз. Й ось 5 червня „Свобода" на першій своїй сторінці публіку радісну вістку під заголовком – „Український Народний Союз закупив вакаційну оселю".

(...) З того часу Союзівка стала одним з найяскравіших символів українського життя в Америці, тим улюбленим місцем, яке сплітало в єдину нитку безліч граней культурно-громадської, освітньої, наукової, мистецької, спортової праці наших великих і малих організацій та установ.

ПОВІДОМЛЕННЯ

для членів 427-го Відділу УНС

З днем 1-го жовтня 2003 року, Відділ 427-ий з'єднався з Відділом 461-им, секретарем якого є:

МИРОН ҐРОХ

Просимо членів звертатися у всіх справах членства та забезпечення в УНСоюзі на адресу:

Mr. Myron Groch
16 Kevin Dr.
Fonthill, ON L0S 1E4
(905) 892-4336

По той бік закону...

Нижче вміщений матеріял запропонували „Свободі“ двоє нових її читачів з Дніпропетровська, соціологи за фахом. У своєму супровідному листі вони висловлюють цілком слушне побажання, аби наша газета не обмежувалася загальними оцінками негативних явищ в Україні, а подавала більше життєвої конкретики, зокрема тієї, що стосується заснування і ведення приватного підприємництва. Вони зазначають: „Може здатися, що українська ділова активність здійснюється суцільними злочинцями, а українське підприємництво охоплене кримінальною війною. І хоч це хибне враження, бо кримінальні війни, боротьба за перерозподіл власности вже залишилися позаду, все ж насильство є одним з повсякденних засобів вирішення проблем“.

„За що?“

Це запитання, що приходить у голову, на соту частку секунди випередивши кулю. Як правило, залишається без відповіді, тому що, властиво, є запитанням риторичним.

За борги, за великі суми готівкою. Як не дивно, у найризикованішому становищі знаходиться не боржник, а кредитор. Боржника б'ють, часом катують, але не вбивають. З небіжчика нічого не візьмеш. Хоча і тут всяке буває. Екс-директора „Національних авіоліній України“ Миколу Плаксія, що заборгував багато і багатьом, вбивати не хотіли. Просто „представники“ кредиторів виявилися дужими хлопцями, а боржник, навпаки – слабеньким. 24 травня 2002 року він помер у лікарні.

При міцному здоров'ї боржник все ж має надію. Проте, бути кредитором в українському підприємництві – смерть. В Україні, де ховаються від податків, гроші дають у борг готівкою та без усяких письмових засвідчень, досить пристрілити самого кредитора - і ти вільний.

Виданий кредит призвів до смерти івано-франківського підприємця Миколи Шкрибляка (29 березня 2002 року), херсонського власника мережі бензинових станцій Олега Штикнера (8 січня 2003 року), дніпропетровського директора ресторану „Чарлі“, відомого Євгена Николаєнка (12 березня 2003 року).

Ще один привід для застосування насильства в підприємництві – нерухоме майно. Звичайне підприємство, готель, будинок, а трупів навколо нього – як у фільмі жахів. Центр розвитку моди на вул. Артема в Києві вкоротив вже три життя: спочатку - заступника директора Раїси Лантух, а 15 березня 2003 - підприємця Михайла Франчука і його водія Сергія Стрелика.

Причиною трагічного кінця може стати розбудова підприємства, тому що вона передбачає проникнення в чужу сферу. Киянина Володимир Евстратова вбили 20 лютого 2002 року, коли зі звичної нафтової сфери він почав проштовхуватися у будівельну ділянку.

Переділ влади між компаньйонами теж часто іде шляхом усування одного з власників. У справі миколаївського „короля бензинових станцій“ Олега Барінова, вбитого 18 січня 2002 року, слідство відразу звернуло увагу на компаньйонів убитого. У тих були великі борги, О. Барінов не давав грошей для виплат, от і довелося... Цікаво, що компаньйони покійного - дружина та теща.

„Кілера“ викликали?

Друг дітей „Леон-кілер“ з відомого французького фільму – персонаж в Україні дуже популярний, але справжні замовлені вбивства виконуються так званими „зондеркомандами“. Назва залишилася ще з Другої світової війни, проте такі теперішні сучасні „зондер-команди“, як київська банда Жуків, працюють при організованих злочинних угрупуваннях і виконують лише завдання своїх „босів“.

Для „приватних клієнтів“ існують товариства, що приймають будь-які замовлення і працюють під леґальними дахом. Наприклад, група „Топсервіс“ формально займалася сільськогосподарськими роботами. Насправді ж, працюючи на замовлення одного підприємця (є підстави для

Знайомий міліціонер запропонував авторам цієї статті вивезти обридлу тещу до суміжної держави і залишити там без грошей та документів... Всього за 300 доларів...

підозри – працівника „Топ-сервісу“), „викосили“ у Києві заступника голови Податкової адміністрації Жовтневого району Тамару Колиушко, зробили замах на голову Жовтневої районної держадміністрації Миколу Підмогильного та заступника голови управління державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства сільського господарства Миколу Пацюка. Частка замовлень лишилася невиконаними у зв'язку з арештом „працівників“ „Топ-сервісу“.

Давно ні для кого не є таємницею, що один із головних виконавців насильства в підприємництві – самі робітники державних силових структур, державної служби охорони, Служби безпеки України. 2 вересня 2002 року в Києві був заарештований співробітник Служби безпеки України, який готувався вбити, на замовлення, одного з українських підприємців. Директор і фундатор НП „Сихів МБ“ Богдан Гавриляк звернувся в Европейський суд з права людини саме зі звинуваченням проти співробітників Галицького районного відділу внутрішніх справ Львова, що спочатку побили Б. Гавриляка, а потім волокли його за ноги по асфальті.

Ціна

Замовлене вбивство в ділових колах коштує по-різному. Найнижча з відомих сум – 500 долярів за вбивство директора київського фітнесклюбу та її чоловіка, 28 травня цього року. Найвища зафіксована сума - 50 тис. долярів за пару рекетирів, що вимагали гроші з керівників корпорації відомої кримської алькогольної компанії „Союз-Виктан“.

Водночас із послугами професійних вбивців існує і те, що можна назвати „дешевим насильством“. Для всіх верств населення. Його пропонують потенційним „клієнтам“ молодші службовці силових структур та бандитських угруповань. Знайомий міліціонер запропонував авторам цієї статті вивезти обридлу тещу до суміжної держави і залишити там без грошей та документів... Всього за 300 долярів...

Невизначеність громадянського та сімейного кодексу часто не дозволяє вирішити у суді справи розлучення, спадщини та інші. Але кожний мешканець України знає: є люди, які готові вирішити ці справи без всякого суду і за помірну ціну. Дужі хлопці завітають до колишнього чоловіка – і він відмовиться від житла. Або навпаки, небажана жінка зникне і ніколи не нагадає про аліменти.

Кулемет у кущах

Насильство в підприємництві теж має свої сезонні коливання, що збігаються з сезонними коливаннями у самому бізнесі. Найбільша кількість убивств припадає на верхи ділової активности – жовтень-листопад та березень. Саме в жовтні 2001 року вбитий заступник голови Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку Олексій Ромашко та львівський підприємець Богдан Опірськiй. В листопаді розстріляний автомобіль відомого київського підприємця, в Запоріжжі здійснений замах на підприємця Тахіра Мамедова, також застрелений водій та охоронець Костянтина Григоришина, одного з керівників концерну „Металургія“. Тільки в березні 2003 року - чотири жертви насилля в підприємництві.

Мир та спокій панують між Новим Роком та православним Різдвом. Сезон насильства 2002 року закінчився 22 грудня на вбивстві в Одесі директора акціонерної рибопромислової компанії „Антарктика“ Валерія Кравченка. А сезон 2003 року почався одразу після Різдва – 8 січня був убитий херсонський підприємець Олег Штикнер. Періоди спокою настають між Великоднем і

Соціологічні дослідження показали, що у всіх пострадянських державах, в тому числі і в Україні, підприємництво розвивається за законами тюремної субкультури.

так званими травневими святами та в сезон літніх відпусток (липень та серпень). Усі відпочивають: і боржники, і кредитори, і вбивці. Але наприкінці серпня вони надолужують прогаяний час: в цьому році 27 серпня вбитий бізнесмен у Запоріжжі, 29 серпня – в Одесі, 3 вересня в Аківці, а 11 здійснений замах на китайського підприємця у Черкасах.

Тюремна субкультура

Соціологічні дослідження показали, що у всіх пострадянських державах, в тому числі і в Україні, підприємництво розвивається за законами тюремної субкультури. Правила, що діють „на зоні“ безпосередньо переносяться в сферу ділових відносин.

І підприємці, і кримінал хронічно не довіряють офіційній владі. „Рівень довіри“ до влади становить 21,1 відсотка. Державні структури охоче беруть гроші від підприємця, але в основному для того, щоб забезпечити захист від самої ж держави. Захист від шахрайства, шантажу, грабіжництва та вбивства - це вже власна справа підприємця.

Підприємці, як і в'язні, хронічно не довіряють один одному. Встановлено, що „рівень довіри“ у них становить 25 відс., при тому, що для здійснення елементарних угод на ринку потрібно щонайменше 33,3 відс. Звідси постійна готовність захищати власність зі зброєю в руках. Як і в зеків, у вітчизняному підприємництві всі взаємини персоніфіковані. Ключова постать - „авторитет“, тобто хазяїн компанії. На ньому все тримається. Прибери ключову постать у конкурентів – і їхня компанія зруйнується.

Попри все це, в наших підприємців є своєрідна мораль – дуже чіткий поділ світу на „своїх“ та „чужих“. Своїх треба захищати, бути з ними чесними і т. д. Чужих ці правила не стосуються.

Приватне підприємництво засвоїло тюремний жарґон і живе за тюремними законами. Втім, це не дивно. Якщо підприємець дотримується всіх законів, правил та розпоряджень, сплачує усі податки, його фірма приречена. Подобається це йому або ні, від початку діяльности він поставлений по той бік закону. Поставлений самою державою.

Управління боротьби з організованим злочинством, Служба безпеки, фінансова поліція, митниця, податкова поліція, податкова інспекція, пенсійний фонд, санітарна інспекція, пожежна, автомобільна, Асоціація захисту прав споживачів, місцева та державна адміністрації... десятки різних структур зайняті нічим іншим, як боротьбою з підприємництвом, вимагаючи відкупу, виказуючи своє благовоління (не довге) кланам та угрупованням, душачи невгодних.

Ведучи свої справи у промисловості, сільському господарстві, сервісі, розвагах, український підприємець у будь-який момент може бути засуджений, покараний за будь-що. Він почуває себе злочинцем. Якщо він вже злочинець, то чи зупиниться він, коли залишиться зовсім не багато... практично нічого... Всього один незначний крок до заповітної мети, до грошей та влади... один крок, пройти який доведеться по трупах...

Ілона Волинська
Кирило Кащеєв,
Дніпропетровськ

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

На пошану Юрієві Шевельову

НЮ-ЙОРК. – 20 вересня у рамках щотижневих програм Наукового Товариства Шевченка відбувся особливий вечір. Зібралися звеличники Юрія Шевельова (Юрія Шереха), щоб розповісти про цього видатного вченого, літератора, почесного члена українських наукових установ, професора.

Конференція устами друзів та учнів нашого славного ученого відтворила у програмі різні аспекти життя і праці цієї вийняткової постаті нашої доби.

Після відкриття вечора головою Наукового Товариства Шевченка д-ром Ларисою Онишкевич, першим промовляв проф. Іван Фізер. Він цікаво проаналізував широковідомі мемуари Ю. Шевельова, які появилися незадовго перед його смертю під заголовком „Я, мене, мені". На думку доповідача, Ю. Шевельов старався у споминах бачити себе збоку, крізь певну іронічну настанову при описуванні подій свого життя та життя довкілля. Спомини Ю. Шевельова викликували в доповідача різні асоціяції, порівнювання, але найважливіше – він підкреслив, що саме Ю. Шевельов був для нього вчителем, у різних аспектах опису своїх переживань.

Другий доповідач, Андрій Даниленко, молодший учень покійного ученого, доповідав про Шевельова як історика східньослов'янських мов, зокрема представив його дослідження чотирьох слов'янських мов і їхній розвиток. Він підкреслив, що у своїх працях Ю. Шевельов ніколи не дотримувався крайніх поглядів і завжди був поміркованим.

Третя молода доповідачка, Антоніна Березовенко з Колюмбійського університету, говорила про праці Ю. Шевельова, присвячені темі походження української мови і прагнення її чистоти та правдивости, що вказували на глибоку чесність автора. А. Березовенко підкреслила на початку своєї доповіді, що буде говорити емоційно, і це немов стало моттом до дальшої програми того прецікавого вечора.

Черговий доповідач, проф. Ася Гумецька, аналізувала погляди Ю. Шереха на літературну критику, стверджуючи, що література є для того, за поглядом Ю. Шевельова, щоб виховувати читачів. Але твір виховує, якщо автор цього бажає. На думку Ю. Шереха, як ствердила доповідачка, українська закордонна література не пішла шляхом, яким він плянував, бо треба було вибирати між традиціоналізмом і модернізмом.

Спогади про Ю. Шевельова, заступаючи відсутню Оксану Соловей, прочитала Надійка Світлична. Вони мали персонально-емоційний характер і пригадали ще раз славне привітання Ю. Шевельова у перших відвідинах України в 1990 році „Дорогі друзі! Шановні вороги!", як теж його думки та враження із нового спілкування з літературною Україною. Її дружні стосунки з Ю. Шерехом дозволили почути цікаві думки його та ствердження, як, наприклад, „Те, що Грушевський зробив для української історії, – я зробив для української мови". Підкреслила також доповідачка, що праця Ю. Шевельова „Українська фонологія" здобула найвищу оцінку на виставі української книжки у Львові.

Проф. Іван Фізер

Оксана Радиш

Останнім виступом і, мабуть, найемоційнішим була розповідь Оксани Радиш, секретаря УВАН, яка зізналася, що нею керували материнські почуття до Ю. Шевельова, хоча він був на 11 років старший від неї. Тепло та справді по-материнському вона згадала про останні дні життя Ю. Шевельова.

На заключення проф. Мирослава Знаєнко подякувала президії Наукового Товариства Шевченка за влаштування цього вечора на пошану Ю. Шевельова і за доповіді усіх осіб, бо всі вони були близькими до цього рідкісного ученого і рідкісної людини.

Вечером провадив вміло член НТШ д-р Василь Махно.

О. Кузьмович

У церквах, залях, біля пам'ятника...

ЧИКАҐО, Іл. – Фундація Голодомору в США, централя якої є в Чикаго, подбала про вшанування пам'яти понад 7 мільйонів українських селян, що вмерли 1933 року з голоду, штучно створеного московсько-комуністичним урядом в Україні.

Відзначення розпочалося 20 вересня програмою в залі української греко-католицької парафії св. Володимира і Ольги для старших кляс учнів шкіл українознавства з Чикаго і околиць. Ліда Ткачук, член управи Фундації, привітала учнів та учителів та керувала програмою. Учням роздано летючку, видану централею УККА під назвою „Ukraine's Famine Genocide 1932–1933" англійською мовою, та поінформовано їх про конкурс учнів школи Українознавства на написання коротких праць про голод, за що буде дано грошові нагороди. Близько трьохсот учнів та їх учителів прослухали розповідь двох молодих доповідачів, колишніх учнів школи українознавства, Лариси Чайківської – українською мовою та Матвія Марцинюка – англійською, про трагічні роки голоду, його організаторів та виконавців. Після доповідей учням показано фільм „Жнива розпачу" Славка Новицького, в якім свідки голоду розповідають про ті трагічні дні, коли вимирали з голоду цілі родини, села та хутори. Після короткої перекуски, яку Фундація приготувала для учнів, вони групами вирушили до Українського національного музею, де оглянули кімнату-виставку „Голодомор 1933".

21 вересня відзначення річниці Великого голоду розпочалося в українській православній церкві св. Андрія в Блюмінґдейлі, в передмісті Чикаґо, де стоїть пам'ятник жертвам голоду. Церкву виповнили члени молодечих організацій, ветерани та інші організації зі своїми прапорами, численна українська громада. Панахиду відслужили священики різних українських парафій. Духовенство та організоване членство з хоругвами, прапорами, вінками та квітами обійшли довкола церкви. Зібралося довкола пам'ятника понад тисячу осіб. Свідки Голодомору, число яких з року в рік меншає, піднесли до пам'ятника пам'ятні вінки, а діти молодечих організацій ОДУМ-у, Пласту, СУМ-у та шкіл українознавства поклали квіти. Понад 60 представників громадських організацій, молодечих, ветеранських, церковних, фінансових та інших товариств прикріпили до вінків меморіяльні стрічки з написами назв своїх організацій.

Микола Міщенко, голова Фундації голодомору, коротким словом привітав присутніх й висловив жаль, що в день жалоби церковні ієрархи не були зі своїми парафіянами, з громадою. Фундація голодомору запросила на вшанування жертв голоду Патріярха УПЦ КП Філарета, але він не міг приїхати без дозволу Єпископа Всеволода, бо Панахида мала правитися в церкві його дієцезії. А Владика Всеволод на прохання членів управи Фундації та Генерального консула України так і не дав відповіді.

Американський та український гимни виконав квартет дівчат СУМ-у „Вінок". Програмою відзначення зразково керувала Тамара Кузик-Сторі, яка оголошувала виступи та представляла доповідачів українською та англійською мовами. Першим мав слово Генеральний консул України Борис Базилевський. Також були прочитані проклямації від урядовців міста Чикаго та губернатора штату Ілиной. Стейтовий представник Пол Флорік в своїм слові сказав, що він радо, з приємністю, як українська громада бажає, подасть петицію в уряді штату, щоб у публічних школах штату учні вивчали про Великий голод 1933 року в Україні, як вивчають про єврейський Голокост.

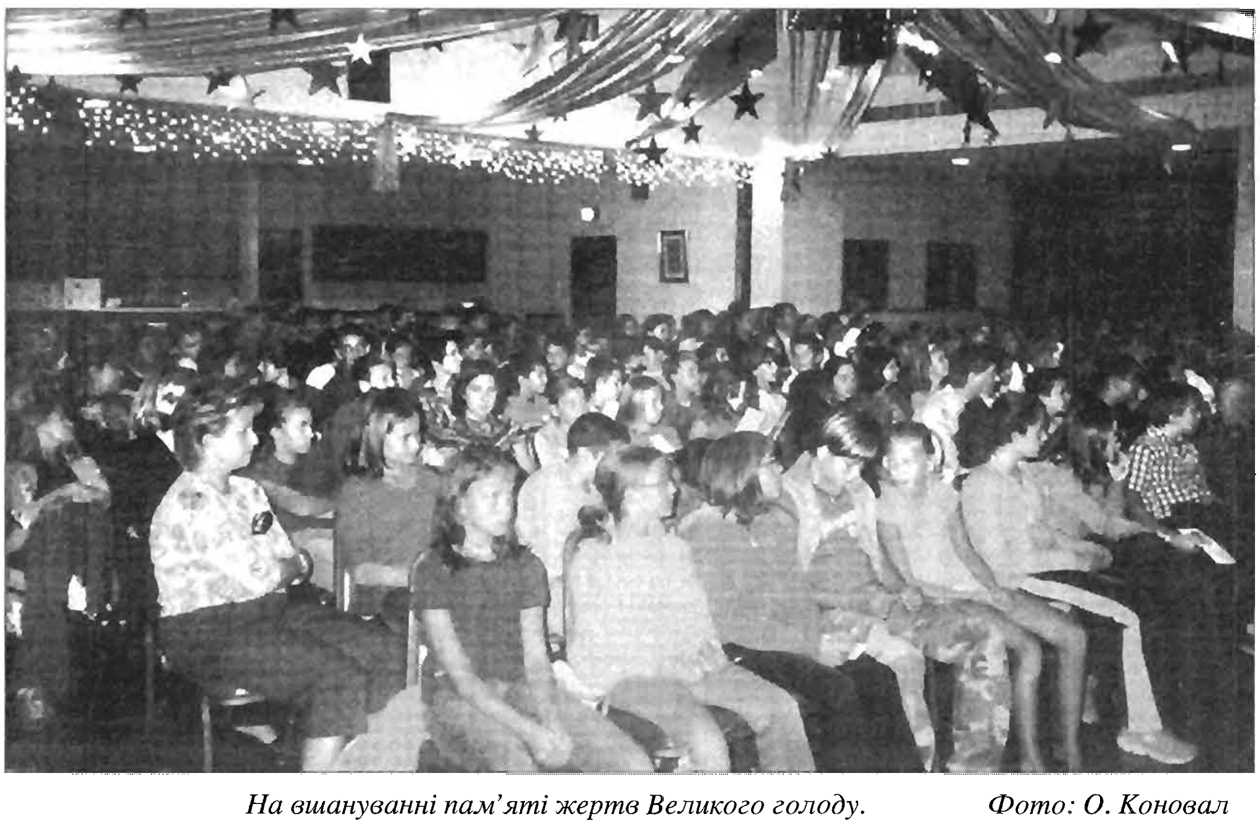

Пам'ятник жертвам Великого голоду в Блюмінґдейлі, Іл.

Виголосив доповідь англійською мовою Петро Борисов, голова Фундації „Тризуб" з Голівуду, Каліф., який минулого року записав зізнання свідків голоду в Чикаго на відео, шоб змонтувати документальний фільм для шкіл та бібліотек США.

В залі під церквою відбувся поминальний скромний обід (оселедці, картопля, чорний хліб та мед). На нім головну промову виголосила Марійка Климчак, керівник української радіопередачі „Українська хвиля". Свою доповідь вона повторила на одній з радіопрограм.

В мистецькій частині виступив Львівський обласний музично-драматичний театр ім. Ю. Дрогобича з уривком драми „Сльози Божої Матері" за книгою Уласа Самчука „Марія", в якій йде мова про голод 1933 року.

Олексій Коновал

На вшануванні пам'яті жертв Великого голоду. *Фото: О. Коновал*

Допомагайте Україні через ЗУАДК

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. – З приємністю інформуємо всіх працівників-українців на державній праці, що єдина українська допомогова установа в США – Злучений Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК) знову включений до крайової збіркової системи „Combined Federal Campaign National List" під заголовком „Independent Charities of America (ICA) або „Human Care Charities of America" з кодовим числом 1221.

Знаємо, що кожний працівник Федерального уряду і члени збройних сил всіх формацій США заохочені жертвувати на збіркову кампанію допомоговим установам. Та кампанія почалася у вересні, так що ми закликаємо всіх українок-українців на праці Федерального уряду деклярувати свої пожертви на цілі допомогової української установи ЗУАДК-у під числом 1221.

Степан Гавриш

Святкували в усіх храмах

ЮНІОН, Н. Дж. – 23 серпня підняттям українського прапора біля міської ради і виконанням українського і американського гимнів у присутності численних гостей, відзначено 12-ту річницю Незалежности України.

Свято Незалежности України продовжувалося 24 серпня в Нюарку. В українських церквах, католицькій церкві св. Івана Хрестителя і православних відбулися Богослуження в намірені українського народу і його кращої долі.

Після Служби Божої відбулася урочиста програма в школі парафії св. Івана Хрестителя. В прибрану залю увійшли молодечі і ветеранські організації в одностроях і з прапорами, всі разом заспівали український і американський гимни. Доповідь виголосив Ростислав Василенко. Після доповіді багата українська кухня доповнила святковий настрій.

Громадський комітет дякує всім спонзорам, які допомогли організувати свято.

Катруся Мацьків

Яр Славутич – у перекладах

Сучасний український поет Яр Славутич, який живе в Канаді, уже перекладений на десять мов – англійську (три збірки), французьку, німецьку, італійську, мадярську, російську (чотири збірки), польську, білоруську, румунську та кримсько-татарську. Переклади видано окремими книжками. Найновіший переклад поезій Яра Славутича – це „Дитя без имени" (українська назва – „Донька без імени"), надрукований мовою оригіналу та в перекладі російською мовою.

У поемі йде мова про нерівну боротьбу підпільної „Чернігівської Січі" з німецькими загарбниками протягом 1941-43 років. Тоді німці спалили невелике село Слобідку на українсько-білоруському кордоні. У полум'ї загинула дружина Яра Славутича з одноденною донькою та кількома старшими людьми, що не могли втекти до лісу. Поему переклала Фріда Ісаєва (лікарка за фахом, Ф. Шварцбанд), відома російськомовна поетеса в Україні, що вже випустила у світ свої переклади творів Ліни Костенко, Ніни Гнатюк, Андрія Малишка, Миколи Студецького та кількох інших поетів.

Цього року вийшла у світ невелика збірка поезій Яра Славутича у перекладі кримсько-татарською мовою в м. Симферополі, заходами видавництва „Доля". Переклади виконав Аблязиз Велієв, кримський поет, що пише лише кримсько-татарською мовою. Головним редактором був В. Басиров, недавно обраний головою Спілки кримських письменників. У цій збірці вміщені поезії Яра Славутича з його книжки „Живі смолоскипи" (про І. Світличного та В. Стуса) та зі збірок „Мудрощі мандрів", „Гомін віків" і „Співає колос". Кримське видавництво „Доля" випустило у світ ще й дослідження „Яр Славутич у літературній критиці" (2001) Миколи Холодного".

Юхим Красноштан,
Канада

Після Ялти...

(Закінчення зі стор. 5)

ти трохи грошей. До 19 вересня основа для підписання ЄЕП була готова. Це був тільки перший крок довгого і, ймовірно, нелегкого шляху. Наступна стадія ЄЕП прийде після думських і президентських виборів.

Щоб функціонувати і досягти поставлених цілей, ЄЕП потрібен виконавчий орган з повноваженнями затверджувати й проводити в життя нові законодавчі акти в межах економічної зони.

Ідея спільної валюти-рубля уже була запущена, щоб оцінити ступінь спротиву. Виконавчий орган ЄЕП, юридично правомочний видавати закони і втілювати економічну стратегію, вимагав би перегляду української Конституції. З огляду на природу пропрезидентської більшости в українському парляменті, це не стало б проблемою, але створило б глибокий розкол у країні.

З президентськими виборами, призначеними на 2004 рік, пропозиція Л. Кучми дозволити парляментові вибирати президента дає йому більший простір для маневру, щоб продовжити статус-кво і запобігти будь-яким спробам у майбутньому переглянути членство в ЄЕП.

Ідея В. Путіна про Єдиний економічний простір була задумана, щоб установити сильнішу російську контролю, ніж була у колишньому РЕВ – Раді економічної взаємодопомоги, сформованій у 1949 році СРСР, щоб підсилити контролю над соціялістичним бльоком.

Якщо РЕВ мала правило – „одна держава, один голос", незважаючи на економічний потенціял своїх членів, то версія В. Путіна проголошує кількість голосів, що має кожна країна, пропорційно до їх економічного потенціялу. З цього погляду, Росії зараз належить 80 відс. акцій ЄЕП. І якщо РЕВ ніколи не вимагала, щоб країни відмовлялися від частини своїх суверенних прав на користь виконавчого регулюючого органу, то ЄЕП робить прямо протилежне.

Не виключено, що в майбутньому виконавчий орган ЄЕП може взяти під контролю український і білоруський трубопроводи через „Транснефть" або яку-небудь багатонаціональну компанію, контрольовану ЄЕП, що буде гарантувати інтереси зацікавлених сторін, відповідно до їхньої економічної міці і внеску. З огляду на те, що велика частина нафти і газу, що проходить цими трубопроводами, була б російською і казахською, „фінляндизовані" українці і білоруси можуть залишитися ні з чим.

Що стосується входження України в ЕС або СОТ, незважаючи на оптимізм, висловлений деякими українськими посадовими особами, що стверджували, що одне не суперечить іншому, дійсність не така й безхмарна. Активно приймаючи сторону Росії у „великій грі" із каспійською нафтою, українці переоцінюють свої шанси на членство на цій стадії. Що відбудеться з розвитком ЄЕП – побачимо.

Полковник Анатолій Кононенко - новий радник Представництва України в ООН

Полковник Анатолій Кононенко (зліва) та підполковник Ігор Возняк

ЮНІОН, Н. Дж. – На посаду представника Міністерства оборони України, радника при Постійному представництві України в ООН у серпні призначений полковник Анатолій Кононенко, котрий замінив на цій посаді полковника Віктора Гвоздя після виїзду його за новим призначенням. 4 жовтня в Юніоні відбулась зустріч представників громадськости з А. Кононенком і його заступником Ігорем Возняком. Анатолій Кононенко і голова стейтової ради УККА в Ню Джерзі Іван Буртик висловили свої погляди на становище в Україні, після чого Заслужений артист України Ростислав Василенко прочитав уривки з книжок присутніх на зустрічі В. Васькова, С. Кметя і Л. Хмельковського. Анатолій Кононенко відповів на запитання для „Свободи".

– Розкажіть, будь ласка, про свій життєвий шлях.

– Я народився в 1959 році, на Черкащині, в селі Дмитрівці Золотоніського району. Батьки виїхали до Казахстану, і я з ними мандрував. Військових ні в батьковому, ні в маминому родах не було, а я вирішив стати військовим і про це не шкодую. Багато де побував, багато чого побачив. Служив в Сибіру, в Естонії, в Німеччині... Дружина Ірина – економіст, дочці вже 19 років. Коли почався розпад СССР, вперше у своєму свідомому житті потрапив в Україну, в Житомирську область, де й почалася моя служба в Збройних силах України. Цю подію я, українець, не міг сприйняти інакше, як велику радість. Іноді було чутно: от ви приносили присягу на вірність СССР. Але не стало цієї держави, а народилася моя, українська держава, тому я прийняв присягу Україні, і скажу щиро, що був і залишуся патріотом України, які б важкі часи вона не переживала. Я вважаю, що в Україні все йде на краще. Може, не так швидко, як нам хотілося б, але Україна піднімається духовно, політично і екномічно. За обставин радянського часу, наприклад, українська мова вже через 50 років могла б зникнути як другорядна, непрестижна, сільська. Тепер українці скрізь говорять рідною мовою.

– З яких мотивів молодь обирає військові професії?

– Шлях військового дуже непростий. Людина відразу обирає численні обмеження в житті – місце проживання і праці визначає держава. На мою думку, вибір походить від природи людини – один хоче стати лікарем, інший – військовим. Але жодна держава ще не відмовилась від війська, якою б демократичною вона не була. Україна не становить винятку.

– Яким ви бачите військо України у найближчому майбутньому?

– На мою думку, головне покликання війська України полягатиме в участі у миротворчих операціях. У військовій доктрині України не визначено ворога. Україна не має ворога і ні з ким не прагне воювати. Але тоді постає запитання: для чого ж їй військо? Отут і приходить відповідь: найкраще його застосування – миротворчі операції, де українські вояки виконують набільш гуманні доручення міжнародної спільноти. Світ переконався, що українські військовики – високопрофесійні, дисципліновані, чутливі. Був випадок під час конфлікту на Балканах, коли серби оточили місто Сребреницю, яку охороняв миротворчий підрозділ однієї з европейських держав. На вимогу впродовж двох годин вийти з міста ці миротворці погодились і залишили мирне населення без захисту. Подібне ж сталося в ішому місті, де стояв український підрозділ, командування якого заявило, що вийде з міста тільки після того, як його покинуть усі мирні мешканці. І серби були змушені погодитися... Цей приклад свідчить, що українці справді є миротворцями, а не формальними виконавцями інструкцій. Звісно, в Україні є проблеми з фінансуванням війська, але новий міністер оборони Є. Марчук прийняв рішення про зменшення Збройних сил майже вдвічі, завдяки чому зростуть боєздатність і рівень матеріяльного життя тих, хто служитиме далі. Тепер військо України налічує 360 тисяч осіб і є найбільшим в Европі. Це є обтяженням для економіки, потреби в такому війську немає.

Л. Хм.

Наукова праця д-ра Романа Максимовича

Книжка д-ра Романа Максимовича „Аналіз росту і розвитку нетреби (Xanthium)" була видана англійською

мовою університетською пресою в Кембріджі у 1990 році. Це монографія власних дослідів автора в університеті Вілянова протягом 37 літ. Проф. Р. Майсенгаймер писав у рецензії: „Ця монографія є вартісною для заавансованих студентів і тих, які працюють над докторатом. Приваблює у книжці стислий спосіб, яким представлено квантитативні аналізи цитологічного і фізіологічного аспектів росту і розвитку рослин".

Д-р Р. Максимович переклав цю монографію на українську мову. Книжка має 202 ст., видана у Львові, у 2003 році, під редакцією наукового редактора НТШ д-ра Ореста Демкова. У ній 20 підрозділів, 23 монографії, літературний, предметний і покажчик прізвищ та латинських назв рослин. З питань придбання книжки можна звернутися на адресу: НТШ, вул. ген. Чупринки, 21, Львів, 79013 Ukraine.

Д-р М. Диміцький

Лавреати конкурсу Фундації Лесі та Петра Ковалевих

Кожного року, відколи в 1965 році була створена Фундація Ковалевих, Союз Українок Америки проводить конкурс за найкращі твори з літератури та історії. Цього року жюрі СУА вибрало дві подвижниці українського слова, а саме Віру Вовк та Марту Тарнавську. Обидві наші лавреатки своєю відданістю українській культурі дуже одна до одної подібні, а рівночасно, в своїй творчій праці, вони дуже різні.

Віра Вовк (Селянська), професор німецької літератури в Державному університеті Ріо-де-Жанейро, – це в першу чергу українська поетеса, яка своїми творами збагатила українську літературу. За її творчі досягнення Віра Вовк була відзначена п'ятьма літературними преміями. Творчість Віри Вовк не обмежувалась тільки до поезії, бо „письменниця, – як писав Валерій Шевчук, – ще й прозаїк, і драматург, і есеїст, перекладач, пропагандист української літератури в Бразилії". Вона, в одній особі, була немов представництвом української культури в Бразилії, оскільки її особистими зусиллями вперше появились португальською мовою зразки творів Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, Г. Сковороди, В. Стефаника, як також переклади поезії еміграційних та радянських авторів. Переклала Віра Вовк, як пише Марта Тарнавська, на українську мову твори – з португальської, англійської, французької, німецької та іспанської мови. Віра Вовк не тільки писала та перекладала літературні твори – вона їх і сама видавала. Робила вона це все на високому естетичному рівні так, що її виданнями можна було любуватись не тільки змістом, але й формою. Варто згадати, що в роках 2000-2002 у київському видавництві „Родовід" вийшло три книжки Віри Вовк, а саме поезії, проза та драматургія. Як завжди, її книжки гарно естетично оформлені.

Віра Вовк жила в Бразилії, де вона створила свій острів української культури, та ця ізоляція не влаштовувала її. Саме тому вона вже 1965 року полетіла в Україну, щоб відчути подих нового вітру шістдесятників, зустрінутись з ними та поділитись з ними своїми думками і прислухатись до їхніх. „Я поїхала на Україну, – писала Віра Вовк – щоб любити, знаходити спільне, не розбіжне, щоб давати і брати, бо такий закон у тих, які зовсім собі віддані". Свої подорожі письменниця повторювала кілька разів і привозила на Захід свої спостереження про культурно-національні процеси, які проходили на Україні, наповнюючи нас надією на краще майбутнє українського народу.

Марта Тарнавська, подібно до Віри Вовк, багатостороння людина, професійно є бібліографом, та це тільки один вимір цієї одержимої людини, яка є автором „багатьох окремих видань – поезії, прози, перекладів, бібліографічних праць та перекладної поезії й прози, статтей, рецензій, бібліографічних оглядів тощо". Треба відзначити, що хоча творча праця була частиною її буття, Марта Тарнавська відчувала важливість і потребу її праці в ділянці бібліографії. Вона це підтвердила в розмові з Людмилою Тарнашинською, коли сказала: „Бібліографічна робота, яку роблю я, це пекельна праця, але якось даю собі раду, кажу, що я мушу це зробити обов'язково, бо всі культурні народи мають такі задокументовані речі. Моя літературознавча бібліографія – то свідоцтво української літератури в англомовному світі – у перекладах, дослідженнях, рецензіях... Я вірю в потребу такої роботи".

Своєю працею Марта Тарнавська стала великим популяризатором української літератури, добрим прикладом чого є її книжка „Ключі до царства", яка появилась в Києві 2001 року. Статті в ній творять немов калейдоскоп українського літературно-культурного життя. Можна без перебільшення твердити, що Марта Тарнавська – це одна з визначних культурологів наших днів.

Тарас Гунчак

Урочисте вручення нагород відбудеться 30 листопада, о 3-ій год., в УОКЦентрі, у Філядельфії.

Реґенсбуржзька зустріч

КЕРГОНКСОН, Н. Й. – 7–11 вересня на Союзівці відбулася 14-та зустріч „реґенсбуржзької родини". На бенкеті було 56 осіб, зокрема гості з Англії і Канади, та кілька „новачків", що приїхали вперше.

Близько половини учасників прибули ще в неділю, 7 вересня, і при вечері в товариській атмосфері гарно провели час. В понеділок було більше руху, щораз хтось прибував, ділилися новинами й пригодами, щиро співчували відсутнім.

О 2-ій годині Василь Лучків офіційно відкрив зустріч, було обговорено деякі актуальні справи. О 4-ій год. була гутірка про 60-ліття подій на Волині. Ситуацію висвітлив Роман Мац, колишній вояк УПА („Малий"), а присутні висловлювали свої думки.

Після вечері відбувся літературний вечір на пошану Романа Купчинського, „стрілецького Бояна", чим теж ушановано 90-ліття постання Леґіону Українських Січових Стрільців. Змістовне інформативне слово про Романа Купчинського сказала Людмила Ярко-Почтар, підкреслюючи його багатогранний талант та вплив духу його пісень, з якими ми виростали.

Зразки його творчости – вірші, пісні, прозу, фейлетон – читали Людмила Ярко-Почтар, Ніна Сесь-Марченко, Люба Караван-Коломиєць і Мирослав Шарко. На вечорі був і син поета-пісняра Юрій Купчинський з дружиною, який додав кілька слів про батька.

Вечір закінчено співом пісень Купчинського. Ініціятором і промотором вечора була Оксана Теодорович, вона й прикрасила стіл портретом поета з ґітарою, вишитим рушником і кетягами калини, а також виставила давні стрілецькі знімки та ілюстрації Едварда Козака. Вечір справив велике враження на присутніх, бо був справді живим словом і пригадкою нашої далекої юности, що формувалася під впливом і тих пісень, і тієї стрілецької слави.

У вівторок відбулась Служба Божа із Панахидою за Романа Купчинського і всіх УССів, за покійних „реґенсбуржців". По полудні гутірку про УСС-ів, борців за Українську державність, підготував Дмитро Боднарчук.

Ввечорі відбувся „традиційний бенкет", який відкрив Василь Лучків, молитву і привіт виголосив о. Володимир Письо. Програмою проводила Ляля Малюк-Савин, яка привітала учасників та відчитала кілька присланих привітів. Привіт від Люби Кобзяр-Козак із Канади відчитала Ніна Сесь-Марченко. Розважав публіку дотепними гуморесками Мирослав Шарко та ще дехто з „відважних" присутніх.

В середу було більше дозвілля, діяла „крамничка". Більш загартовані ходили на прогулянку. По полудні ще були наради, на яких заслухано „спостереження" В. Лучкова про „четверту хвилю", а після вечері – ватра. Вогонь справді весело палахкотів у ватрані будинку „Київ", а сивочолі „сеньйори", примостившись, як хто зміг, співали з молодечим запалом (чи ностальгією?). Одначе, зауважується зміна: колись співи лунали трохи не до світанку, а тепер вже перед північчю затихла і спочила мирним сном Союзівка.

Зліва стоять: Дарія Ґенза, Віра Писарівська, Богданна Попель, Леся Гула, Люба Коломиєць, Мирослав Шарко, Людмила Почтар, Юрій Купчинський, Ніна Марченко, Ляля Савин; сидять: Оксана Теодорович, Мар'яна Задоянна, Володимира Біланюк.

У четвер був настрій прощань. Так добре було разом, але кожному вже стелиться дорога додому і мимоволі приходять думки і турботи про будні. Від'їжджаємо з надією зустрітися за рік та приспішити видання книжки „Поза Реґенсбургом". А до того часу, – берегти дружбу!

Людмила Ярко-Почтар

Група учасників зустрічі з виконавцями мистецької програми і Юрієм Купчинським.

Україна...

(Закінчення зі стор. 1)

Та понеділок, 29 вересня, несподіванок не приніс. Першим сигналом того , що зусилля президентської четвірки були марними, стала заява президента Парляментської Асамблеї Ради Европи Пітера Шідера: „Гнеральний прокурор (Святославав Піскун) хотів зі мною обговорити деякі положення нашої резолюції. Я відповів, що не буду з ним цього обговорювати". Европейські депутати не піддались на вмовляння пом'якшити резолюцію і мають намір голосувати за запропонований проєкт. У тому, що доповідачі РЄ мають цілковиту рацію у своїх висновках щодо України, членів Асамблеї в кулуарах підтримувала й група українських журналістів, експертів та депутатів, групу яких очолював голова комітету Верховної Ради України з питань свободи слова Микола Томенко.

О 3 годині по обіді, коли розпочався розгляд українського питання, заля засідань Асамблеї не мала жодного порожнього місця: це означало, що питання порядку денного належало до дуже важливих.

Доповідаючи перед Асамблеєю про ситуацію в Україні, Ганне Северинсен, відзначивши певні досягнуті позитиви, все ж підкреслила потребу пильно стежити за ситуацією в Україні. На її думку, нагляд необхідно продовжити принаймні до жовтня 2004 року, до часу президентських виборів.

Г. Северинсен нагадала, що „йдеться не просто про закони – для нас дуже важливе конституційне питання, наступні вибори, свобода преси. Важливо також розглянути кримінально-процесуальні питання. Нині вони вирішуються не на належному рівні і не у відповідності до стандартів Ради Европи". Г. Северинсен також відзначила, що „українське суспільство, як і раніше, орієнтується на адміністративно-командну систему" і його „все ще не можна вважати відкритим".

Крім того, необхідно наглядати за проведенням політичної реформи в Україні й за її відповідністю нормам Конституції. Однією з причин продовження нагляду Г. Северинсен назвала проблему в ділянці свободи слова, який є одним з основних у країнах-членах Ради Европи. В Україні його дотримання „натрапляє на серйозні перешкоди": там все ще існує цензура, Адміністрація президента „дає вказівки" засобам масової інформації, як висвітлювати події.

Після цієї головної доповіді провідники европейських соціялістів і лібералів у своїх виступах підкреслювали, що процедура нагляду приносить користь Україні і тому його не можна припиняти.

Та частина української делегації, яку представляв депутат А. Раханський, не здавалась. Будучи заступником голови постійної української делегації в ПАРЕ, він відзначив, що Україна уже виконала близько 30 зобов'язань, узятих при вступі до Ради Европи і що нагляд слід скасувати, натомість розпочати „постнаглядовий діялог". У цьому ж дусі висловився і керівник української делегації, комуніст Борис Олійник.

Однак їх не підтримала інша частина української делегації. Член „Нашої України" депутат Юрій Костенко вже після засідання в розмові з журналістами заявив: „В такий складний час, коли невідомо, чим закінчаться політичні експерименти в Україні, ми вважаємо, що ця процедура нагляду з боку ПАРЕ буде в якійсь мірі підтримувати демократичні сили в нашій державі".

Асамблея практично одноголосно прийняла рішення про продовження спостереження за Україною. Ось декілька витягів з ухваленої ПАРЕ резолюції:

ПАРЄ висловлює своє глибоке занепокоєння щодо повільного прогресу у практиці застосування принципів та стандартів Ради Европи органами влади України, що підтверджується наступним:

1. відсутністю результатів у відповідальності перед судом винних у вбивстві журналіста Гонгадзе;

2. незрозумілі результати в розслідуванні справи залякування та побиття члена парляменту Ельяшкевича;

3. накладенням непропорційних покарань на осіб, які брали участь у політичній демонстрації 9 березня 2001 року і які дотепер утримуються у в'язниці, а тому можуть вважатись політичними в'язнями в Україні;

4. практикою систематичних вказівок, що даються найвищим посадовцям (в оригіналі – highest executive) Генеральній прокуратурі стосовно окремих справ кримінального переслідування, зокрема тих, що стосуються журналістів;

5. численними випадками переслідування Генеральною прокуратурою суддів, які намагаються приймати рішення, ґрунтуючись на законі;

6. відсутністю доступу опозиційних політичних сил, представлених у парляменті, до електронних засобів масової інформації, особливо тих, що контролюються державою;

7. продовженням практики надання журналістам певним чином офіційно схвалених настанов щодо висвітлення подій (так звані „темники") як нового виду прихованої цензури.

9. Асамблея засуджує дуже часті випадки насильства проти журналістів (найвизначнішими серед яких є вбивства Георгія Гонгадзе в 2000 році та Ігоря Александрова у 2001 році) та низький рівень розкриття цих злочинів.

Асамблея також схвильована зловживаннями, особливо в регіонах, з боку податкових, регуляторних органів та органів внутрішніх справ, спрямованими на залякування опозиційних ЗМІ. Асамблея повторює свій заклик до органів влади України проводити свою політику щодо засобів масової інформації таким чином, щоб переконливо показати їх повагу до свободи слова в країні.

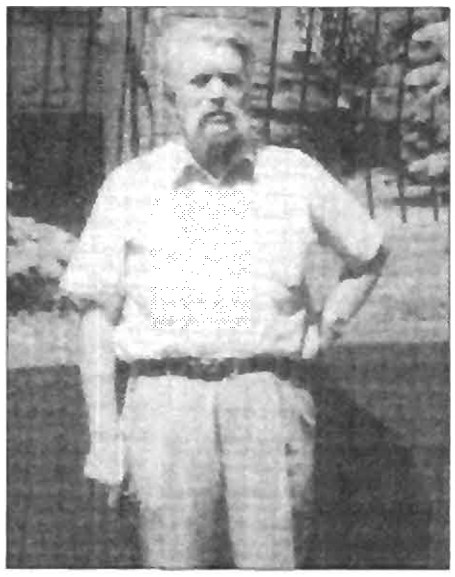
У цьому відношенні Асамблея також закликає органи влади України забезпечити опозицію справедливим доступом до державних загальнонаціональних каналів телебачення.

10. Асамблея схвильована спробами Президентської адміністрації встановити ще щільнішу контролю над державними (контрольованими) олігархами, та незалежними засобами масової інформації.

Отже, дискусії в ПАРЕ завершились, а делегація наглядового комітету вже плянує свої наступні місії в Україну. Особливо пильно Рада Европи має намір наглядати за перебігом підготування до президентських виборів восени 2004 року.

До 70-річчя Великого голоду в Україні

Розповісти правду про геноцид

„Голод 1932–33 років відрізняється від попереднього (1921-23 рр.) і наступного (1946-47 рр.) тим, що спричинені ним демографічні наслідки піддаються кількісному вимірюванню. Перший радянський голод відбувся відразу після семирічної смуги воєн, а третій – після винищувальної Другої світової війни. В обох випадках неможливо встановити від чого гинули люди...", – вважає дослідник голодомору Станіслав Кульчицький. „Станом на 10 червня 1933 року заготівлею хліба охоплено 61 район Харківської области з загальною кількістю населених пунктів 607. В цій же області виявлено за першу декаду липня 245 випадків людоїдства", повідомляли уряд начальник секретно-політичного відділу по Харківській області Осинін і уповноважений Губаревич.

Ці та інші документи оприлюднює Асоціяція досліджень голодоморів, яка вже десять років діє в Україні. Зроблено багато, але ця тема – невичерпна. Для „Свободи" Світлана Ґлаз задала декілька запитань голові асоціяції Левкові Лук'яненкові.

– Розкажіть, будь-ласка, про саму Асоціяцію, яку ви очолюєте з 1994 року.

– Асоціяція пережила не кращі часи, коли влада негативно ставилася до нас, обмежувала нашу діяльність. Тепер у нас є приміщення, апаратура, на якій ми записуємо свідчення очевидців. Ми видаємо літературу, систематизуємо всі матеріяли, що стосуються двох Великих голодоморів 1921 та 1932–33 роках. Асоціяція ставить за мету вивчити, як були організовані голодомори, якими методами здійснювалися, які їх наслідки. Фінансову допомогу надав нам Мар'ян Коць – українець, який живе в Америці. На ці гроші ми придбали фотоапарати, відеокамери, магнітофони, диктофони, видали перші книги свідчень, куди увійшли розповіді, спогади очевидців, листи, інші документи. В Асоціяції працювали і працюють видатні історики України. На пропозицію саме нашої Асоціяції в 1998 році Президент Л. Кучма видав указ про встановлення щорічного дня вшанування пам'яті жертв голодомору в Україні.

– Пане Левку, у листопаді цього року 70-ті роковини Великого голоду. Як плянуються печальні вшанування?

– В Україні створено Державний комітет з питань відзначення річниці голодомору, куди вперше увійшли і члени нашої Асоціяції. На одному із засідань ми обговорили плян роботи і затвердили чимало заходів. Серед основних – відзначити 70-річчя голодомору на державному рівні, збудувати пам'ятник жертвам голодомору, бо є лише пам'ятний знак у Києві на Михайлівській площі, який поставила Асоціяція. Він досить скромний. Зобов'язати місцеві органи влади скласти списки всіх 15-ти мільйонів померлих від голодоморів та репресій, а також видати спеціяльну літературу.

– На парляментських слуханнях голова Верховної Ради України В. Литвин заявив, що такі списки існують.

– Це перебільшення. Такі списки ще тільки починають складати. Вони є лише в деяких населених пунктах. Взагалі роботи ще багато і ми повинні підійти до вивчення голодомору системно і говорити про геноцид української нації і голодомор, як один із методів геноциду. Ми висунули пропозицію, і Кабінет міністрів України схвалив таку постанову. Це величезне досягнення, і цьому підтвердження – парляментські слухання, про які Ви згадували. Вони дозволили леґалізувати саму тему геноциду. Це заслуга В. Литвина. Слухання показали, що він – українець, переймається історією і долею української нації, прислухається до міжнародної думки стосовно голодомору 1932–33 років. А в травні відбулася сесія Верховної Ради, де було схвалено звернення до українського народу, яким визнано геноцид української нації.

– Яким вам бачиться меморіяльний комплекс?

– Це повинно стати місцем для українських прочан, щоб людина, яка заходить до приміщення, могла пройти через залі з експонатами і відчути все пекло нашої історії з допомогою діорам, світлин, цифр, живих голосів очевидців. Фінансування повинно здійснюватися на державному рівні.

Пам'ятний знак на Михайлівській площі

– Цих грошей вистачить?

– Вирішено створити Фонд меморіяльного комплексу, який передбачає, що кожний українець, де б він не жив, внесе одну гривню. Оголосили по всьому світу, що існує такий Фонд. Чекаємо тепер. А взагалі, я думаю, проблема не в коштах, а в бажанні працювати. Але часу мало, і біда нашої влади в тому, що вона бореться за самозбереження. В цьому наша споконвічна трагедія і біда.

Мовою графіки про Великий голод

СИМФЕРОПІЛЬ. – Одним із дослідників трагічних сторінок історії – 70-річчя Великого голоду – є мистець із села Успенки Буринського району на Сумщині Микола Бондаренко. Він створив графічний цикл з близько вісімдесяти гравюр „Україна – 1933: кулінарна книга".

Мистцеві вдалося знайти ключ до розв'язання проблеми, і він вирішив зображати на своїх ліноритах ті харчі, які були вимушені споживати люди, щоб уникнути голодної смерти. Спочатку у майстра виник творчий задум в одному малюнку відтворити кілька найпоширеніших бур'янів, що їх сирими або обробленими вживав голодний люд. Згодом художник перейшов до створення серії. В його альбомах з'явилися замальовки конюшини і пирію, лепехи і конопель, очерету і лопухів, чортополоху і кропиви, суцвіть акації і липи, лободи та вербових котиків, чотополоху та березових сережок. Були зроблені відбитки гравюр. Майже на кожній з них зображене вікно сільської хати, рама якого нагадує тяжкий хрест, що його довелось нести приреченим на голодну смерть. А шибки – уособлення променів світла надії пережити голодомор. На їх тлі – графічні зображення бур'янів та деяких культурних рослин, які вживали голодні люди у той страшний час.

Декілька робіт М. Бондаренко присвятив саморобним пристроям, за допомогою яких продукти перемелювалися, товклися, відсіювалися, давилися. Бути володарем таких кустарних пристосувань у той час означало ризикувати життям. Та найбільше хвилюють глядача зображення домашніх тварин. Коти та собаки тікають світ за очі, аби їх не спіймали і не з'їли приречені на смерть селяни. Трупи худоби та коней, м'ясо яких не гребував вживати зголоднілий люд.

Виставки серії „Україна-1933: кулінарна книга" відбулися у Тернополі та Ульяновську (Росія). У липні показ графічних робіт мистця-дослідника відкрився у Путивльському державному історико-культурному заповіднику.

Творами майстра-різця зацікавилась також українська громада Америки. За сприяння Фундації ім. Івана Багряного, Українського допомогового комітету з Ню-Джерзі та Консисторії УПЦ в США в листопаді має відбутися виставка у Домі української культури в Савт Бавнд-Бруку. До відкриття виставки заплановано надрукувати мистецький альбом, до якого ввійдуть всі ліноритн зганаданого циклу.

Добродіїв, які хочуть придбати альбом „Україна-1933: кулінарна книга" просимо звертатися до відділення Українського допомогового комітету у Ню-Джерзі за адресою: „Ukrainian Relief Committee", 27 Casperberger Rd., Whitehorse Station, NJ 08889, або дзвонити на телефон: (732) 356-0090, дод. 17.

Олександер Капітоненко

В кожній хаті лежали померлі з голоду люди

Скільки житиму, пам'ятатиму весну 1933 року. Я в той час працював кучером в Червоному Хресті, начальником якого був Микола Чуйко. Його викликали в райком партії і сказали, щоб підготували бричку і коней для поїздки у ближні села навколо села Кишеньки, яке в той період було районним центром. Наступного дня разом із Миколою Чуйком я кіньми під'їхав до районного комітету партії. На бричку сіли другий секретар райкому Жила і лікар.

Дорогою Жила розповів, що в жодному колгоспі району немає коней, яких можна запрягти. Коні ще живі, але вони лежать, оскільки годувати їх нічим. Під'їхали ми до села Брачківки, що кілометрах у чотирьох від центру. Село невеличке всього десь 30 хат. Нас вразила незвичайна тиша – ніякого шереху, ніби все вимерло. Жодного звуку, людського кроку, стогону ми не почули, ні собаки, ні кішки, ні живої пташки не зауважили.

Відвідали декілька хат. Побачили страшну картину – на підлозі, на брудних ліжках поруч лежали живі і мертві люди. Так було в кожній хаті, в кожній сім'ї. В одній із хат до нас заговорила жінка, біля якої лежали двоє мертвих її дітей. Вона розповіла, що звечора нагодувала їх молоденьким, соковитим житом, а вранці вони померли. Лікар оглянув дітей, вони були пухлі, ще навіть теплі, але допомогти їм не можна було. Далі ми поїхали в села Просяникове, Озера, Коваленківку, Лучки – це все села Кишеньківського району.

Спостерігали таку ж картину. На Понівщині знайшли кагат буряків. Секретар Жила розпорядився відкопати буряки і роздати людям, щоб їх люди їли. Треба ж комусь починати весняно-польові роботи, пояснив Жила. Смеркалося, коли ми через Вільховатку повертались додому. Говорити ми не могли, побачене нас приголомшило. Перед очима були мертві діти й дорослі, або ще живі пухлі люди з великими відкритими очима, в яких не було жодного відблиску життя. Не дай Боже, щоб колись таке повторилось!

Леонід Малик,
село Світлогірське, Полтавської обл.

МІСТ MEEST
Корпорація „Міст" представляє
концерти в Північній Америці
Народного артиста України
Віктора Павліка
у новій програмі
„Я знаю все"
Нові та найкращі пісні
у супроводі музикантів
та балетної групи
„ШикаДам"
10 жовтня, о 8:00 pm
Філадельфія
Ukrainian Educational
& Cultural Center
700 Cedar Rd.,
Jenkintown, PA 19046
215-469-0910
11 жовтня, о 7:00 pm
Нью-Йорк
Fashion Institute of Technology
Seventh Ave., at 27th Street
New York City, NY 10001-5992
www.fitnyc.edu
908-474-1100
12 жовтня, о 5:00 pm
Нью-Джерсі
Ukrainian Cultural Center
135 Davidson Avenue
Somerset, NJ 08880
908-474-1100
Залу для проведення концерту
жертовно надає Консисторія
Української Православної церкви
в South Bound Brook.
Концерт організовується за участю
Комітету Допомоги Україні.
Прихід від концерту буде передано
на доброчинні цілі
Комітету Допомоги Україні.
15 жовтня
Вашингтон
St. Andrew Ukrainian
Orthodox Church
15100 New Hampshire Ave.,
Silver Spring, MD
301-524-0562
16 жовтня
Детройт
Ukrainian Cultural Center
26601 Ryan Rd.,
Warren, MI 48091
586-757-6322
17 жовтня
Клівленд
Normandy High School Auditorium
2500 W.Pleasant Valley Rd.,
Parma, OH 44134
216-240-4997
18 жовтня, о 7:00 pm
Чікаґо
Klemente High School
Western/Division
Довідки в аґенції „Міст-Карпати"
773-489-9225
19 жовтня, о 5:00 pm
Баффало
St. John Baptist Ukr. Catholic Church
3275 Elmwood Ave., Kenmore, NY
716-630-0130, 716-685-1505

Парляментарна програма „Канада – Україна"

ОТАВА, Канада. – „Парляментарна програма „Канада-Україна" створена для студентів з України, щоб вони змогли глибше ознайомитися з діяльністю канадського парляменту в Отаві. Протягом двох місяців учасники програми можуть вивчати працю членів парляменту й Сенату, порівнювати демократичність урядів Канади й України. Почалась програма 13 років тому при Катедрі українознавства Торонтського університету. Адвокат Ігор Бардин дав цей сміливий почин і тепер провадить програму з допомогою добровольців.

Кожного року на програму зголошуються близько 400 студентів з університетів України. Кандидати висилають подання разом з рекомендацією від свого університету. З них вибирають кращих на підставі академічних здібностей та знання української, а також англійської або французької мов. До Києва запрошують близько 50 осіб, де відбувається остаточний вибір. Кількість вибраних кандидатів залежить від наявних фондів. Фінанси походять з фундації, створеної родинами Мазуренків, Гуменюків, В. Гриника та інших жертводавців.

В Отаві кожний студент прикріплений до одного з членів парляменту, де протягом двох місяців працює п'ять днів на тиждень, виконує певні обов'язки в бюрі, пише статті та придивляється до праці уряду. Кожний зобов'язаний брати участь у парляментських комісіях та щоденно бути присутнім на „Question Period" у парляменті. Учасники мають також добровільно відпрацювати 60 годин, наприклад, у кухнях для бідних, на дитячих та інших фестивалях і, таким чином, спілкуватися з канадцями. Цьогорічні студенти зголосилися до праці на Канадському фестивалі тюльпанів.

Цього літа прибуло на програму до Отави 22 дівчат і хлопців з університетів Києва, Львова, Рівного, Луцька, Острога, Івано-Франківська, Донецька, Миколаєва, Луганська та Криму. Вони відвідали посольства України, США, Великої Британії та Японії, зустрічалися з членами парляменту. Між іншим, мали розмови з членом парляменту Волтером Ластівкою та із сенаторкою Райнель Андрейчук (обоє – українського походження). Цього року зустрівся зі студентами також колишній прем'єр України Віктор Ющенко. Студенти святкували дні народження своїх друзів, влаштували кулінарну вечірку з варениками й багато іншого.

Крім Отави, учасники програми відвідали інші міста Канади, побували в музеях, ґалеріях, їздили на найвищу в світі вежу, бачили водоспад Ніяґару та парк розваги „Wonderland", гостювали в українських установах. Ігор Бардин і його помічники по-батьківськи опікувалися студентами.

Варто згадати про успіхи деяких студентів, які закінчили цю програму в минулих роках. Олександер Пивоварський став першим студентом, який дістав докторат від „John F. Kennedy School of Government" у Гарварді, тепер викладає економіку в Гарвардському університеті. Його книжка „Економія перехідного періоду" вийшла друком у 1996 році і перекладена українською мовою. Тарас Малишевський тепер працює в Посольстві України в Отаві. Назар Бабицький має посаду в українській закордонній службі в Брюселі. Юрій Рудюк – представник українських інтересів в Европейському суді в Брюселі. Вячеслав Толкованов працює у Европейському парляменті в Штрасбурґу. Слава Опейда одержала науковий ступінь в Ілинойському університеті і викладає право в Донецькому університеті. Антон Горшков одержав науковий ступінь при університеті в Бонні, тепер практикує у „Govermental And Regulatory Affairs of T-Mobile International" в Німеччині. Олександер Копець також одержав науковий ступінь від „John F. Kennedy School of Government". Ярослава Марусяк здобула ступінь від університету Південної Каліфорнії, опублікувала численні статті про Україну в чужомовних виданнях. Багато інших викладають тепер в університетах України.

Зацікавлених у програмі просимо зголошуватися на адресу: „Canada Ukraine Parlamentary Program" 620 Spadina Avenue, Toronto, ON, T5S 2H4, Canada або електронною поштою на адресу: www.katedra.org.

Ліда Палій

Група студентів перед парляментом в Отаві

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНСОЮЗУ ПОВІДОМЛЯЄ
ОСІННІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ ОКРУГ ВІДБУДУТЬСЯ -

Округа	Місце проведення зборів / Адреса	Дата	Година	Голова Округи
Олбані	Союзівка	10/25/03	2:00	Микола Філь
Коннектикат	Союзівка	10/25/03	2:00	Ігор Гайда
Рочестер	Союзівка	10/25/03	2:00	Христина Дзюба
Сиракюзи	Союзівка	10/25/03	2:00	
Баффало	Союзівка	10/25/03	2:00	Осип Гаврилюк
Вунсакет	Союзівка	10/25/03	2:00	Юрій Тренклер
Бостон	Союзівка	10/25/03	2:00	Ярослав Шпак
Дітройт	Український Культурний Центр 26601 Ryan Rd. Warren, MI	10/25/03	3:30	Др. Олександер Серафин
Клівленд	УКЦ Св. Покрови 6812 Broadview Rd., Parma, OH	10/26/03	2:00	Євген Бачинський
Округа Центрального Ню Джерзі	Головна Канцелярія УНСоюзу 2200 Route 10, Parsippany, NJ	10/31/03	2:00	Михайло Захарко
Округа Північного Ню Джерзі	Головна Канцелярія УНСоюзу 2200 Route 10, Parsippany, NJ	10/31/03	2:00	Євген Осціславський

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

31 жовтня 2003 р.
„Свобода" надрукує „Календар подій", в якому буде поміщений список громадських відзначень

70-ої РІЧНИЦІ ГОЛОДОМОРУ

Редакція газети звертається до всіх читачів з проханням надсилати інформації щодо відзначення Голодомору у Вашій громаді (виставки, Служби Божі, походи, конференції і т.д.). Всі матеріяли відносно цих подій просимо надсилати на адресу газети

не пізніше 24 жовтня

Просимо подавати дату події, місце її відбування і обов'язково контактні інформації.

Наша адреса: Svoboda, 2200 Route 10, P.O. Box 280, Parsippany, NJ 07054.
Факс: **(973) 644-9510**

Вечір на честь Заслуженої артистки України Віри Левицької

ДЖЕНКІНТАВН, Па. – 21 червня в ґалереї УОКЦ відбувся вечір у пошану корифея українського театру Віри Левицької. Вела програму Ірина Цвікула-Корчинська. Заслужена акторка в супроводі дітей – дочки Ірини Тамари та сина Юрія – прибула на відзначення в елеґантній накидці з норкового хутра легкобрунатної барви. Її лагідні живі очі не втратили свого блиску і все довкруги себе непомітно схоплювали. Уславлена актриса не була говіркою. Вряди-годи перекидалася кількома скупими словами з донькою або з сином.

Серед тиші, яка панувала у залі, дикторка повідомила: „За наказом Президента України від 9 листопада 2002 року, наша шановна заслужена акторка була відзначена урядом незалежної України, який нагородив її званням Заслуженого артиста України – за її вагомий особистий внесок у розвиток українського театрального мистецтва, творчі здобутки та високу професійну майстерність".

Д-р Наталія Пазуняк нарисувала цікаву сильветку акторки. Юрій Левицький висвітлив кілька десятків прозірок, деякі неповторні збережені сцени, які донесли глядачам хвилюючі моменти з життя актриси. Розсипані в минуле жмутки пам'яті пов'язав у творчу косицю голос Віри Левицької, допоміг полинути в далекий творчий світ театру – майже 20-хвилинний звукозапис голосу акторки з-перед 30-ти років, упокорюював, наказував і стелився в душу слухача... Невід'ємно доповнюють одне одного театр і музика. Скрипалька Соломія Івахів (випускниця Куртіс-інституту музики) при акомпаніяменті Олександри Івахів (випускниці консерваторії ім. М. Лисенка у Львові, сьогодні концерт-майстра хору „Аколади") відіграли „Салют де мор" Елгарда та „Танґо" Албаніс у перекладі Ф. Крайслера.

Черговим був виступ тенора Богдана Чаплинського, випускника Балтиморської консерваторії й Академії вокального мистецтва і Темпел-університету, який у супроводі акомпаніяторки Роксоляни Гарасимович відспівав „Тихесенький вечір" і „Ой, ти, дівчино, з горіха зерня".

Акторка Володимира Кавка, яка в ранніх роках працювала у Українському підкарпатському театрі у Дрогобичі, а згодом у Реґенсбурзі, зі смаком передала текст віршів про душу письменниці Ірини Дибко із її збірки „По стежинах душ", і вірш про мрії поетеси Ганни Черінь із збірки „Травневі мрії".

Соломія Івахів при акомпаніяменті своєї матері Олександри відіграла „Мелодію" Мирослава Скорика. Ще раз виступив тенор Богдан Чаплинський з акомпаніяментом Роксоляни Гарасимович – він виконав дві арії з опер.

Численними були привіти з України, Канади, США від шанувальників сценічної майстерности акторки, театральних критиків, акторок, громадських і наукових інституцій, приятелів. Губернатор Пенсильванії Едвард Г. Рендел, добрий приятель українців, у своєму вітанні актрисі пише: „Приємно мені відзначити радісні моменти, які Ви створили як українським, так американським авдиторіям".

Посол України у США Костянтин Грищенко (нині міністер закордонних справ України) написав: „Увесь Ваш творчий шлях є благородною справою в ім'я відродження та поширення української культури, підтвердженням любови до рідної землі, а також зміцненням авторитету України на міжнародньому полі".

Валеріян Ревуцький у своєму поклоні актрисі пише: „Ви не тільки були першою шекспірівською Гертрудою, чи першою Медеєю Ануї на українській сцені, але й першою Ярославною в „Слові о полку Ігоревім", в цьому відомому документальному творі нашої історії, інсценізованому Григором Лужницьким"... Цвіркункою в драмі Кухаренка-Старицького, мадам Аполінарією в новітній драмі „Народній Малахій" Миколи Куліша, Ілоною в опереті „Циганське кохання" Леґара".

Доктор мистецтвознавства Заслужений діяч мистецтв України Валерій Гайдабура написав: „Я бачу Віру Левицьку в образі Гертруди – трагічно роздвоєної красуні-матері Гамлета, яку подарував актрисі великий Йосип Гірняк, відчуваю потаємну душу Ренати у виставі „Ріка" Р. Гальбе, створеній режисером І. Іваницьким, чую сміх Аполінарії у геніяльному трагіфарсному гротеску Куліша „Народний Малахій" у постанові Володимира Блавацького – величного Мойсея західньоукраїнського театру... А по якійсь паузі сцену заповнює ні з чим не зрівняний біль душі Медеї – Левицької". Був також віршований привіт Заслуженого артиста України Ростислава Василенка.

Віра Левицька Фото: О. Рожка

Видатна акторка передала свою подяку 67-му Відділові Союзу Українок Америки, назвавши головні особи в підготуванні та переведенні вечора. Акторці було уділено овацію, букетами рож підкріплювано слова вдячности.

Осип Рожка

United States Postal Service

Statement of Ownership, Management, and Circulation

1. Publication Title: SVOBODA
2. Publication Number: 5 3 0 – 4 2 0
3. Filing Date: OCT 1, 2003
4. Issue Frequency: WEEKLY
5. Number of Issues Published Annually: 52
6. Annual Subscription Price: $45.00/MEMBERS $55.00/NON-MEMBERS
7. Complete Mailing Address of Known Office of Publication *(Not printer) (Street, city, county, state, and ZIP+4)*: SVOBODA PO BOX 280 2200 ROUTE 10 PARSIPPANY NJ 07054

Contact Person: WALTER HONCHARYK

Telephone: 1-973-292-9800

8. Complete Mailing Address of Headquarters or General Business Office of Publisher *(Not printer)*: UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC. PO BOX 280 2200 ROUTE 10 PARSIPPANY NJ 07054
9. Full Names and Complete Mailing Addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor *(Do not leave blank)*

Publisher *(Name and complete mailing address)*: UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,INC. PO BOX 280 2200 ROUTE 10 PARSIPPANY NJ 07054

Editor *(Name and complete mailing address)*: IRENE JAROSEWICH SVOBODA PO BOX 280 2200 ROUTE 10 PARSIPPANY NJ 07054

Managing Editor *(Name and complete mailing address)*: (SAME AS EDITOR)

10. Owner *(Do not leave blank. If the publication is owned by a corporation, give the name and address of the corporation immediately followed by the names and addresses of all stockholders owning or holding 1 percent or more of the total amount of stock. If not owned by a corporation, give the names and addresses of the individual owners. If owned by a partnership or other unincorporated firm, give its name and address as well as those of each individual owner. If the publication is published by a nonprofit organization, give its name and address.)*

Full Name	Complete Mailing Address
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.	PO BOX 280 2200 ROUTE 10 PARSIPPANY NJ 07054

11. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages, or Other Securities. If none, check box → ☐ None

Full Name	Complete Mailing Address

12. Tax Status *(For completion by nonprofit organizations authorized to mail at nonprofit rates) (Check one)*
The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for federal income tax purposes:
XX Has Not Changed During Preceding 12 Months
☐ Has Changed During Preceding 12 Months *(Publisher must submit explanation of change with this statement)*

PS Form 3526, October 1999 *(Reverse)* *(See Instructions on Reverse)*

13. Publication Title: SVOBODA

14. Issue Date for Circulation Data Below: OCT 3, 2003

15. Extent and Nature of Circulation	Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
a. Total Number of Copies *(Net press run)*	7,400	7,400
b. Paid and/or Requested Circulation (1) Paid/Requested Outside-County Mail Subscriptions Stated on Form 3541. *(Include advertiser's proof and exchange copies)*	6,411	6,411
(2) Paid In-County Subscriptions Stated on Form 3541 *(Include advertiser's proof and exchange copies)*	0	0
(3) Sales Through Dealers and Carriers, Street Vendors, Counter Sales, and Other Non-USPS Paid Distribution	123	123
(4) Other Classes Mailed Through the USPS	38	38
c. Total Paid and/or Requested Circulation *[Sum of 15b. (1), (2),(3),and (4)]*	6,572	6,572
d. Free Distribution by Mail *(Samples, complimentary, and other free)* (1) Outside-County as Stated on Form 3541	127	127
(2) In-County as Stated on Form 3541	0	0
(3) Other Classes Mailed Through the USPS	17	17
e. Free Distribution Outside the Mail *(Carriers or other means)*	3	3
f. Total Free Distribution *(Sum of 15d. and 15e.)*	147	147
g. Total Distribution *(Sum of 15c. and 15f)*	6,719	6,719
h. Copies not Distributed	681	681
i. Total *(Sum of 15g. and h.)*	7,400	7,400
j. Percent Paid and/or Requested Circulation *(15c. divided by 15g. times 100)*	97.81%	97.81%

16. Publication of Statement of Ownership
XX Publication required. Will be printed in the OCT 10, 2003 issue of this publication. ☐ Publication not required.

17. Signature and Title of Editor, Publisher, Business Manager, or Owner: ADMINISTRATOR Date: OCT 1, 2003

I certify that all information furnished on this form is true and complete. I understand that anyone who furnishes false or misleading information on this form or who omits material or information requested on the form may be subject to criminal sanctions (including fines and imprisonment) and/or civil sanctions (including civil penalties).

Instructions to Publishers

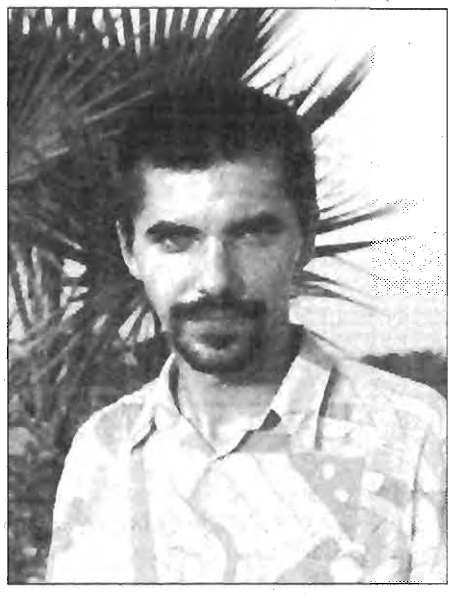
1. Complete and file one copy of this form with your postmaster annually on or before October 1. Keep a copy of the completed form for your records.
2. In cases where the stockholder or security holder is a trustee, include in items 10 and 11 the name of the person or corporation for whom the trustee is acting. Also include the names and addresses of individuals who are stockholders who own or hold 1 percent or more of the total amount of bonds, mortgages, or other securities of the publishing corporation. In item 11, if none, check the box. Use blank sheets if more space is required.
3. Be sure to furnish all circulation information called for in item 15. Free circulation must be shown in items 15d, e, and f.
4. Item 15h., Copies not Distributed, must include (1) newsstand copies originally stated on Form 3541, and returned to the publisher, (2) estimated returns from news agents, and (3), copies for office use, leftovers, spoiled, and all other copies not distributed.
5. If the publication had Periodicals authorization as a general or requester publication, this Statement of Ownership, Management, and Circulation must be published; it must be printed in any issue in October or, if the publication is not published during October, the first issue printed after October.
6. In item 16, indicate the date of the issue in which this Statement of Ownership will be published.
7. Item 17 must be signed.

Failure to file or publish a statement of ownership may lead to suspension of Periodicals authorization.

PS Form 3526, October 1999 *(Reverse)*

Зустрічі на Фльориді

НОРТ-ПОРТ, Фльорида. – Західнє узбережжя Фльориди дуже схоже на літній Дніпро у його середній течії: з тихим плеском набігає на гарячий пісок лагідна хвиля, білі чайки низько летять над водою, раз-по-раз пірнаючи у її глибінь, чередки малої риби лоскочуть ноги... Але є й відмінності – берег не пахне нагрітою сонцем лозою, на місці якої поросли присадкуваті пальми, в піску замість рибної луски – морські мушлі... Проте вітер доносить звідусіль відгомін українських слів – чимало українців оселилося тут. Одні переїхали до південного сонця з північних американських штатів, коли досягли пенсійного віку, інші приїздять тільки на зимування з холодної Канади, треті досить численно прибули з України – це переважно християни з протестантських церков, переслідуваних за комуністичного режиму. В Норт-Порті православні, католики і протестанти мають свої церковні громади, але не замикаються у них, охоче спілкуються, беруть участь у спільних імпрезах, запрошують корінних американців. На 12-ту річницю Незалежності України, наприклад, в релігійно-культурному центрі Св. Андрія виступав хор під керуванням Любови Інграм-Добровольської, поети читали вірші. Духовне життя українців спрямовують священики оо. Северин Ковалишин, Михайло Борисенко, Іван Фатенко, Іван Тилявський, Володимир Волощук, пастори Михайло Якубович і Володимир Савчук, єпископ Микола Мельник. Мої особисті спостереження щодо цього доповнили розповіді кількох співрозмовників, котрі я записав на диктофон.

Настоятель Української католицької церкви Входу в Храм Пресвятої Богородиці о. Северин Ковалишин:

– Я у цій парафії з березня нинішнього року. Громада тут надзвичайно активна, люди жертвенні. Церква постала недавно завдяки важкій праці цих людей. Членство парафії складають віруючі двох груп: одні проживають тут постійно, інші приїздять на півроку з півночі. Найважливіше завдання нашої парафії – це залучення нового покоління. Наша парафія дуже традиційна, українсько-центрована у своїх засадах. Ми маємо старий календар. Різдво і Великдень справляємо згідно з двома календарями, оскільки на свята приїздить багато дітей наших парафіян. Маємо три джерела зростання парафії. Перше з них – умудрені життєвим досвідом старші особи, які прожили у цій країні 50-60 років, друге джерело – наступні два покоління українців, діти й внуки, котрі вже переважно не говорять українською мовою, тому ми для них проводимо Службу Божу англійською мовою. Завдяки цьому багато людей прийшло до нас і дехто згадав про своє українське походження, робить кроки до постійного членства у парафії. Ми мали на вибір два шляхи – чекати, коли діти українців прийдуть до нас або самим йти до них. Ми обрали другий шлях. І коли ці люди пізнали життя парафії, життя українського народу, ми почали курси української мови для всіх бажаючих. Плянуємо відкрити українську школу для дітей.

Третє джерело – люди, які тепер приїздять з України до Америки і ще не знайшли постійного дому. Їм тяжко. Ми їх добре розуміємо і намагаємося створити для них умови, за яких вони відчули б себе в українській церковній родині. Оскільки допомогти усім українцям важко, тому ми особливо дивимося за греко-католиками, яким парафія допомагає інформацією щодо помешкання, праці і т.п. Якщо у них виникнуть якісь інші потреби, ми підемо їм назустріч. Варто приїздити на Фльориду – тут сприятливий клімат, є багато місць праці з догляду за старшими людьми.

Приїзд на Фльориду людей старшого віку значно залежить від економічного стану країни, тому ми ставимо завдання мати постійний приплив молодих сімей зі збереженням традиційно української громади, але відкритої для інших культур, щоб парафія стала осередком місцевого культурно-громадського життя. У нас налагодились добрі взаємини з іншими церквами, як з українськими, так і з неукраїнськими, включаючи римо-католицьку, єпископ якої Джон Немец є нашим добрим товаришем, сприяє в усьому, також з протестантськими церквами. Ми шукаємо нагоди, щоб спільно зібратися на молитву і недавно вперше, може й в Америці, провели Богослуження, на якому були присутні віруючі усіх християнських церков, які ми тут маємо. Відкриваємо бібліотеку, маємо Сестрицтво, яке складається з нових парафіян. Наша парафіяльна кухня уславилася в околиці збереженням наших кулінарних традицій. Посилюємо зв'язок з навколишніми школами. Добрі взаємини і з державними установами, з владою. Моє перше приємне знайомство у площині спорту було з шефом нашої поліції, який має далеке українське походження. До виїзду на навчання у Римі я теж захоплювався спортом, зокрема з п'яти років - плаванням, для якого тепер, на жаль, бракує часу.

Марія Наваринська, секретар громадського комітету Норт- Порту, голова комітету з відзначення 70-річчя Великого голоду

– Я приїхала на Фльориду 12 років тому з Чикаґо, де належала до Союзу Українок Америки з 1960 року. На той час відділ СУА тут ще не був організований, тому десь через півроку, коли я познайомилася з місцевими мешканками, ми вирішили, що можемо подумати про відділ СУА. В лютому 1991 року ми скликали перше засідання, прийняли статут СУА і заснували свій відділ. Написали про це до головної управи і у квітні дістали число 56, а нашою патронкою обрали Мілену Рудницьку. Було нас тоді 18, але багато жінок схвалювали нашу працю, особливо подобалися людям літературні вечори, то відділ зростав. Ми намагалися проводити імпрези і для розваги, і для того, щоб дістати якісь кошти на нашу діяльність. Взимку проводили вишивані вечорниці (приходило до 300 осіб), влітку – пікніки над морем (в середньому 150-180 гостей). Я була першою головою 5 років, а коли я відходила, то нас було вже 68. Потім відділ очолювали Марія Білинська, Орися Свистун, а тепер головою є Христя Лазор. У відділі 106 членок – це найбільший відділ в Америці. Минулого року ми приймали в Сарасоті 26-ту Конвенцію СУА.

Ведемо акцію допомоги Україні, зокрема студентам. Наші союзянки беруть активну участь у громадському житті. На 15 листопада готуємо урочисте відзначення 70-річчя Великого голоду в Україні. Мене обрали головою комітету. Ми плянуємо провести Панахиду зі свічками в американській католицькій церкві при головній дорозі, щоб люди звернули увагу на цю подію.

Спеціяльна комісія працює над тим, щоб у пресі з'явилося якомога більше публікацій про цю трагедію України. Проповідь буде англійською мовою. Після Молебня співатиме наш церковний хор. Наступного дня в церкві Св. Марії буде „Вінок скорботи" – дуже поважна академія тільки для місцевих українців.

У повсякденному житті маємо різні референтури. Суспільна опіка відвідує хворих, привозимо старших жінок на громадські імпрези, котрі відбуваються в українських залях, яких маємо дві – в Осередку Св. Андрія і при церкві Св. Марії.

На жаль, людей молодшого віку у нас небагато – переважно тому, що немає праці на виробництві. Ось в сусідній Тампі робочих місць значно більше, тому там є значна група новоприбулих українців. До нас приїхало кілька пенсіонерів молодшого віку, але молодих людей, на жаль, мало. Дехто з дітей наших постійних мешканців оселився в Орляндо, в Маямі, де є більше праці.

У нас є громадський комітет, до якого входять по дві особи від кожної з 13 організацій. Очолює його Михайло Белендюк. Вже 6 років співає хор, яким керує Люба Інграм.

Левко Хмельковський

(Продовження в числі 42)

Щотижня греко-католики запрошують навколишніх мешканців на український обід

Активні учасниці громадського життя Катря Кобрин і Анна Скіч

Пластові табори в Україні

„Степовий Вітер" – табір з козацькими традиціями

В Сло'вянському районі на Донеччині, в місцевості, яка є степовою перлиною України, де кожне дерево просякнуте українською історією, вже вп'яте відбувся пластовий юнацький вишкільний табір „Степовий Вітер". Колись тут відбувалися події, описані у „Слові о полку Ігоревім", пізніше землі належали Кальміуській паланці Запорізького козацтва. І ось тепер, багато років після того, знову в цих степах чути іржання коней і козацькі назви. Понад п'ятдесят юнаків і юначок з'їхалися з усіх куточків України, щоб отримати теоретичні знання і практичні навички із організування діяльности юнацьких пластових частин, а також щоб відчути дух української давнини.

Пластове юнацтво з Донеччини, Луганщини, Львівщини та Харківщини таборує на одному з трьох рівнів вишколу, кожен з яких має свої завдання і окремі вимоги: вишкіл гурткових для плекання провідницьких вмінь у малих групах юнаків 12-14-річного віку, вишкіл курінних для 15-16-річних юнаків вчить влаштовувати масові заходи для великої кількости пластунів, вишкіл булавних для старшого юнацтва (понад 16 років) дає навички в організуванні пластового табору.

Кожен гурток на таборі має свою назву на честь відомих провідників козацької доби, власні гурткові традиції. Найкращим цього року було визнано гурток „Хмельниченки", в окремих змагах показали себе також гуртки „Полуботки", „Мазепинці", „Байди" і „Сагайдаки". Пластове назовництво на „Степовому Вітрі" має особливе козацьке забарвлення: побутують назви „кошовий" (комендант), „обозний" (інтендант), „кашовари" (кухарі) тощо. Юнацтво має насичену виховну програму з козацькою тематикою: одноденні гурткові водні мандрівки на чайках (байдарках), тренування і змаги з кульової стрільби, має змогу позмагатися у вправності з орієнтування і маскування під час теренових ігор. Цікавими були змагання з футболу і волейболу, на здобуття Відзнаки фізичної вправности.

Але найбільше, напевне, усім було цікаво навчитися їздити на коні, без чого жоден козак не вважався вправним бійцем. Юнаки також вчилися доглядати за конем, впрягати і розпрягати його, готувати корм тощо. Юнацтво дуже зацікавилося бойовим гопаком, інструктажі з якого проводилися практично щодня. Кожному було цікаво навчитися володіти шаблею і давніми прийомами козацького двобою. Запам'ятається учасникам табору також спів веселих і задушевних козацьких пісень по вечорах і захоплюючі ватри: пісенна, козацька (обрядова), весела, історична ін. Повчальними були духовні гутірки о.Олександра, який вчив юнаків добру і милосердю і проводив таборові Служби Божі.

Першунами вишколу гурткових стали пл. уч. Володимир Галілей (Миколаївка), пл. прих. Юрко Чушак (Стрий) та пл. уч.Світлана Анісімова (Чугуїв), першуном вишколу курінних – пл. розв.Дмитро Щелконогов.

„Золота Булава" – вишкіл провідників

Вже традиційним став в Україні юнацький вишкільний табір „Золота Булава". Ідея виникла понад 30 років тому у Канаді, де Таня і Орест Джулинські вирішили створити вишкіл для пластових провідників, використавши для цього найновіші поради науковців-психологів і соціологів. Вперше табір „Золота Булава" відбувся в Україні у 1993 році.

Цього року поблизу с. Ямельниця, на Сколівщині, зібралися понад 50 юнаків і юначок у двох підтаборах, щоб отримати необхідні вміння і навички провідництва. Табір почався змагом „Перший виклик", де юнацтво разом пережило перші таборові пригоди. На відкритті табору його учасники вперше побачили булаву – символ табору, який щодня переходить з рук в руки – до нового юнака-бунчужного дня, керівника денної таборової програми.

Учасники вишколу брали участь у дебатах з важливої суспільної теми, щодня відбувалися гутірки про ораторське мистецтво, стилі ведення переговорів, психологію спілкування, форми і методи полагодження конфліктів тощо.

Кожен гурток мав власну таборову кухню і право самостійно вирішити, що саме приготувати з отриманих продуктів. Гуртова кухня - це місце, яке є власною територією гуртка. На ній обговорюються гурткові проблеми, визначаються пляни на майбутнє тощо. І ось

Пластуни в таборі „Степовий вітер"

перше випробування: два гуртки (юнаків і юначок) проводять спляннований ними теренoвий змаг. Одразу після нього всі таборовики обговорюють результати і деталі.

Незабутні враження залишилися від мандрівки до старовинної фортеці „Тустань", побудованої ще в часи князя Данила Галицького, і від спільної вечері, на яку юнаки запрошують підтабір юначок; від обрядової купальської ватри, де пластуни і пластунки відтворюють прадавні звичаї українців. Усім запам'ятається також історична ватра, присвячена пам'яті героїв УПА.

Щороку розвивається і міцніє Пласт в Україні, росте і „Золота Булава", готуючи для Батьківщини майбутніх провідників.

Для тих, хто має бажання допомогти Пластові у справі виховання української молоді, подаємо адресу для пожертв: Plast Conference, Inc.,c/o Dr. G. Slusarczuk, 67 Bayberry Drive, Monroe, NY 10950-5607, USA, Tel. (845) 782-0977 (для Фонду Начального Пластуна).

Сергій Летенко

Таборова дружба – назавжди

Конференція з історії України

ЛЬВІВ. – Наприкінці вересня у Львівському музеї етнографії відбулася Міжнародна наукова конференція „Українська держава: історія та етапи розвитку".

На запрошення організаторів – Українського державного університету та Українського історичного клюбу з Москви, Львівського відділення національної Спілки письменників України, Центру муніципального і реґіонального розвитку Львова – відгукнулося чимало науковців. Захід проходив за сприяння Інституту народознавства НАНУ. Серед учасників були також представники української наукової школи з Росії, Польщі, Німеччини.

Усіх присутніх вразила відвертістю доповідь представника Об'єднання українців Польщі історика Михайла Козака „Українська держава очима сусідів", який розповів про наслідки депортації українців до України та акцію „Вісла". Відбулася презентація книги доктора історичних наук, професора Віктора Ідзя „До історії однієї могили на Закерзонні", у якій вивчено проблему відновлення історичної пам'яті про воїнів ОУН-УПА в Польщі.

Світлана Остапа

Навчання мистців

СОЧІ, Росія. – 29 вересня відбулося засідання експериментального семінару-лябораторії традиційної культури українців в Росії на базі Лазаревського центру української культури та мистецтва. Саме лазаревці, на чолі з директором українського центру Ганною Гніденко, були ініціяторами цих творчих зустрічей, в організації яких взяли участь Об'єднання українців Росії та Федеральна національно-культурна автономія „Українці Росії".

На семінар приїхали 34 учасника з 20 реґіонів Російської Федерації – керівники українських осередків і творчих колективів. Ганна Гніденко виступила з ініціятивою перетворення семінару на постійно діючі курси підвищення кваліфікації керівників творчих колективів українців в Росії.

Юрій Мороз

У Криму відкрито пам'ятник Т. Шевченкові

СЕВАСТОПОЛЬ. – В урочистому відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові 24 серпня взяли участь численні мешканці Севастополя – українці, росіяни, греки, вірмени, євреї, татари, представники уряду України, Криму, міста, Військово-Морських Сил України та Російської Федерації. Статую поета, відлиту у бронзі на ливарні у Львові, роботи львівських скульпторів Василя та Володимира Одрихівських, подарував Всеукраїнський благодійний фонд – Фундація ім. Тараса Шевченка зі Львова, президентом якої є д-р Василь Іваницький (Торонто, Канада), а постамент з граніту виготовив місцевий громадський комітет на чолі з Богданом Вуйком. Створення пам'ятника проходило під гаслом: „Львів'яни дарують пам'ятник Кобзаря України мешканцям Севастополя". Усю акцію спрямовував заступник голови Львівської обласної ради Ігор Держко. Справжньою прикрасою свята став чудовий концерт, організований місцевими мистецькими силами.

На фото: на торжестві промовляє д-р Василь Іваницький, президент Всеукраїнського благодійного фонду – Фундація ім. Тараса Шевченка у Львові

Д-р Василь Іваницький

Про С. Петлюру – в Москві

МОСКВА. – У Бібліотеці української літератури 29 вересня почались традиційні читання Товариства шанувальників української книги. Першу тему „Українська бібліотека імені Симона Петлюри в Парижі" представив заступник голови Об'єднання українців Росії Юрій Кононенко. Бібліотека почала працювати весною 1927 року. Тепер вона має понад 27 тисяч книг. Бібліотека фактично є українським культурним центром у Франції, а з відновленням незалежносту України у 1991 році її діяльність значно активізувалася й збагатилася.

Олена Гончар

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Сторіччя В. Горовиця відзначено концертом лавреатів

КИЇВ. – 1 жовтня виповнилося 100 років від дня народження одного з найвидатніших піяністів-віртуозів XX сторіччя – Володимира Горовиця, батьківщиною якого було місто Бердичів на Житомирщині.

Після революції, в 1925 році Володимир Горовиць залишає СССР. Живе спершу в Німеччині, де своїми першими успішними концертами в гамбурзькій „Музікгалле" закладає підґрунтя стрімкій міжнародній кар'єрі. Сучасники згадують промовистий випадок, коли він довідався, що диригент Ойєн Пабст у розпачі шукає соліста для фортепіянового Концерту Петра Чайковського, бо виконавець раптово, перед самим концертом, захворів. Горовиць нашвидку поголився, випив склянку молока і пішов грати. Після декількох хвилин його гри диригент опустив руки, зачаровано спостерігаючи за пальцями Горовиця.

З того концерту й почався величезний успіх піяніста. Музичні критики писали, що після виступу Енріко Карузо на гамбурзькій сцені ще ніхто не викликав таких емоцій і такого захоплення, як гра Володимира Горовиця. Квитки на концерти музиканта продавалися просто блискавично.

Власне, сам Горовиць мріяв стати композитором, а піяністом став тому, що так міг надійніше підтримувати свою родину фінансово.

Він володів в такій мірі віртуозною технікою, що саме цю обставину дехто з критиків готовий був пов'язувати з відсутністю глибокого почуття. Можливо, несправедливі оцінки спричинювали нервові вибухи в геніяльного музиканта, насправді ж він грав не тільки пальцями, а серцем, тому так перевтомлювався, що від наступного концерту нерідко змушений був відмовлятися.

В. Горовиць знав напам'ять всі сонати Бетговена, опери Вагнера і квартети Брамса, хоча його публічний репертуар переважно складався з однієї сонати Шуберта, одного концерту Моцарта, концерту Бетговена і трьох маленьких п'єс Баха. Коли Сергій Рахманінов почув, як молодий В. Горовиць грає його Третій концерт, то назавжди відмовився виконувати його на публіці, хоч сам був блискучим піяністом.

Американський дебют Володимира Горовиця відбувся 12 січня 1928 року в Карнеґі Гол, разом з нюйоркською симфонічною оркестрою під диригентурою Томаса Бічема, який також тоді вперше виступав в США. „Цього вже не було багато років, – писав Олін Давнс в „Ню-Йорк Таймсі", – щоб піяніст викликав таке захоплення случахів міста". А це ж було в часи Падеревського, Гофмана і Рахманінова.

В 1933 році славетний піяніст виступив у сольовому концерті з Артуро Тосканіні, який вибрав саме Горовиця, щоб той грав твори Бетговена разом з нюйоркською симфонічною оркестрою.

Столітній ювілей Володимира Горовиця у Києві відзначили в Оперному театрі концертом лавреатів міжнародного конкурсу молодих піяністів, який носить його ім'я. У виконанні киянина Олексія Гринюка прозвучав Перший концерт Прокоф'єва, а 20-річний Тимур Щербаков з Білорусі разом із 12-річною китаянкою Чун Вай Чин Речел зіграли концерт Моцарта для двох фортепіянів з оркестрою. Цього ж вечора відомий російський піяніст Михайло Плетньов, який у другому відділенні виконав відомий Третій концерт Рахманінова для фортепіяна з оркестрою, розпочав цикл сольних концертів, присвячених ювілеєві видатного піяніста.

Володимир Горовиць

Володимир Горовиць помер 5 листопада 1989 року в Ню-Йорку. Про гру на фортепіяно він сказав: „Фортепіянна гра складається зі здорового глузду, серця і технічних засобів. Все це рівною мірою має бути розвиненим: без здорового глузду ви зазнаєте поразки, без техніки ви – дилетант, без серця ви – машина".

За матеріялами ЗМІ

Ансамбль „Суцвіття" концертує по Америці

На концерті ансамблю „Суцвіття" в Чикаґо

ЧИКАҐО. – Є такий клаптик землі на земній кулі, що весь час ніби плаває на воді. Там росте квітка ворота, є птиця кукабора й звірятко-кенґуру. Він зветься – Австралія.

У XX столітті там поселились українці, які відразу взялись за побудову церков, громадських будинків, утворили різні організації. Згодом солістка-співачка Зіна Мороз-Котко в 1977 році заснувала жіночий ансамбль „Суцвіття". Створений хор швидко здобув велику прихильність не тільки серед українців, але також серед різних мешканців Австралії. Він навіть виступав у фолкльорних фестивалях у славетній опері міста Сіднеї, що пишається своєю архітектурною унікальністю, а також на телебаченні в програмі „Good Morning, Australia".

Від 1991 року керівництво ансамблю перебрала співачка з Канади Оксана Рогатин-Василик. Довголітніми акомпаніяторами ансамблю є Наталка Зінченко – на фортепіяно, та акордеоніст Ігор Клайберт, а головою – енергійна й працьовита Славка Гошовська. Ансамбль працює під патронатом Стейтової управи Союзу Українок в Австралії. Мрією ансамблю було відвідати США. І та мрія здійснилась. Під сучасну пору ансамбль концертує в містах США, а 27 вересня, розпочав своє турне в Чикаґо.

Концерт відбувся в авдиторії св. Володимира й Ольги, при організаційній підтримці Союзу Українок. Першою у програмі гостей з Австралії була пісня „Промінь віри" (слова й муз. Т. Петриненка) зі сольо на тлі хору диригентки Оксани Рогатин-Василик, яка, як ми пізніше довідались, професійна солістка.

Концерт всім припав до душі. У ньому золотою ниткою тяглась любов та прив'язання до Батьківщини. Можна сказати – щирий дух природнього патріотизму. Далі слідували „Пісня про Україну" (сл. Д. Павличка, муз. В. Ярцева), „Відлітають журавлі" – (сл. В. Вихруща, муз. В. Подуфалії), „Я козачка твоя" (св. Л. Галковської, муз. М. Забаратського), „Дівчата-україночки" (сл. Б. Дніпрового, муз. Ярцева), „Лелеченьки" (сл. Павличка, муз. О. Білаша) та інші. Вплетений поміж цими номерами був танець „Козачок" у виконанні молоденьких Анастасії та Адріяни Василик. Після цих номерів, першу частину концерту закінчив монтаж, в якому стрічкою тяглась історія нашого народу, передана піснею. Тут ми почули пісні на слова Т. Шевченка про козаків, стрілецькі пісні та пісню про УПА. Монтажна побудова концерту – це друга своєрідна унікальність програми. Монтаж носив назву „Дорогами до Незалежности". Перша частина концерту закінчилась піснею „Україна" – (сл. й муз. Т. Петриненка) зі сольо, на тлі хору, Оксани Рогатин-Василик та Лідії Кабан.

Піснею „Як давно" (слова О. Підсухи, муз. Г. Китастого) започатковано другу частину концерту. Відтак слідував новий монтаж під назвою „Повези мене, батьку, на Батьківщину". До речі, як перший, так і цей наступний – твори Олі Мисик-Рогатин. В ньому слухачі стежками пісень відвідали різні реґіони України, а в їх звуках – відчули красу своєї Батьківщини, її різноманітність, її народню творчість.

Колектив, в якому бере участь 18 хористок, співав на три голоси. Надзвичайно гарна зіспіваність – здавалося, співали три гармонійно поєднані голоси без вирізнення індивідуальних. У виконанні деяких пісень відчувалось маршове темпо – відображення динамічного темпераменту диригентки, що часом позначалося коротким фразуванням та уривчастим закінченням пісні. Ансамбль сказав про себе, що він працює на аматорському рівні. Не буде перебільшенням, як скажемо, що він межує з професійним. Його характеризує густота звуку, приємне забарвлення голосів, милозвучність і добра дикція.

Не можна не згадати про строї. В першій частині програми співачки виступили у елеґантних темномалинових сукнях, а під час танцю встигли переодягнутись у чудово вишиті блюзочки та чорні довгі спідниці. В другій частині хористки першого ряду сиділи на кріслах – займалися вишиванням, а всі були одягнені в різноманітні народні строї.

Останньою у концерті була пісня „I now call Australia Home" в аранжуванні Оксани Рогатин-Василик. Після концерту обдарували диригентку й хор квітами. Вітання для хору висловили від Чикаґського окружного комітету СУА Марія Боднарук та від 29-го Відділу СУА – Оля Дяченко.

Лука Костелина

ПАРМА, Огайо. – Осінній сезон культурних імпрез в громаді започаткувався концертом „Подорож по Україні" українського жіночого ансамблю „Суцвіття" з Австралії, який відбувся 28 вересня в залі Свято-Покровського осередку під патронатом Округи СУА. Хористів привітала заслужена членкиня СУА І. Кашубинська, яка зацитувала Р. Купчинського, автора і любителя української пісні: „Пісне українська, величава і гідна пісне, в тобі є все – і древня наша слава, Володимира хист і мудрість Ярослава". З появою на сцені хористів і виконанням ними першої точки програми „Промінь Віри" (сольо Оксана Рогатин-Василик), спів захопив глядачів і це захоплення зростало протягом програми концерту. Прозвучали пісні побутового і історичного жанру, монтаж „Дорогами до незалежности".

Ведуча розповіла про історію ансамблю і життя українських емігрантів в Австралії. Цікаво було почути від Галі Сімановської – ведучої, що членами хору є покоління емігрантів, яке засвоїло любов до української пісні, її культури від своїх батьків, поширює її серед своїх співгромадян і за межами Австралії.

В другій частині програми був виконаний монтаж „Подорож по Україні", який пригадав не одному із присутніх час побуту в таборах „ДП".

Ансамбль „Суцвіття" заслуговує на призвання: пісні прозвучали в повній красі, гармонії і нюансах. Виконавцям дякували О. Мороз від хору „Дніпро", В. Ліщинецький від громади, а членкині СУА почастували гостей обідом.

Євген Бачинський

ВОРЕН, Миш. – Хвилююча пісня у виконанні хору „Суцвіття"

„Як давно, як давно
У розлуці минають години...
Чужино, чужино,
Не заміниш мені України..."

запала в душу багатьом слухачам і слухачкам, що зібралися 26 вересня у залі Школи при парафії Непорочного Зачаття, щоб побачити виступ українського жіночого ансамблю із Сіднею, Австралія. Їхнє турне організоване під патронатом Союзу Українок.

Концерт називався „Подорож по Україні". І справді, протягом більш як години любителі української пісні уявно мандрували землею своїх батьків. Під час перерви гості з далекої Австралії спілкувалися з глядачами, передавали привіти спільним знайомим і членам родин, і, таким чином, далекий континент значно поближчав. Також глядачі могли купити собі касети і плівки зі записами жіночого ансамблю „Суцвіття", щоб вдома прослухати рідні серцю пісні. В другій частині концерту хористки одягли знову інші строї, на цей раз глядачі побачили кожну в якомусь особливому, характерному для певної частини України вбранні. Полтавські вишивки і київські мережки, поліські орнаменти і закарпатські та гуцульські мотиви одягу нагадували, яка багата красою наша українська земля, які талановиті майстрині в ній жили і живуть. Пісні та поезії звучали відповідно до задуму: показати мелодіями кожний куточок нашої далекої батьківщини. Кожна з пісень представляла часточку одного цілого – великої любові виконавиць до рідного слова і краю.

Всього прозвучало 25 пісень. Очевидно, це число було визначене спеціяльно, щоб відзначити ювілейне турне ансамблю, в якому багато хто з учасниць співає вже двадцять і більше років. Фортепіяновий супровід виконувала Наталка Зінченко, супровід на акордеоні – Ігор Клайберт. Літературно-музичні монтажі „Подорож по Україні" та „Дорогами до незалежности" зробила Оля Мисик-Рогатин.

І найбільшої вдячности від членок ансамблю та глядачів заслуговує Оксана Рогатин-Василик, яка вклала душу і талант, щоб ансамбль звучав так добре, щоб його радо сприймали не тільки в Сіднеї, але й й на інших континентах.

Жіночий хоровий ансамбль „Суцвіття" із Австралії – це відгомін великої любові українців до рідних пісень, який залишається назавжди в серці, як далеко б той край не знаходився від чужої землі, вибраної емігрантами для життя, як здавалося, тимчасового, а виявилося, – постійного. Слова вдячности висловили голова Дітройтської округи СУА Лідія Казевич та голова Відділу УККА в Дітройті Лідія Вроблевська.

Ніна Василькевич

Дні німецької культури в Україні

КИЇВ. – Найбільшою культурною подією, яку Німеччина проводить цього року за кордоном, стануть Дні німецької культури в Україні. 7 жовтня у їхньому відкритті взяв участь міністер закордонних справ Німеччини Йошка Фішер.

До середини грудня близько п'ятдесяти різних заходів знайомитимуть українську громаду з сучасним німецьким мистецтвом не лише в Києві, а й в Харкові, Львові, Одесі, Чернівцях, Симферополі. На українців чекають концерт відомого німецького трубача Райнгольда Фрідріха, виступ визначного гамбурзького театру „Таліа".

Буде показано також твори видатного скульптора й художника Олександра Архипенка, який був одружений з німкенею і час від часу жив у Німеччині. Саарландському музею з німецького міста Саарбрюкена він подарував близько 100 своїх робіт. Деякі з цих творів вдалося отримати для показу в Києві. Ця виставка, що відбудеться в Національному художньому музеї України, буде дуже цікавою й неординарною.

Відбудуться семінар, на якому йтиметься про українську діяспору в Німеччині, зустріч, читання і дискусія між німецькими та українськими літераторами.

Леся Юрченко

18-19 жовтня: відеофільм Ярослава Кулинича

Кадр з фільму: на VIII з'їзді СКУ в Києві

НЬЮ-ЙОРК. – Фільмова студія Ярослава Кулинича проводить в Ню-Йорку показ відеофільму „Україна сьогодні". У фільмі показані VIII Світовий конгрес українців в Києві, жалібна Панахида біля пам'ятника жертвам Голодомору 1932-33 рр. в Києві, зустрічі з легендарною Марусею Бек в Національній Києво-Могилянській академії, з Віктором Ющенком у Підгайцях, військова парада на Хрещатику в День Незалежности України, інші події.

Щодо дальших показів фільму звертатися на телефон: (718) 621-2272 (ввечері). Показ відбудеться в залі школи Св. Юра (215 E. 6th Street, between 2 and 3 Ave.), 18 жовтня о 7 год. вечора, 19 жовтня о 2:00 год. дня і 5:00 год. вечора.

Н.Н.

НОВІ ВИДАННЯ

Українськими стежками Америки

Анатолій Гороховський „Віч-на віч з Америкою“ (Львів: „Атлас“, 2003. 380 ст.)

З усіх духовних цінностей найбільшою є книга, яка створює ілюзію присутности автора і героїв, можливість спілкуватись зними. Книга – друг, який завжди поруч.

Такі думки прийшли до мене, коли знайомилась з книгою Анатолія Гороховського „Віч-на-Віч з Америкою“. Це – збірка нарисів, репортажів, інтерв'ю ветерана газетної справи з 60-літнім стажем. Нині він – головний редактор газети „Час і події“ (Чикаґо).

Книга читається з неослабним інтересом. Насамперед тому, що вона переважно про тих українців, які проживають в Америці. Події „чорного вівторка“ 11 вересня 2001 року об'єднані в розділі „Американська трагедія“. Особливе місце посідає розповідь про героя Америки – українця Івана Демчура. Герой іншої розповіді – Борис Грабовський, син поета Павла Грабовського, інженер-винахідник, який ще в 1928 році, на 3 роки раніше росіянина В. Зворикіна, відкрив сучасне телебачення, що було підтверджено спеціяльною комісією ЮНЕСКО. Але Москва в той час не дозволила назвати українця першим. І світ за інерцією продовжує, всупереч істині, називати інші імена.

Але справа не тільки в сенсаційних і маловідомих фактах, а в тому, що ми маємо хроніку найважливіших подій та розповідь про визначних людей, переважно наших сучасників.

Як приклад уваги автора до української тематики в цілому, наведу назви кількох розділів – „Клінтон і Україна“, „Українці, якими гордиться Америка“, „Тарас Шевченко у Вашінгтоні“, „Велкам, 'Батьківщина'“, „Жінка – український посол“, „Україна, моя рідна“.

Значний обсяг збірки складають інтерв'ю. Автор вміє знаходити цікавих людей, долаючи будь-які перешкоди. Наприклад, для інтерв'ю з астронавтом Гайдою Стефанишин-Пфайфер був потрібний дозвіл НАСА. В числі представників діяспори – економіст, радник американських президентів Михайло Біда, „український Едісон“ – винахідник Микола Міщенко, суспільно-політичний діяч Юліян Куляс, ветеран УНСоюзу – 100-літній Степан Куропась, тележурналіст „Голосу Америки“ Юрій Саєвич, робітник Володимир Половчак – „дитя свободи“, який багато років тому 11-річним хлопцем попросив політичного притулку в США.

Серед гостей з України – політики, депутати Верховної Ради, дипломати, майстри мистецтва, письменники, космонавти, підприємці, зокрема Патріярх Філарет, Леонід Каденюк, Вячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко, Богдан Ступка, Іван Гель, Мирослава Ґонгадзе, Іван Кущ та багато інших.

Автор розшукав цікавих людей в часі коротких відвідин України. Він розповів про унікального лікаря Володимира Козявкіна, який розробив і впровадив нову методику лікування дитячого церебрального паралічу. Сьогодні він – герой України, член світових академій, в тому числі і американської. Генеральний консул України в Чикаго Борис Базилевський в передмові назвав збірник „Літописом української діяспори“. Враховуючи все вищезгадане, я назвала б книгу „Малою енциклопедією американсько-українського 10-ліття“.

Високий професіоналізм автора, багатий досвід журналіста, висока загальна культура, відданість праці і Україні, де він народився і отримав університетську освіту надають книзі особливої вартості.

Його журналістський потяг до незвіданого не має меж. Якось почув в Ню-Йорку репліку: „Наша вода – найчистіша в світі!“ І вже на другий день журналіст в супроводі спеціяліста оглядає водосховище та пункт управління водогоном, які займають 25 поверхів під землею, а потім пише одну з найдопитливіших статтей „Найкращу в світі воду п'ють нюйоркці“.

Жанр репортажу вимагає особистих вражень газетяра, тому енергійний репортер може миттєво, як і в молоді роки вирушити в неблизьку дорогу, щоб відчути атмосферу скривдженого терористами Мангетену, запуску американської „Колюмбії“ з українським Леонідом Каденюком, інавгурації президента, найбільшої аварії на залізниці Ілинойс. Стаття „В Іраку заговорили гармати“ починається майже за Коцюбинським: „Небо над Багдадом прояснилось, ось-ось зійде сонце. Та передранкову тишу розірвали звуки сирени…“ Навіть політичний матеріял в руках майстра стає художньою новелою, а це вже – мистецтво. Хотілось, щоб побільше читачів могли пересвідчитись в цьому самі.

На закінчення – про відданість українській ідеї. Від початку професійної праці у Львові і до сьогодні Л. Гороховський створює в Чикаґо україномовний часопис, наповнює його виключно українським змістом. Заслужений працівник культури України, журналіст і публіцист Анатолій Гороховський залишається вірним своєму громадянському девізові: „Служити істині, йти до неї українськими стежками“.

Книжку можна придбати в Чиакго за адресою: Delta, 2242 West Chicago Ave., Chicago, IL 60622. Тел. (773) 235-7788.

Лідія Коваленко

Цінна книжка про Чорнобиль

Наприкінці минулого року Прінстонський університет видав дуже цінну працю під заголовком „Життя під загрозою” – про біологічний стан жителів-громадян після Чорнобиля. Автор – Адріяна Петрина, д-р антропології.

Книжка в твердій обкладинці, має 264 сторінок, в тому числі – 17 сторінок приміток, 12-сторінкову бібліографію, шість ілюстрацій та поіменний покажчик (індекс).

Книжка складається з восьми розділів з підрозділами.

1. „Політика життя після Чорнобиля”: (Час минає; Техногенічна катастрофа; Творення нації; Експериментальні системи; Неуцтво в науці; Нестримний темп захворювань від радіяції).

2. „Технічна помилка: міра життя і риск”: (Чужий тягар; Пересичена мережа; Інститут біофізики, Москва; Совєтсько-американська співпраця; Політика безпечного життя; Знання про життя; Риск ін віво).

3. „Чорнобиль в історичному світлі”: (Як же тоді пам'ятати; Нове місто Біла Скала; Віталії; Контракти правди; Оксана; Анна; Реквієм розповіді).

4. „Недуга як праця: людський прохідний ринок”: (Місто терпінь; Капіталістична переміна; Нічого купити й нічого продати; Медичний робочий комітет; вимоги за непрацездатність; Недуга на ціле життя).

5. „Біологічне громадянство”: („Лікувальні моделі; Знормалізована катастрофа; Терпіння і медичні симптоми; Домашня неврологія; Непрацездатні групи; Закон, медицина і підкупство; Матеріяльна база здоров'я).

6. „Місцева наука і органічний процес”: (Соціяльна відбудова; дослідження радіяції; Між пошкодженим і психосоціяльним; Нова соціяльність; Співвідношення „лікар-пацієнт”; Ніхто вже більше нічого не затаює; В половині експерименту).

7. „Особа і соціяльна ідентичність в перехідному періоді: (Антон і Галя; Поза родиною: квартира і публічний голос; Лікуйте себе; Щоденне насилля; Ціле життя).

8. „Висновки”.

Ця неоцінена праця є результатом вісімнадцятимісячних дослідів авторки в Україні, Росії та США в 1992–1997 роках і одномісячного перебування в Україні в 2000 році. Це історичний і етнографічний огляд наслідків Чорнобильської катастрофи.

З особливою увагою авторка зосереджує свої досліди на території України, де 9.9 відс. території заражено радіяцією.

Як відомо, перша поміч прийшла з Америки, її заініціював д-р Роберт Ґейл, спеціяліст з левкемії в медичній школі університету в Лос-Анджелесі, Каліфорнія. Він створив Комісію спеціялістів з ділянки радіобіології.

Адріяна заслуговує щирих поздоровлень за цю цінну працю. До тих, хто гордиться авторкою, належу і я, адже Адріяна Петрина, донька Михайла Петрини – моя колишня визначна учениця в Школі українознавства у Клівленді.

Степан Воляник,
Парма, Огайо

СПОРТ

Петро Радомський – чемпіон УСЦАК з шахів

Цьогорічний, 37-ий, турнір на першість Української Спортової Централі Америки й Канади (УСЦАК) з шахів відбувся 20 вересня на гостинній „Тризубівці" в Горшамі, Па., а його господарем і спонзором було УСО „Тризуб", Філядельфія.

За шахову корону УСЦАК боролися в першу чергу три майстри, а саме – минулорічний і дев'ятиразовий чемпіон УСЦАК Борис Бачинський („Тризуб", Філядельфія), п'ятиразовий чемпіон УСЦАК Петро Радомський і чотириразовий чемпіон Степан Стойко (обидва – „Чорноморська Січ", Нюарк).

Турнір виграв в переконливому стилі П. Радомський, осягнувши вислід 5:0, що включало перемоги над його головними суперниками – Бачинським і Стойком. Переможець одержав грошову нагороду 200 дол. Його прізвище буде вписане вже шостий раз на чаші чемпіонів УСЦАК, що її уфундувала „Ч. Січ" у пам'ять свого визначного майстра-шахіста Лева Блонаровича.

Б. Бачинський і С. Стойко, які між собою зіграли внічию, поділили 2–3 місця з вислідами 3.5:1.5, і одержали як нагороду по 75 дол. Нагороду в категорії нижче кандидата в майстри, в сумі 100 дол., виграв Орест Коцюба („Українська централя", Пасейк, Н. Дж.). Цікаво, що О. Коцюба був шаховим першуном українців на Сході США в 1966 році в рамках СУАСТ-Схід (тепер – УСЦАК-Схід), а ще один учасник цьогорічного турніру, Леонід Харченко, здобув той же титул ще в 1957 році. Приємно, що участь в турнірі взяв також Сидір Новаківський, довголітній заслужений керівник шахової ланки філядельфійського „Тризуба", яка колись була дуже активною.

Під час заключних церемоній учасників турніру привітав в імені господарів заступник голови „Тризуба" Ярослав Козак, який вручив чемпіонові П. Радомському його нагороду. Я. Козак, як господар „Тризубівки", подбав про догідні умови для шахістів, пригостив перекускою на початку турніру та обідом після його закінчення. Ланка шахів УСЦАК складає щиру подяку Управі УСО „Тризуб", а зокрема Ярославові Козакові, за їхню зразкову гостинність.

На цьому турнірі зібралася українська шахова „сметанка" Америки, але то була тільки стара „сметанка", бракувало, на жаль, новоприбулих з України, серед яких є чимало молодих, сильних шахістів, з яких деякі вже беруть участь в американських турнірах. Якщо наші спортові товариства не зуміють притягнути до себе шахістів „четвертої хвилі", то організовані українські шахи в Америці будуть приречені на зникнення.

Турнір провадив д-р Орест Попович, ланковий шахів УСЦАК і „Ч. Січі".

Д-р Орест Попович

Перемогла „Чорноморська Січ"

21 вересня перша футбольна дружина „Ч. Січі" провела чергові змагання за чемпіонат „Елітдивізії" півпрофесійної „Гарден Стейт Сакер Ліґи". „Січовики" – чемпіони УСЦАК Східнього узбережжя Америки – показали гру, гідну свого титулу на терені українського організованого спорту.

Цим разом наша дружина зустріла сильного суперника, яким є в згаданій дивізії „Сентеніял Амерікенс", і перемогла вислідом – 2:1. Протягом першої половини гра проходила рівнорядно.

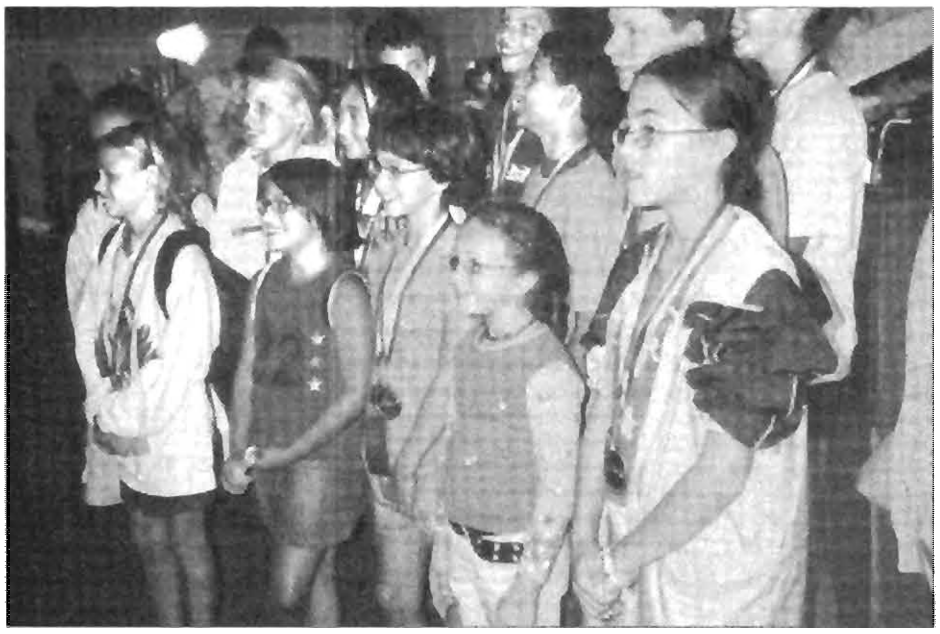
Обидва напади створили ряд критичних ситуацій під воротами суперників, але вислід залишався „сухим" – 0:0. Щойно на 36-ій хвилині, після чергової атаки господарів, Т. Оконел здобув для „січовиків" ведення – 1:0.

На 41-ій хвилині М. Витвицький встановив вислід половини – 2:0. Після перерви суперники почали гострішу гру і їм швидко дорівняли господарі, у висліді чого суддя був змушений чотири рази попереджувати винуватців з обох сторін жовтими картками. В кінцевій фазі змагань гості провели чергову атаку, яку зупинили наші оборонці, але при цьому „підкосили" нападника на карному полі, і суддя призначив карний стріл, що допомогло суперникам знизити програну єдиним ґолем.

Приємно відзначити, що цьогорічний склад дружини „Ч. Січі" відмолоджено: у ній виступають в більшості футболісти вже другого покоління українського походження. Майже усі володіють українською мовою і з великим ентузіязмом прославляють українське ім'я в американському спорті. Значне число їх – студенти вищих шкіл, деякі з них вже успішно закінчили студії і мають чільні посади на ринку праці. Багато з них є членами УНСоюзу.

Склад дружини: М. Симон, С. Колодій, Д. Колодій, Д. Олесницький, М. Гординський, Б. Поритко, М. Ґудзій, М. Витвицький, А. Нинка, Д. Левицький, А. Оришкевич, О. Оришкевич, В. Штейнберг, Т. Оконел, С. Сікорський, М. Дейвіс. Андрій Панас – граючий тренер, Г. Сергіїв – граючий помічник тренера. Провідник дружини – Микола Гординський.

Омелян Твардовський

Плавацька дружина СУМ посіла друге місце на змагання першости УСЦАК, що відбулися 30 серпня на Союзівці.

Календар футбольних змагань „Ч. Січі"

Осіння серія дивізії „Південь"

Усі змагання відбуватимуться на площі „Меморіял" в Юніон, Н. Дж., на розі вулиць Вел і Спрінґфілд евеню, в год. 2:30 по полудні.

12 жовтня – „Чорноморська Січ" – „Томс Рівер", Берклеєй
26 жовтня – „Чорноморська Січ" – Траукінас"
16 листопада – „Чорноморська Січ" – „Панамеріка", Спертінґ

НА ДОЗВІЛЛІ

Філателістична „проща" до Манявського скиту

Поштовий бльок „Манявський скит"

Чудовий подарунок для колекціонерів поштових мініятюр зробило Видавництво „Марка України", ввівши в обіг поштовий бльок „Манявський скит". Художник Кость Лавро відтворив на тлі споруд монастиря постаті його засновника Йова Княгиницького та автора іконостасу з головного Хрестовоздвиженського храму – Йова Кондзелевича.

Історія Манявського скиту розпочалася в 1606 році, коли виходець з покутського містечка Тисьмениці Йов Княгиницький, провівши 12 літ у монастирі Ватопед на Святій Горі (Афон), повернувся на рідну землю, щоб впровадити засвоєні правила монашого співжиття в західньоукраїнських обителях, які на той час значно підупали. Серед смерекових карпатських пралісів, над потоком Батерс, дещо вище від місця його злиття з повноводною Манявкою, піднялися будівлі монашої обителі, яка отримала назву Манявський скит (від імени села Маняви, що було поруч).

Завдяки високому духовному авторитетові Йова Княгиницького, його піклуванню про збереження у чистоті ідеалу чернечого подвигу, готовності допомогти усім численним прочанам, потік яких все зростав, слава Манявського скиту розійшлася далеко за межі Галичини, і він став світочем духовности і оплотом православної віри на Прикарпатті.

Стараннями Йова та його наступника Феодосія, за сприяння численних жертводавців, серед яких були родини Балабанів, Шумлянських, Жураковських, Петро Могила та ряд молдавських вельмож, монастир розбудовувався, його прикрасили майстерно виконані ікони, поповнили богослужбові книги. Ще за життя Йова Княгиницького Манявський скит нав'язав тісні взаємини з Києво-Печерською Лаврою. Чимало визначних осіб заповідали скитові своє майно з умовою, що знайдуть тут свій вічний спочинок. В скиті похована Анна Шумлянська (мати двох єпископів – Йосифа і Афанасія), український гетьман Іван Виговський, який обезсмертив своє ім'я тріюмфальною перемогою над російським військом під Конотопом 8 липня 1659 року. Ще за життя гетьман пожертвував скитові багато грошей, маєтностей і заповів тут поховати себе. Достеменно відомо, що славного гетьмана, скараного за участь у заколоті проти польської знаті, поховано в мурі древньої вежі, про що розповість пам'ятна таблиця, яку збираються встановити на старій кам'яній стіні.

Львівські філателісти Василь Гуцуляк, Володимир Крамарець, Олександер Жарівський та Василь Звізло біля „Блаженного каменя"

Чернецтво обителі вбачало головним своїм завданням запобігати польонізації й покатоличенню (ці два поняття утотожнювалися) місцевого українського населення. Суперечки між Православною Церквою (оплотом якої на Прикарпатті був Манявський скит) і Українською Греко-Католицькою Церквою, до якої належало майже все місцеве українське населення, тривали аж до закриття Манявського скиту 6 вересня 1785 року згідно з указом австрійського цісаря Йосифа II.

Неможливо заперечити заслуги Манявської обителі у зміцненні самоусвідомлення нашого народу, його прагнення зберегти східньохристиянські релігійно-обрядові традиції, про що постійно дбала та наголошувала УГКЦ (засвідчивши це й документами Берестейської унії і всією подальшою історією цієї Церкви). Без сумніву, скит відіграв позитивну ролю в релігійній та культурній історії України. А ліквідували його австрійська влада, щоб уникнути російського впливу на своїх підлеглих (тоді Православна Церква в Галичині була під юрисдикцією Московської патріярхії). Монастирське майно (включно з церковними будівлями та їх спорядженням) було розпродане та передане в інші обителі. Гордість скиту – дерев'яну церкву Воздвиження Чесного Хреста – було перевезено в Надвірну, де вона згоріла в лихоліття Першої світової війни. Перлина українського сакрального мистецтва – іконостас з головного монастирського храму – був закуплений до церкви у Богородчанах (з тієї пори його і стали називати Богородчанським). Сьогодні він зберігається у колекції Національного музею у Львові, заснованого в 1905 році митрополитом Андреєм Шептицьким. Цей іконостас створений у 1698-1705 роках відомим тогочасним мистцем-ієромонахом Йовом Кондзелевичем (бл. 1667-1740), став одним із еталонів сакрального мистецтва того часу.

Маю надію, що до сторіччя заснування Національного музею у Львові, яке відзначатиметься за два роки і до трьохсотріччя завершення роботи Йовом Кондзелевичем над своїм шедевром, яке випадає в 2005 році, українська пошта видасть ще один бльок разом зі серією марок з репродукціями фрагментів Богородчанського іконостасу.

Багато води сплило у прудкому Батерсі від 1785 року, коли скит, перестав існувати. На зміну австрійському пануванню в 20-их роках минулого століття прийшла Польща, а за нею в 1939 році настав період комуністичного безбожництва. Вітри історії, дощі і сніги спустошували залишки величного колись монастиря. І тільки після проголошення незалежности України Манявська обитель відродилася. Наново зведено муровані стіни, відбудовано вежу-скарбницю, побудовано за давніми рисунками дерев'яну (без жодного цвяха!) церкву Воздвиження Чесного Хреста. Поміж двома десят-

Василь Гуцуляк, Василь Звізло та Юрій Черник біля древньої вежі, де поховано гетьмана Івана Виговського

ками ченців і послушників є навіть український американець з Чикаго.

15 серпня 2003 року побували у Маняві львівські філателісти, бо цього дня у місцевому відділенні зв'язку відбувалося погашення поштовим штемпелем „першого дня" вищезгаданого поштового бльоку. Прибули сюди також івано-франківські філателісти. Такої кількости гостей водночас місцева пошта ще не бачила. Треба віддати належне начальнику Манявського відділення зв'язку Марії Уманьців та керівництву Богородчанського районного вузла зв'язку, які зробили все необхідне для того, щоб кілька сотень конвертів, з наклеєними на них бльоками „Манявський скит", погашеними спеціяльним поштовим штемпелем, вирушили з цього прикарпатського села у широкий світ.

Всі, хто відвідує скит, не оминають „Блаженного каменя", який ніби виростає з-під землі недалеко від монастиря. Велетенська кам'яна брила, нависаючи над кам'яним плато, утворює чималу печеру, в якій змогло б сховатися чимало людей. А в глибині ущелини з кам'яної стелі крапля за краплею сочиться вода, яку ченці збирають у дзбанки (3-4 літри щодня). Кажуть, що вода з „Блаженного каменя" оздоровила багато мирян тому й спішать сюди побожні відвідувачі звідусіль. Про цю місцину знають не тільки в Україні, але і поза її межами: тут побували гості зі Західньої Европи, США, Китаю і Японії. Не так давно поблизу села Гути, у двох десятків кілометрів від Манявського скиту, виросла велична президентська резиденція „Синьогора".

Хочеться сподіватися, що погляд найвищих українських державних мужів сягне недалекого скиту і буде виділено необхідні кошти бодай на побудову зручного під'їзду до монастиря, якому за три роки виповниться 400 літ.

Олександер Жарівський,
голова Львівського обласного товариства філателістів

У пам'ять Любомира Кузика та Андрія Іваніва

Любомир Кузик

Андрій Іванів

19 липня в соборі св. Володимира й Ольги в Чикаґо були відправлені Поминальна служба і Панахида в десяту річницю смерти св. п. Любомира Кузика і Андрія Іванова. Після церковних відправ вдови Нюта і Наталка запросили родину і приятелів на Поминальну тризну в Культурному осередку, де поминальним словом виступили їхні приятелі Микола Яшко, Володимир Мотика і Богдан Фостяк.

Св. п. Любомир Кузик народився 1 січня 1920 року на парафії свого діда о. Лева Юрчинського в селі Добромірці на Поділлі, в родині д-ра Степана Кузика, який був директором банку у Львові та послом до Сейму від УНДО. В 1938 році Любко закінчив гімназію та поступив на медичні студії у Львові. З першим приходом більшовиків виїхав з батьками до Кракова, а згодом продовжував свої студії в Берліні. У 1943 році зголосився добровольцем до Дивізії „Галичина", перейшов різні вишколи, включно зі старшинським, а по війні перебував у таборі полонених в Італії.

В 1947 році одружився з вчителькою Анною (Нютою) Кічановською, з якою виховав двоє дітей – Тамару і Ореста. З приїздом до Америки 1953 року відразу включився в суспільно-громадську працю, став активним членом ОДВУ, станиці колишніх вояків Дивізії, хору „Сурма", ОбВУА. Особливу увагу присвятив спортовому вихованню молоді, започаткував лещетарський спорт серед молоді та провадив разом з Нютою лещетарські табори в горах Висканcин. В останні роки життя був співзасновником Товариства сприяння Народному Рухові України.

Він помер на 73-му році життя і спочив на цвинтарі св. о. Миколая в Чикаґо.

Побратим його – св. п. Андрій Іванів народився 15 березня 1921 року у селі Красна, Зборівського повіту, в родині Ігната і Теодозії Іванових. Гімназію закінчив у Львові, у році вступив до ОУН. В 1942–44 роках студіював медицину у Львові, куди переїхали жити його батьки, а при кінці війни у Мюнхені, де одружився з Наталкою Вовк, теж студенткою дентистики. В 1949 році еміґрував з родиною до Америки, поселився в Чикаґо, де розвинув широку громадську і видавничу діяльність, брав участь у двох Великих зборах Українських націоналістів, був головою видавничої спілки та адміністратором журналу „Самостійна Україна".

За працю для ОУН голова ПУН-у Микола Плав'юк відзначив його грамотою. Він був активним членом УНСоюзу – 423-го Відділу ім. полк. Коновальця, та співзасновником і касиром відділу Української Координаційної Ради, кілька років провадив видавництво „Українське життя". Він помер 29 червня 1993 року року.

Вічна і славна їм пам'ять!

Павло Пундій

Помер „Український Пеле" – Олександер Скоцень

1 вересня 2003 року, на 86 році життя, після важкої недуги, відійшов у вічність славний в минулому український футболіст Олександер Скоцень, якого називали „Українським Пеле".

Народився він 28 липня 1918 року у Львові, на Левандівці, від наймолодших років був з футбольним м'ячем. За сприяння батьків Катерини і Антона Скоценів юнак швидко прогресував у футболі і вже на 15-му році життя ввійшов до складу дружини УСК „Тризуб" у Львові, де протягом двох футбольних сезонів став провідним бомбардиром. Це спонукало львівську „Україну" запросити його до свого складу.

Олександер Скоцень

Восени 1935 року 17-річний Олександер успішно дебютував в складі „України" і грав у ній до початку Другої світової війни в 1939 році. В часі совєтської окупації О. Скоцень грав у футбольних клюбах Львова і, між іншим, організував товариські змагання збірної Львова з київським „Динамо". У 1940 році талановитого футболіста включили до складу московського „Динамо", але на вимогу київського НКВД повернули в Україну, до Києва, де він грав в складі місцевого „Динамо". Після початку війни з Німеччиною О. Скоцень повернувся до Львова, де брав участь у відновленні дружини „Україна", в якій виступав аж до виїзду на еміґрацію. Він був граючим тренером у клюбі „Лемко" в Сяноці, в клюбі „Жіліна" у Словаччині, співзасновником „України" в Баварії. О. Скоцень був гравцем у Бельгії, Франції і Канаді.

В Торонто О. Скоцень перейшов до місцевого „Тризубу" і після кількох сезонів закінчив свою футбольну кар'єру, але ще тренував юних українських футболістів, був футбольним суддею. В 1955 році став співзасновником УСЦАК. Написав і видав книжку спогадів „З футболом у світ".

Олександер Скоцень жив Україною, прославляв ім'я України. Таким він лишиться в пам'яті діячів УСЦАК.

О. Твардовський

У глибокому смутку повідомляємо родину і знайомих, що 6 жовтня 2003 р. несподівано відійшла у Божу вічність на 65-му році життя наша найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА, БАБЦЯ І СЕСТРА

бл. п.

ІРЕНА СТЕШИН

з родини КІЛИК

нар. 4 березня 1938 р. в Україні.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 9 жовтня 2003 р. в українській католицькій церкві Святої Родини у West Islip, NY.
Тіло Покійної спочило на Pinelawn Memorial Park у Pinelawn, NY.

Залишені у смутку:
чоловік – ОМЕЛЯН
сини – АНДРІЙ і ПЕТРО
донька – ХРИСТИНА з чоловіком ІВАНОМ
внуки – МИХАЙЛО і СТЕФАН
сестри – ІВАНКА
– ДАРКА з чоловіком ІВАНОМ і дітьми
брат – ВЛОДКО з дружиною ДЕБІ і дітьми
швагерка – ЛЮБА з чоловіком ІГОРЕМ і родиною
та ближча і дальша родина в Америці, Канаді і Україні.

Вічна Її пам'ять!

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає

В СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ ІВАНА КУРАВСЬКОГО

В суботу, 30 серпня перестало битись серце великого українського патріота і церковного діяча Івана Оверковича Куравського. Народився Іван Оверкович 15 квітня 1919 р. в місті Тимиїв на Київщині в статечній українській родині. Батько Покійного був атаманом повстанської Армії УНР, брав участь в Зимовому Поході і згинув від більшовицьких куль в 1925 р. Покійний був переслідуваний комуністичною владою через свого батька, але попри все це закінчив вищу школу.

Під час Другої світової війни йому пощастило втекти на Захід і в 1954 р. він з мамою приїхав до Америки. Початки в цій країні не були легкі. Але через свою працьовитість і знання дістався на працю до Мангатан коледжу, де працював довгі роки, аж до пенсії в хемічній лябораторії як інженер-технік.

Покійний Іван Оверкович із запалом включився до праці в українських патріотичних організаціях ОДУМ і УРДП. Бувши глибоко віруючою людиною, він також включився в церковне життя української громади. Відразу після приїзду до Ню-Йорку Покійний записався до української парафії св. кн. Володимира, яка була тоді на 14 вулиці. За його побожність і працьовитість у церкві, парафіяни вибрали його в 1969 р. головою парафіяльної управи. На цім становищі трудився Покійний 26 років. В парафії він запізнав і одружився з побожною парафіянкою Дженет Миронюк. Ця побожна пара цілковито віддалась служінню нашій церкві і парафії і відзначалася своєю працею і жертвенністю.

Після того як церква св. кн. Володимира перейшла на 82 вулицю і багато парафіян виїхало з околиці, де була церква, парафія попала в фінансові труднощі. Через мудре керівництво голови бл. п. Івана Оверковича парафія подолала всі фінансові труднощі і стала процвітати. Сьогодні нове покоління включно з новоприбулими парафіянами завдячує Покійному, що мають де молитися Господеві. В скорому часі налагодилась повна співпраця парафії з Консисторією. Була повна і гармонійна співпраця з настоятелем і з єпископатом Української Православної Церкви. За цю віддану працю Архиєпископ Антоній нагородив Івана Оверковича, як рівнож його дружину Дженет, яка була довгі роки головою сестрицтва, почесними Грамотами.

Парафія брала організовано участь у відзначенні 50-річчя Голодомору, як також 1000 років Християнства України у Вашінгтоні. В обидвох цих багатолюдних демонстраціях родина Куравських, ідучи наперед членів парафії, гордо несла напис з ім'ям парафії св. кн. Володимира.

Друга чи найбільша заслуга Покійного – це побудова оселі для старших віком людей на українському селі в Сомерсет, Н. Дж. Бажанням тодішнього Митрополита бл. п. Мстислава було мати оселю для старших віком людей. Це бажання задовольила парафія св. кн. Володимира. Покійний Іван Оверкович очолив Будівельний Комітет. Було побудовано п'ять будинків з 60-ма помешканнями.

Все своє доросле життя Покійний трудився для свого народу і для своєї Церкви.

В останні три роки хворів і в останній час перебував в старечому домі.

Величаво пройшли похорони бл. п. Івана Оверковича.

Похоронні відправи відбулися в Церкві-Пам'ятнику.

Похорон очолив Владика Антоній в сослуженні багатьох священників.

Похований бл. п. Іван Оверкович в крипті під Церквою поруч його вірної дружини Дженет. Після похорону численна громада зібралася на тризні, щоб попращати заслуженого церковного діяча і українського патріота.

Вічна Йому пам'ять!

о. Юрій Базилевський

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ
ОСЕРЕДОК В ДІТРОЙТІ

Ділимося сумною вісткою зі своїм членством, що 4 жовтня 2003 р. у Mt. Pleasant, MI упокоївся в Бозі дійсний член і колишній голова

бл. п.

д-р МИКОЛА КЛИМИШИН

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 7 жовтня 2003 р. у церкві Непорочного Зачаття у Hamtramck, MI.

Родині Покійного складаємо глибокі співчуття.

УПРАВА ОСЕРЕДКУ

ПОВІДОМЛЯЄМО
що в суботу, 18 жовтня 2003 р., о год. 12:30 по пол.
на цвинтарі св. Андрія Первозваного
в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.
буде відправлена

ПАНАХИДА

за душі спочилих:

бл. п. ГАЛИНИ ОВСІЄНКО
бл. п. ВАСИЛЯ ОВСІЄНКО
бл. п. ЛЮБОМИРА ОВСІЄНКО

Колишніх приятелів Покійних проситься про участь та молитви.

Ю. і О. СОСЕНКО

В ШОСТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого найдорожчого і незабутнього МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ

бл. п.

АНДРІЯ-ЕВСТАХІЯ ЧАБАНА

будуть відправлені **СЛУЖБИ БОЖІ**
12 жовтня 2003 р. в українських католицьких церквах:

Христа Царя в Бостоні, Мас.;
св. Евхаристії у Львові, Україна;
Покров Пресвятої Богородиці у м. Бібрка, Україна;
Успення Пресвятої Богородиці у м. Мукачево, Україна;
Воздвиження Чесного Хреста у м. Кракові, Польща.

Про молитви за спокій Його душі просять рідних, приятелів і знайомих

дружина – МАРІЙКА
син – ІГОР і дочка ГАЛЯ з родинами.

З великим жалем і болем ділимося з родиною,
знайомими і українською громадою сумною вісткою,
що з волі Божої відійшов у вічність на 93-му році
життя наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО,
ДІДУСЬ, ВУЙКО, СТРИЙКО, ШВАҐЕР і СВАТ

бл. п.

ВОЛОДИМИР СТАХІВ

нар. в селі Заріччя – Солотвіна
Івано-Франківської області.

ПОХОРОНЕНИЙ бл. п. Володимир Стахів 20 вересня 2003 р. на українському цвинтарі „Київ" біля Торонто.

Залишені в глибокому смутку:
дружина – АННА
син – ДАНИЛО з родиною
дочка – ЛЮДОСЛАВА з родиною
дочка – ІРИНА з родиною
син – ЯРОСЛАВ з родиною
дванадцять внуків
ближча і дальша родина у Канаді, Америці, Україні, Сибірі, Словаччині і Чехії.

Вічна Йому пам'ять!

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • Марійка Осціславська 973-292-9800 #3040